

Inhoud

- Vanden duyvel bezeten
- 2 januari 1614 – Sint Jans Cruuswech
- 16 januari 1614 – Toveresse
- 22 januari 1614 – **Brouwen zonder vignet**
- 22 januari 1614 – Jan Lebbe heeft schulden -
- 30 januari 1614 – Nieuwe verordeningen op het bier
- 30 januari 1614 – Statuut rakende de executie gedaan door de officieren
- 31 januari 1614 – Jacquemyne huurt een huis
- 1 februari 1614 – Pieter VanAckere gaat bier venten
- *Nopende de wijnvaten* - **Statuut raekende de wijnvaeten in gros**
- 3 februari 1614 - Joos Pijl gaat bier verkopen voor de stad
- 5 februari 1614 – **De zaak van**

Maillaert Vandermeulen – *apart artikel*

- 15 februari 1614 – Schapenhandel
- 17 februari 1614 – Jacques Wydoot, klerk van de koopdagen
- 28 februari 1614 – Een fayeulpot
- 1 maart 1614 – Taks op graan
- 3 maart 1614 – Eventjes een nieuwe Poperingse burger
- 8 maart 1614 – Wezepenningen
- 9 maart 1614 – Antwerpen op de Overdam
- 10 maart 1614 - Noel de Toulouse, Poperingenaar
- 14 maart 1614 – 't Leeuwken op de oude markt
- 16 maart 1614 – De dismeesters geven een lening aan Maillaert Bekaert en Cathelyne
- 17 maart 1614 – Erf op de Gasthuisstraat tot tegen het Ingelstraatje
- 17 maart 1614 – Deel van brouwerij op de Overdam gekocht
- 20 maart 1614 - Velgen en naven
- 26 maart 1614 – Een huis in de Noordstraat
- 26 maart 1614 – Twee bayde peerdebeesten
- 8 april 1614 – Dood van de proost **Francois Hircoulx** proost van Poperinge
- 9 april 1614 – De Gouden Pot
- 11 april 1614 – De verhuring van de Biezebilck in de Hellehoek
- 21 april 1614 – Verkoop van 't Haentjen
- 21 april 1614 – Akte voor de heerlijkheid van de Coppernolle
- 21 april 1614 – Gevecht aan de watermolen
- Mei 1614 - Andries Schoonaert pachter van den impost op de bieren
- 12 mei 1614 - tHaendensse

- 15 mei 1614 – Warandise van de weede, meede en andere coleuren
- 15 mei 1614 - **Nopende het looden der baeyen**
- 22 mei 1614 – Een nieuwe Poperingenege
- 28 mei 1614 – Renten ten laste van Vlaenderen
- 8 juni 1614 – Statuut nopende wijnen of bieren op de bruiloften
- 12 juni 1614 – De brouwerij van Chrispiaen Moeraert
- 26 juni 1614 – Pieter van Damme en Magdaleene nemen een lening bij Charles vander Clyte – ’t Corteloopken in de Hamhoek
- 28 juni 1614 – Franchois Dierycx van Leyden
- 30 juni 1614 – Franchois Lebbe
- 4 juli 1614 – Boterkuipjes
- 18 juli 1614 – Het testament van Janeken de weduwe van Bouduyn Oudegherste
- 21 juli 1614 – Hommelhof in de Leverstraat
- 21 juli 1614 – Jan van Ackere uit Leiden
- 21 juli 1614 – De derde splete van de Helhoek
- 28 juli 1614 – Hommelhof inde Leverstraat
- 4 augustus 1614 – Baelde te Leyden verkoopt hofstede in de Lyssenthouck
- 19 augustus 1614 – Jan Galois pacht een hof langs de Coppernollestraat
- 12 september 1614 – Pieter De Worm betaalt zijn schuld
- 14 september 1614 – **Oultrefyne bayen van vlaemsche wolle**
- 14 september 1614 - **De cathechismus**
- 6 oktober 1614 – Samuel De Backere & huis op de hoek van de Hondstraat en ’t Vroonhof
- 6 oktober 1614- Verkoop vande familie De Baccher uit Leiden
- 9 oktober 1614 – Liebaert gekwetst
- 21 oktober 1614 – Herbergen moeten wijn inslaan
- 27 oktober 1614 – Het nieuwe magistraat
- 30 oktober 1614 – Pieter van Ackere gaat bier venten
- 8 november 1614 – Koop van stamet en bay
- 9 november 1614 – Maillaert Vermuelen, gevangen
- 15 november 1614 – Lening op de oud dubbele impost
- 16 november 1614 – Pieter Bosschaert verkoopt bier
- 17 november 1614 - Donatie voor de kinderen
- 26 november 1614 – Verkoop van een zwarte blaerde koe
- 29 november 1614 – Schulden omwille van de thiendepacht
- 10 december 1614 - De slag van de hommel
- 22 december 1614 – **De costumen van Poperinge** op schrift gesteld
- 23 december 1614 – Verkoop van bier in kannen

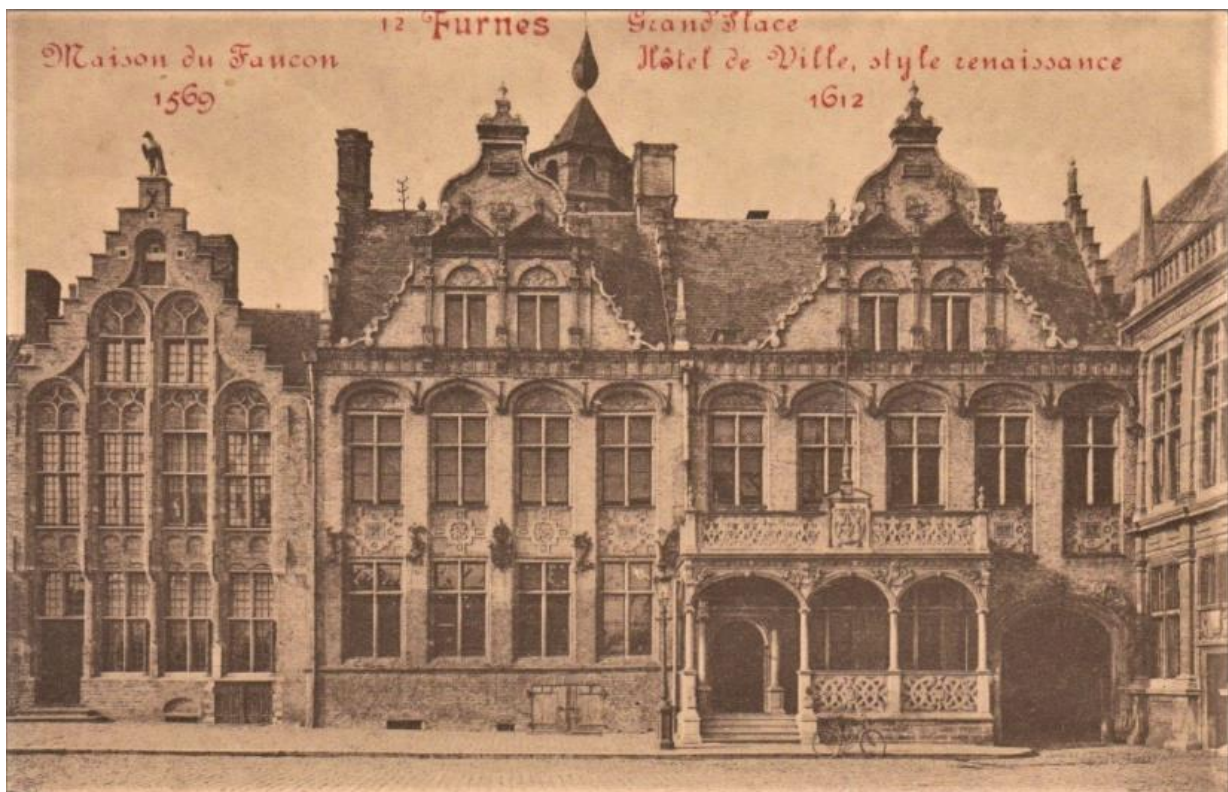
De rekening van 1614 van de dis
--

De Stadsrekening 1614 - 1615

Vanden duyvel bezeten - Pauwel Heindericx

Ten voornoemden jare warender tot Veurne vele personen vanden duyvel besten, namentlick twee swarte nonnen, twee geashuyssusters van Wulpen, midtsgaders vescheyde andere lieden. de priesters, de besetene van hunlieder quale niet hebbende connen verlossen, ondancx alle pogernien die sy dae toe deden, badt het magistret den bisschop van Ypre, dat hy to Veurne soude commen omme sulcx te verrichten, aen den voorgestelden wensch voldoende, quam dien prelaet, ende door syne belesingen heeft hy eenige personen geholpen, maer dat duerde niet lanch, sy hervielen daernaer in hunne voorgaende quale.

Intusschen verstont men, dat tot Ronse de relicquien vanden H. Hermes berustten – die men jegen diergelicke duyvelrien is dienende – ende dat den pastor dier stadt vele menschen daer af geholpen hadde. Het magistraet van Veurne besloot daeripp, dien geestelicke te versoecken van naer hier te commen, ende de voorseyde H. Rerlicquien mede te brengen. Sulcx wiert volbracht ende naer datte een bidtdagh gheouden ende een processie rondom de stadt ghedaen was gheweest, waer in men het berucht heylichdom droech, heeft den voorseiden pastor alle de besetenen belesen ende eenighe van hunne quale geholpen.

2 januari 1614 – Sint Jans Cruuswech - SAP 396 - Folio 127

Caerle van Caster en Omaryne zyn huysvrauwe nemen een lening op van **Jan van Fechelen** en stellen als borg:

verbyndende daerinne een huys metten erfve daeronder ende achter liggende staende in de **Sint Jans Cruuswech** binnen eser stede - streckende achterwaerts totten erfve van Francois Valcke - van zuuden de weduwe van Boudwyn Verhaghe -

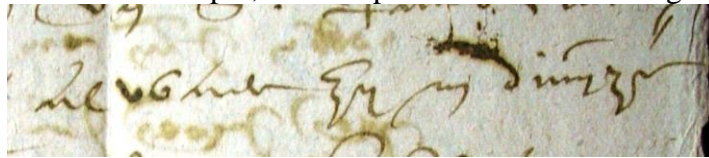
van noorden Mathys van Cassele ende van oosten den voornomden Cruuswech .

16 januari 1614 – Toveresse - Processen SAP 120A – nr. 11

Heesch omme ende van wegghen Jan de Gay filius Jans vor zyn huusvrouwe, heescher
Den bailliu inden name vanden heere mede ghevought
Jegghens ende ten laste van Lincq del Zene, verweerder
In materie van injurie
Dienende voor ulieden, myne heere burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe

Inden eersten dient ghenoteert en es waerachtich ende elcken notoir dat eenen ieghelicken,
wel expresselick verboden es anderen te injurieren op peyen van 't incureren alzulcke peynen
ende amenden als by dien ende juste bevonden wort te behooren naer de ghelegghentheyte van
den anzech
Ende enromiteyt van de injurieren ende oock naer de plaetse daer de zelve ghesproken zyn

't Welcke nietteghenstaende, heeft de verweerder hem zo verre vergheten dat also hy vezich
was met zeer furieuzelick zyn eyghen huusvrouwe onghenadelick te slaen, 's heeschers
huusvrouwe ghecommen es tot den waterput, stande op sheeren straete ten ingaen van St. Jans

cruce wech, alwaer zy in **dumze (?)**

Zyde met de huusvrouwe van Jacques melis, den verweerder gheroupen heeft op sheeschers
huusvrouwe diversche onder ghelicke propoosten, haer onder andere ten diversche tyden anzegghende
dat zy was **eene tooveresse**.

Al welke injurien den heescher over zyne huusvrouwe ter herte nemende

Als niet befaemt ende noch beschuldicht zynde in ghelycke enorme delict ende molificie
ende niet en zoude willen de name achterhant hebben gaende om tweehonert ponden grooten
parisis om al 't goet van de werelt , heeft den heescher den verweerder betrocken als zelve
niet lydelick zonder dondique punitie anderen ten exemple dienende van dezen heesch met de
naervolghende conclusien.

By de welke dheescher ten fyne, den verweerder zal comen in ghebannen vierschaere
dezer stede zal in zyn lynwaert ende met blooten hoofde ende voeten, met een onghebrande
trootse van ij pnden was in zyne handen, aldaer Gode almachtich ende justitie metgaeders
dheescher ende zyne huusvrouwe indien zy daer begheeren presenet te wesen, op beide zyn
knien verghevenesse biddende met verclaers dat he mde zelve injurie hertelicken leet es als
ghesproken met der leughen ende quaede cause ende dat hy dheescher ende zyne huusvrouwe
houdende es voor lieden met eene in goeden naeme ende faeme ende naer dien zal ghebannen
zyn vut den districte van deze jurisdictie hem condemneren voorts te betaelen ande kercke
ende disch vvan St. Jans voor elcken de somme van lx pnd ende den ghelycke lx pond parisis
ten prouffyte van de heer ende inde costen van de justicien ter tauxatie emmers waerlyck in
alzulcke honorable ende proffictable amende als ulieden vynde nzal te behooren
In ende up als implorerende ter ulieden officie van justitie met protestatie naer style – preuve
daer dat dient.

Hy spiegel hem sacht, die hem aē eē ander spiegel.

22 januari 1614 – **Brouwen
zonder vignet** - Processen
SAP 120A

Intendit ende inventaris
omme den bailliu, causa
officy, heescher ende in
prejuditie van **Christiaen
Moeraerd**, verweerder,
dienende voor Ulieden mijne
heeren burchmeesters ende
schepenen der stede van
Poperinghe

Omme byden voornoemde

heescher te vulcommen zijne preuve daertoe hij bij ulieden mijne voornoemde heeren ghadmitteert ende conforme d'acte van de voornoemde admissie ghedateert van de xxijde january 1614 – cotte mette lettere A

Es waaraechtich dat alle brouwers scherpelick verboden ende gheinterdiceertt es eenighe bieren vuyt haerlieden brauwerijen te laeten draeghen ofte voeren dan met voorgaenden billet van de tesorier deser stede, op de peynen ende amenden daertoe ghedecerneert byden statute hier annex cotte B

Des niet jeghenstande heeft de voornoemde verweerder snachts den **xxijde april 1613**, laeten volghen an **Gheleyn Vandamme**, weert '**In de drie conynghen**'

eene tonne groot bier zonder billet vanden voornoemde tesorier deser stede, waaruppe believe mijne heeren te hooren, eeden ende nerstelick te examineren, ende up haeren voorgaende depositie te recolleeren d'oorconden alhier ter marge – Pieter De Worm & Pieter Van Damme – of zij up den voorschreven nacht ten verzoecke van de voornoemde Gheleyn Vandamme ofte zyn huusvrouw nyet ghelicht en hebben, met de weete vanden verweerder vut zyn brauwerie eene tonne groot bier.

Believe mijn heeren voornoemt, by ghelycken eede oock te hooren ende up haere voorgaende ghetuyghenese te recolleren de ghemargineerden of de zelve tonne biers upden voorschreven nacht byder voornoemde Pieter de Worm ende Pieter van Damme nyet ghelicht en es gheweest ter brauwerie van der verweerder ende of den verweerder ende zyn huusvrouw danof nyet de wete ghehadt en hebben.

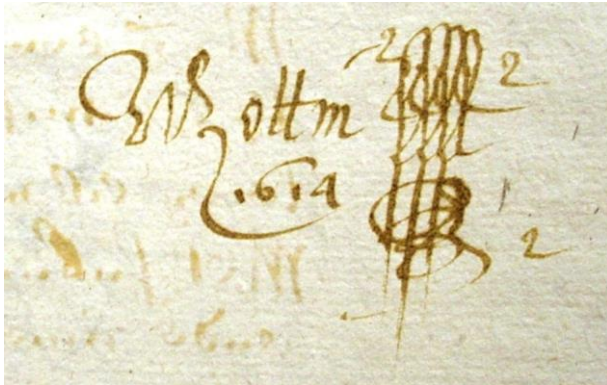
Tot versterkynghe van alle welke ghetuyghenessen ende tghedeposeerde, exhibeert den heescher acte van de sentencie ghegheven ten laste van Pieter De Worm voorseyt, metghaders ghelycke acte van sentensie ten laste van pieter van Camme, waarby nactelycken blyckt dat zy de zelve tonne biers vutter brauweerye vanden verweerder ghelicht hebben, cotte mette lettere C & D

Employeert oock dheescher acte van sentensie ghedcerneert ten laste van Ghelyen van Damme, waerby den zelve Dammes herberghe verboden was den tydt van eene jaere ter causen vande frauderleuse lichtynghe van de voorseyde tonne biers – cotte mette lettere E. Midts welke de heescher concludeert, tendeert, 's verweerdens laste totte boete van een hondert guldens, metghaders een jaer interdictie van brauwen alles volghende het statuut, te bedeels naer 't dispositief vandien, daerenboven de kosten van desen processe, 't volghens heers tauxatie, met protestatie ende implorernde ....

22 januari 1614

In de zake hanghende voor burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe, tusschen den bailliu der zelfde stede, causa officij, heescher ter eender zyde ende Christiaen Moeraerd, verweerder ter andere

De zelfde burchmeesters ende schepenen, overmidts verweeiders –denegatie by andwoorde ghedregghen, hebben dheescher gheadmitteert ende admitteren hem by desen ter preuve ende den verweerder ter contrarie, dyncket hem goet.
Actum den xxijde january xvjc xiiij

22 januari 1614 Pieter van Damme lichtte een tonne bier – SAP 120A

Ghezien by burchmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe de requeste an hemlieden ghepresenteert van weghen **Pieter van Damme filius Pieters** de jonghe, onghewet jonckman, daerby belydende hoe dat hy naer paesschen laetstleeden hem zoo verre vergheten heeft als dat hy met **Pieter de Worm** heeft helpen lichten eene tonne biers ute brauwerie van **Chrispiaan Moerard** de zelve inwerckende ten huysse ende herbeerghe van **Ghelein van Damme** zonder billet vande trespriester deser stede noch oock vande pachters - cause dat hy hem heeft moeten houden buten deser stede ende wut de ooghen vande officieren alhier biddende oodmoedlick mijne voornoemde heeren zoude believen hem tzelve misdaet te vergheven ende hem consenteren liberlick binnen deser stede te resideren met submissie van te betalen alzullecke misen ende amenden als mijne voornoemde heeren zullen bevynden te behooren ghehoort daernaer den heesch, fynen ende conclusien byden bailliu causa officij wut de zelve requeste ten laste vande voornoemde suppliant ghemaect ende ghenomen ende op als ghelet - burghmeesters ende schepenen voornoemt recht doende ter maenynghe van de bailliu haerlieden wettelicke maenheere hebben ghewesen ende den zelve suppliant ghecondemneert - wysen ende condemneeren hem by desen inde boete van dertich guldenen ten proffyte van de heere metgaders vyftich guldenen ten proffyte vande kercke van Ste. Bertins ende thien ghelycke guldenen ten proffyte van sheeren dienaren mede gheweest hebbende int achter haelen vande voornoemde tonne biers condemnerende toedien den suppliant inde costen ende misen van justitie - verbiedende hem desghelicx meer te deone by breeder correctie ter arbitraige van de juge ghepronunciert in ghebannen vierschare opden xixden december xvjc derthiene

Jan lebbe filius Caerels comparerende in persone –
belooft zoo hy belooft by desen - te betaelen an **Jaecques Melis** als recht hebbende an eene obligatie van **Jaecques vanderschote** ten laszte vande voornomde Lebbe -
de somme van achtentzeventich ponden zes schelle parisis spruytende van al het ghemeens dat den voornomden Lebbe ende Schote ghehadt hebben
ende dat binnen twee maenden naer date deser op peine van tincureren de mize van twaelf ponden parisis by faulte van betalynghe ten precysen valdaghe tenn proffyte vande aermen vande kercke van Sint jans Kercke binnen desen stede -
waervoren hem verkend boorghe ende principal **Pieter de Witte** –
in welke voorschreven somme van achtentzeventich ponden zes schelle parisis den voornomden Lebbe ende zyne voornomden boorghe ende principal by ons schepenen onderschreven thaerlieden verzoucke ghecondemneert zyn ende condemneren hemlieden by desen
Actum present Andries Rebaut vervanghende Jan Denys schepenen desen xxij january xvjc veerthiene

30 januari 1614 –
Nieuwe verordeningen
op het bier –
Resoluties – SAP 469

Al zoo men bevyndt
by daghelicksche
experientie dat
dassysen deser stede
zoo ordinaire als
extraordinaire op
wynen ende bieren
lancx zoo meer
vermancken ende
diminueren deur de
frauden die eenighe
bestaen darinne te
committeren niet
jeghenstaende de
grootte penen ende

amenden daerip ghestelt ende by voorgaende keuren ghestatueert alles ten grooten interesse ende achterdeele vanden zelven stede omme waerinne te voorziene ende beter ordre te stellen, zoo verre alst doenlick es, mijn heeren bailliu, burghmeesters, schepenen ende raden, ehbben van nieuw gheordineert endeghestatueert de naervolghende poincten ende artickelen

Inden eersten hebben verboden ende gheinterdiceert zoo zy doen by desen, alle de gone die hemlieden tot nu beneert ende onderwonden hebben met groot bier te vercoopen in kannen, gheene heerberghiers zynde, van nu voort eenighe bgrootebieren meer te vercoopen, zoo zy ghedaen hebben op de verberute vande zelve bieren ende de boete van vj pond parisis ten proffyte vande heere ende toedien arbitrairlick ghecorrigeert te zyne ter discretie van wetten.

In de plaetse van welcke tappers, burghmeesters ende schepenen andere personen stellen ende committeren zullen die van wegghen de stede tot gheriefve vande ghemeente groot bier vercoopen zullen in kannen ten pryse van zeven schelle parisis den stoop.

Verbiedende ende interdicerende oock alle brauwers ende brauwegghen deser stede ende juriszdictie eenighe bieren voor de slete vande heerberghiers, weerden ende tappers vande zelve stede ende jurisdictie, te brauwen ende vut haerlieden vrouwerien te laten lichten tne hoogheren pryse dan twaelf pnden parisis de tonne, houdende lxiiij stoopen, gauge ordinaire deser stede – daerinne begrepen de nieuwe impositien van xl schele parisis op elcke tonne groot bier by de gheestelicke ende vier leden slands ghestelt wesende ten laste vanden brauwere

Ende indien de zelve ghebrauwen bieren niet weerdich en waren bevonden de voorseide xij pond parisis zullen byde warrandeerdere vanden bieren ghestelt zyn van zulcken pryse als zy de zelve zullen bevinden weerdich te zyne ende daernaer ghevoert ende vercocht ten plaetse daertoe ghedestineert naer oude costume.

Van welcke ghesteeken bieren de brauwers de zelve ghebrauwen hebbende schuldich werden de weerden te restitueren tstederecht dat zy dareaf anden tresorier betaelt ofte verandwoort zullen hebben, welcke brauwers vande zelve bieren proffiyteren zullen zoo veele als de zelve vercocht werden voegghende den prys daerup ghestelt den imposten ende impositien vanden lande metghaders den loon vande gonne die de zelve bieren venten zal boven afganghe. Ende indien de zelve niet en connen verocht worden de schade zal wesen ten laste vanden brauwere.

Verbiedende alle weerden ende heerberghiers eenighe bieren van nu voort te vercoopen ten hoogheren pryse dan zeven schelle zes penninghen parisis den stoop ende andere maten meerdere ofte mynderen naer advenante ende dat opde boete van zes ponden parisis telcker reise dat zy bevonden werdende contrarie doende – d'n helft ten proffiyte vanden heere ende dander helft ten proffiyte vanden anbrynghere ende dat boven de boete van xij pond parisis toecommende de warrandeerdere vanden biere volghende haerlieden keure.

Ende alzo de meeste schaeden ghescheiden up zondaghen ende andere heilighe daeghen by de gonne alsdanne vergaderende in particuliere huysen ende groote sleete van biere zonder eenich stederecht dannof te betalen niet jegghenstaende dat de zelve ghelaegghewys ommeghestelt worden, zoo ist dat myn voornoemde heeren ins ghelicke verbieden de voorschreven brauwers ende brauwegghen eenighe bieren vut te leveren tzy in tonnen, vaetgens ofte anderssins omme binnen deser stede ofte jurisdictie ghesleten te zyne opde voorseide zondaegghen ofte heilighe daghen an wien dat het zy, op de boete van vj pond parisis ende de gonne die de zelve vieten halende zullen boeten telcker reise iij pond parisis boven de verberute van de zelve bieren, d'een helft ten proffiyte vanden heere ende dander helft vanden officier, tbeslach doende, ende dit al boven de boeten ende verbot vande ambachte by andere voorgaende keuren die ten daghe van hedent ghecondicht ende andermael ghepubliceert zyn ende , ghestatueert de welcke blyven in haerlieden vigeur.

Aldus gheraemt ende gheresolveert op de xxx ste lauwe xvjc veerthiene ende ghepubliceert opden ij sporcle daernaer.

30 januari 1614 – Statuut rakende de executie gedaan door de officieren – SAP 469 – Resoluties – Eeveneens gepubliceert in de 'Coustumen' de studie van Gilliodts – Van Severen uit 1902

Ander statut rakende
d'executien ghedaen byde
officieren vande stede

Ander statuut rakende d'executien
ghedaen byde officieren vande stede

Item alzo d'officieren deser stede van
allen ouden tyde in costume zyn
gheweest alle executien civile te
moeten doene buuten der stede
sdonderdaeghs ende binnen der stede

svrynsdaeghe tusschen de neghen ende elf euren, voor noene,
twelcke hemlieden niet wel moghelick is te doene ter cause vande menichvuldighe executien
dieder dickmael vallen ende oock omme de cortheyt des tyts,
ten grooten interesse ende ondienste vande ghemeen inzetenen deser stede ende jurisdictie,
dickmael ghebreck hebbende van haerlieden pennynghen omme innynghen vande welcke zy
ghenootzaect zyn de zelve officieren temployeren,
myne voornoemde heeren,
willende daerinnen voorzien ende remedieren,
hebben gheordonneert ende ghestatueert,
ordonneren ende statueen by desen dat men van nu voort
gheene dierghelycke executien civile doen en zal opde voorseide vryndaghen wesende
ordinancerende up de wekemarte deser stede
omme de ghemeen inzetenen der zelve den meerderen deel eenighen styl ofte neerynghe
doende – niet te discommoderen nemaer zullen de zelve executien zoo binnen als buuten
moghen ghedaen zyn op alle andere daghen vander weke – ghereserveert zondaghen ende
heilichdaghen) tallen tyden vanden daghe binnen zonne schyne, behoudens dat den debiteur
dannof gheinsinueert zy bye enen dienaer vanden heere ten mysnten eenen dach daer te
voorent.

Ordonnerende toedien dat alle mueble ende catheelicke goedynghen ofte panden byde zelve
officieren, by ghelycke executie ghelicht zullen ghelevert zyn in handen vanden
pantvercooperre, die de zelve svryndaechs daernaer ter pandemarct vercoopen zal ter haulce
tusschen den elfven ende een euren opden middach – behoudens die loose binnen derden
daghe naer oude costume.

Nemaer indien tzelve ghelichte pant ware perifable, tzelve zal moghen vercocht zyn ten
eersten maerckdaghe tzy maendach fote vryndach nemaer de lichtynghe van dien teer eure
voorseit.

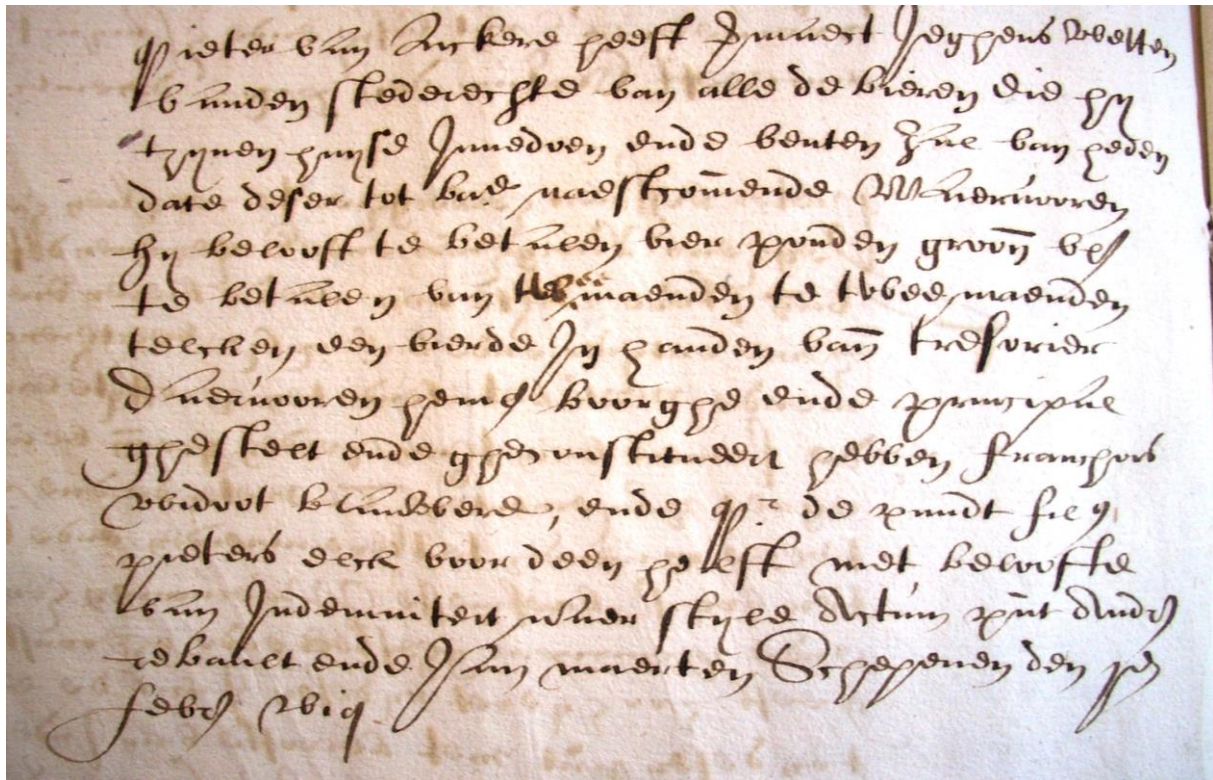
Aldus gheraemt ende gheresolveert by myn voornoemde heeren bailliu, burghmeesters,
schepenen ende raden deser stede thaerlieder vergaderynghe opden xxxsten lauwe 1614
Laetsten ende ghepubliceert opden ijde sporcle daernaer.

31 januari 1614 – Jacquemyne huurt een huis – Renten SAP 396

Jacquemyne de wedewe van Caerle vndedoene gheadsisteert met ... *niet ingevuld* ... in
ddesen haren bystaenden man comparerende in persone verbyndt in handen van Jan Wyts ter
acdeptatie vn Mayken zyne huysvrauwe alle hare goedynghen, mureble ende inmuele, gheene
ghezondert, ncohte ghereserveert, present ende tocommende ende by speciale twee bedden
emt alle hare toebhoorten, een poffettagele, twee schabellebancken, twee schabellen,
tweecleene tafelkens, vier schalen met alle tghewichte, ende dat in verzekethede ende
bewarenesse van een jaer heure vn een huys stande inde gasthuysstraete deser stede byden
voornoemde Jaecquemyne eerste comparente jeghens den zelven Wyts gheheurt voor de

somme van vier ponden grooten twelck vallen zal te nieusdaghe naestcommende in dit jeghenwoordich jaer omme by faulte van betalynghe de zelve daeranne te verhalen
Actum present Andries Rebault ende jan Denys schepenen desen laetsten january xvjc
veeerthiene

1 februari 1614 – Pieter VanAckere gaat bier venten - Subalterne wetten

Pieter Van Ackere heeft gheconstitueert Juyden Weeten
vanden stederechte van alle de bieren die hij tzyne huysse
inne doen ende venten zal van heden date desen tot Baemesse naestcommende
waervooren hij beloofte te betalen vier ponden grooten vlaemsch
te betalen van twee maneden te wtee maenden telcken een vierde in handen van de tresprier
daervooren hemlieden boorghe ende principale ghestelt ende gheconstitueert hebben,
Franchois Widoot brauwere
ende Pieter Depuudt filius Pieters elck voor een helft met belooft van indenniteit naer
style
Actum present Andries Rebault ende jan maerten, schepenen
Den 1ste february 1614

Pieter VanAckere

heeft vermaect jgehens wetten vanden stederechte van alle de bieren die hij tzyne huysse
inne doen ende venten zal van heden date desen tot Baemesse naestcommende
waervooren hij beloofte te betalen vier ponden grooten vlaemsch
te betalen van twee maneden te wtee maenden telcken een vierde in handen van de tresprier
daervooren hemlieden boorghe ende principale ghestelt ende gheconstitueert hebben,

Franchois Widoot brauwere

ende **Pieter Depuudt filius Pieters** elck voor een helft met belooft van indenniteit naer
style

Actum present Andries Rebault ende jan maerten, schepenen

Den 1ste february 1614

Nopende de wijnvaten - Statuut raeckende de wijnvaeten in gros – SAP 470

Alvooren bevindt ende sekerlick geïnformeert is dat eenighe persoonen hemlieden beneirende
ende onderwynende met wyngen te venten in grots hemlieden vervoordert hebben de selve
wynen te vercoopen ofte tappen, ende vut haerleiden huusen te laeten lichten in kannen ende
cleene vattjens houdende min dan de mate ordinaire inghelickx vercoopynge van wyngen in
alle omliggende plaetsen gheabsereert ten grooten achterdeele van de stede vut dien dat de
stede accijsen daer door werden groetelicks vermindert ende ghediminueert omme waerinne
te voorsien ende remedieren, mijn heeren balliu, burghmeesters, schepenen ende raeden deser

stede, hebben geordonneert ende van nieuws ghestatueert, ordonneren ende statueren bij desen, dat van nu voorts geene coopliden ofte grossiers van wynen, tzij impostenaers ofte andere, geene herberghe houdende en sullen vermoeghen eenige wijnen te venten ofte vercoopen dan in vattjens houdende ten minsten thien stoopen behoorelick opgevult zijnde ende nietmin waeraf de gonne de selve wijnen coopende ghehouden werden te lichten billiet van de thresorier ofte controleur deser stede voor t' aftappen vande selve wijnen, ende toedien de selve wijnen te doen tappen bij de gonne die daertoe bij de voornoemde burghmeesters ende schepenen ghestelt ende ghecommitteert werden ende dit al op de boete van xxiiij pond parisis

Folio 199

van elcke vattjen ofte canne min houdende dan thien stoopen ofte niet behoorelick opgevult zijnde ofte oock ghetapt zijnde zonder billiet soo voorseyt is, ten laste van de coopere en toedien de verbeurte van de selve wijn, ten laste vande coopere lastende ende ordonnerende bovendien de voornoemde coopliden ende grossiers wel expresselick dat zij voor t'indoen ende kelderen van de selve wijnen den voornoemde thresorier danof die wete sulle doen op de boete ende amende van ghelicke xxiiij pond parisis met verbeurte vande selve wijnen ende toedien te beaalen trecht van de stede accijsen van de wijnen wannof zij geen behoorelick billietten sullen ghehaelt hebben, wanof zij ghehouden werden den thresorier te doen pertinent bewijs, ende renseing dies versocht zijnde, de selve boeten te bedeelen in drye, wanof t'iste derde toecommen zal den heere, het tweedede kerke van Ste. Berints en het derde den aenbringer, en wert de verberute van vorogaende wijnen ten proffiete van de officier de fraulde achterhaelt is ende t'exploict doende,

blijfvende alle voorgaende statuuten der weerden ende weerdinnen aengaende, in haerlieden vigeur, ghelick die tot nu toe onderhouden hebben gheweest, ende alst ghebeuren zal dat eenige voerlieden ofte andere bevonden werden te bringhen eenighe wijnen in vaeten, flesschen ende kannen groot ofte cleene, zullen ghehouden zijn te verclaeren

Folio 201

bij eede voor wye ende bij wiens laste zij de selve wijn ghevrocht hebben op de boete van xij pond parisis ende van de verbeurte van de sleve wijnen ofte de weerde van dies aldus ghedaen ende Ghepubliceert den ijde februari 1614

Phl. Raulé

3 februari 1614 - Joos Pijl gaat bier verkopen voor de stad – subalterne wetten

Meester Joos Pyl

es by burghemeesters ende schepenen deser stede anghenomen ende ghecommiteert

tot venten van alzulcke **grote bieren** als hem van stedeweghe tzyne huysse ghelevert werden - by wetten daertoe ghecommiteert

die hy vercoopen sal **zeven schele parsiis den stoop**

dies hij schuldich ende ghehouden wert de stede goet te doene ende

maendeliks te betaelen voor elcken tonne tsestich stoopen ten zelve huysse

wanof hij myncken ende defalqueren zal voor zijn recht ende salaris van tappen
dertich schelle paris van elcke tone
dies zal de stede hem ontlasten van den impost vanden lande jeghens den pachtere van dien
ende insghelicx vande calaingne jeghens den heere
metgaders jeghens sheeren dienaeren over haerlieden loon
van twelcken vande zelve bieren -
verbyndende daerinne den voornoemde meester Joos tot bewaerensse vande stede zijn
persoon ende alle zijn goet ende by speciale,
een zijn huys met zyne toebehoorten daer hy presentelick woont staende op de noortzyde
vande **Gasthuysstraete** deser stede tusschen de huysse van Andries Makeblyde, van westen
ende van weghe ende aeldynghen van **Bouduyn Oudegheerste** van oosten
Omme by ghebreke van betaelynghe daeranne te verhaelen ende recouvreren zulcx als hij de
stede ter cause voorseyd zoude moghen schuldich ende ten achteren zijn by heerelicke
executie
Den selve meester Joos heeft eedt ghedaen hem int voornoemde last wel ende
ghetrouwelycken te quyten ende gheene bierren te venten vande gonne die hem byde
voornoemde ghecommitteerde vanden wet ghelevert werden zonder eenighe fraude daerinne
te doene
Actum present tcollegie vande wet
Den iijden february xvic veerthiene

Pieter Ellieul es insghelickx anghenomen ende ghecommitteert tot venten van alsulcke groote
bieren als hem by ghecommitteerde vanden wet zynen huysse ghelevert werden
ende dat ten zulcken prysie ende met zulcke lasten ende restrictien ende conditien daerop den
voornoemde meester Joos Pijl anghenomen es,
ende opden zelve eedt by hem ten daghe van heden ghepresteert
verstaende hiervoren bredder ghespecificieert met conditie dat hij ghehouden wert daervooren
te stellen souffisante cautie ten contentemente van wetten binnen derden daghe ende dat al tot
wederroupen
Actum ten camere present tcollegie vanden wet den viijde february 1614

15 februari 1614 – Schapenhandel – SAP 396 – Renten

Nicolaes Parent comparerende in persone cedeert ende transpoteert ten proffyte oorboire
ende behouue van **Mathys Rouveroy ende Mathys van Cassele** ten desen present ende
accepterende –
de somme van thien ponden grooten vlaemsch hem transportant competerende ten laste van
Jaecqeus de Lecourt - nu zyne weduwe -
ofte zyne aeldynghen - blyckende by zeker wettelicke kennesse ghepasseert voor voocht ende
schepenen vna Ypre upden xxste maerte 1604 -
gheteckent opden ploy Degodt –
procederende van **coope ende leverynghe van schapen** ten passeren van desen ghesien -
maeckende de voornomde acceptanten -
vanden zelve transport vry acteurs
omme de zelve te ghebruycken innen ende ontfanghen als haerlieden eighen ende propre goet
Actum present Andries Maekblyde burghmeester vande commune ende Andries Rebault
schepene
desen xvden february xvjc veertheiene

Alzoo **Jaecques Widoot** als clerck ende ontfanghere vande heerelicke coopdaghen binnen deser stede ende jurisdictie daertoe ghecommitteert by mijn heere den proost in de name van de heere deser stede

schuldich ende ghehouden es tot bewarenesse ende verzekethede vande gonne die de zelve coopdaghen ende de de pennynghen danof procederende raken ende competeren daervooren te stellen goede ende suffisante cautie

Soo ist dat **Willem de Snepere ende Mahieu van Thuyne** comparerende in persone hemlieden ghestelt ende gheconstitueert hebben –

zoo zy doen by desen –

boorghe ende principal elck voor andere ende een voor al in solidum ende zonder divisie over den voornomden Widoot medecomparerende voor alzulcke sommen van pennynghen als inde zelve coopdaghen alreede ghemaect ende ghevallen zyn ende noch zullen vallen ende ghemaect werden ghedeurende den tyt van drie jaren inneghegaen zynde Ste. Aernoutsdaghe xvjc derthiene laetstleeden, wesende xxviiij july ende eindende ten zelve daghe int jaer xvjc zesthiene omme by ghebreke van eenighe betalynghe de zelve op hemlieden te verhalen ende recourveren naer style in ghelycken gheuseert

Belovende den voornoeme Widoot de zelve zynde boorghen danof te indemneren ende garranderen costeloos ende schadeloos jeghens elcken ende dat al ter heerlicke executie consenterende de voornoemde comparanten elck respectivelick daerinne ghecondemneert te zyne dien volghedne hebben wij burghmeesters ende schepneen onderschreven hemlieden dareinne ghecondemneert ende condemneren hem by desen

Actum present beede de burghmeesters Jan de Schottere, Jacob Roelens ende Andries

Rebault, schepenen desen xvijde februari xvjc veerthiene

28 februari 1614 – Een fayeulpot – Renten SAP 396

Comparerende in persone **Ghelein Vanderclyte** kennende ende belydende wel ende deuchdelick vercocht te hebben an **Charles de Ram** ten desen present – een bedde met oorpule ende een tapitsche sarge, een trailleschaprade met vier loken, een laede bewrocht ende **een fayeulpot** ende dat omme daarmede gherembourseert te zyne vander somme van vierentzestich ponden,

zesthienschele parisis die de voornoemden Charles als boorghe ende principal over den voorseide Ghelein betaelt heeft an Andries Rebault schepene vervanghende Guillaume Floor, burghmeester vander wet desen laetsten feburari xvjc veerthiene

Overnemen ende in persone Sijder vander rechte hant
 ende beeydende twee ende dertigde dertig te gheben
 sijn Eghen des cam ten desentent een bedde met voo
 ynde ende een tarwtege sarge, een twee schepende
 met vier wien, een eende bebborst, en een fayeulpot
 Ende dit vinnu dincmede ghevolwintsoet te gheue
 onder sijn vnn beuont gheue wonden ghegheue beue
 gheue die den beuonden Eghen heb bouyge en
 gheue vnder den vnn vnn Sijder betoet goest
 in dincmede vnn heb twintien deser stede dinc
 vnt dincmede vnn gheue vnn vnn gheue dinc
 vnn vloer dincmede vnn vnn deser eendste sijn
 by beuonden

Een fayeulpot?

Volgens NWT kan een 'fayeulpot' zoveel betekenen als een pot verpakt in een gevlochten biezen mat zodat deze pot gemakkelijker te dragen is.

1 maart 1614 – Taks op graan – Resoluties – SAP 469

Ter vergaderinghe van burghmeesters
 Schepenen Raeden ende Notable op
 den 1ste maerte 1614 is gheresol
 ueert tgonne hier naer volcht

Ter vergaderinghe
 van burghmeesters,
 schepenen, raeden
 ende notable op den
 1ste maerte 1614 is
 gheresolveert
 tgonne hier naer
 volcht

Inden eersten is goet ghevonden ende gheresolveert behoudens prealable advys an de wet van Brugghe te verpachten ten proffyte vander stede tot betalynghe vande lasten dezelve opghecommen ter cause vande twee derde inde vijf duisent duldenen haerlieden hoocheden gheconsenteert totten ghedelfve vande zutleye, de maelderye die byden commis van Brugghe verpacht is gheweest, tvoorgaende saysoen van sheeren xxv february 1614 te weten xx schele parisis op elcke raziere graen commende ten ovne ende verbacken zynde ende dat voor eenen tyt van zes maenden.

Alzoo men bemerct dat de wynckeliers deser stede emmers eenighe van hemlieder op vrye feesten ende markedaghen in faulte ende ghebreke blyven van hemlieden met haerlieden cramen ende goet te presenteren ten oude maerct deser stede niet jegenstaende dat tzelve hemlieden gheordonneert is gheweest op zeker penen daertoe ghestelt by statuten vanden

vden lauwe laetstleeden, myne heeren, burghmeesters, schepene ende raden, willende daerinne voorzien hebben andermael ghestatueert ende gheordonneert - zoo zy doen by desen – an alle wynckeliers deser sted ende namelick lakensayers, grossiers, lynwadiers, meersseniers, backers, schoemakers, hoemakers, handtschoenmakers, roode drayers, stoeldrayers, beddevercoopers, pottedbackers ende mandemakers, op alle vryndaghen vanden jaere wesende vrye wekemaercten metgades op de twee feesten ofte jaermaercten deser stede te stane ende hemlieden te presenteren ter voorseide Oude merct in tyden ende wylen met haerlieden cramen ghestoffeert van goede – up de boete van xl schele parisis telcken reise dat zy in faulte bevonden werden – wel verstaende dat de gonne houdende wynckele van lakenen ende van grosserie tsaemen schuldich ende ghehouden werden te stellen ende presenteren up de voorseide marckedaghen ende jaermaercten, tzelve haerlieden goet in twee differente cramen, neffens de cramen van andere wynckeliers dierghelycke goet ventende op ghelycke boete alsvooren te bedeelen in tween – d'een helft ten proffyte ande kercke ende d'ander helft vanden disch van Ste. Bertins ende dat al by provisie ende tot anderstont dat anderssins opde pluraliteyt vander ambachten ende neeringhen by heere ende wetten gheordonneert zal werden

Actum ter vergaderynghe van wetten ende raden den xijde april 1614

Ende ghepubliceert opden xijde der zelve maendt

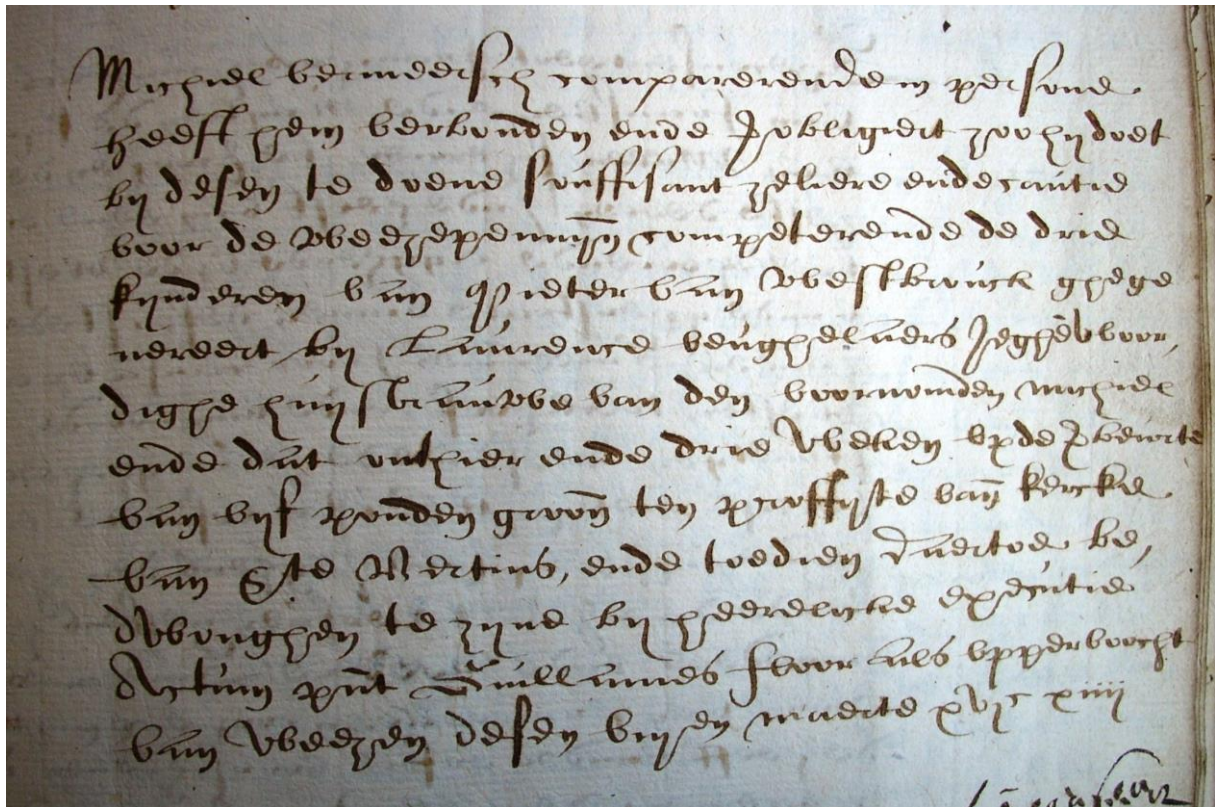
3 maart 1614 – Eventjes een nieuwe Poperingse burger – SAP 331

Gheconsenteert **Martin de Lovenman** met zyne huysvrouwe ende kynderen te wonen binnen deser stede tot wederroupen actum den ijde maerte 1614

Op 9 november

verzocht den zelve martin te vertrecken metten woonste buuten deser stede ende jurisdictie binnen derden daghe actum ix octobris 1614

8 maart 1614 – Wezepeningen - Register van arresten SAP 247

Michiel Vermeersch comparerende in persone heeft hem verbonden ende verobligiert zoo hij doet by desen,
te doene souffisante zekere ende cautie voor de weezenpenningen competerende de drie kynderen van **Pieter van Westbrouck**, ghegeneriert by **Laurence Veughelaers**, jeghenwoordighe huusvrouwe van den voornoemde Michiel
ende dat onthier ende drie weken up de verbeurte van vijf ponden grooten ten proffyte van de kercke van Ste. Bertins
ende toedien daertoe bedwynghen te zyne by heereelicke executie
Actum present Guillaumes Ferou als oppervooghd van de weezen
Desen viij de maerte xviij xiiij

9 maart 1614 – Antwerpen op de Overdam – Halmen

Ten halmdaeghe ix maerte 1614 present burchmeesters ende chepenen

Jan Wyts heeft ghecocht

jeghens **Michiel Charlottes** en met advies aggreatie ende conscinetie van de huusvrouwe van den vercooper, by verclaerse van **Jacob Verslype**, schepene

Derde deel vande erfve onder thuis aldaer woont **Willem Scherrier** op de **Overdam**, ghe-naempt **Andwerpe**

Streckende de gheheele erfve vanden zelven Overdam achterwaerts tot inde beeke, de noortzyde jeghens derfve van Nicolays Tlam ende Franchoy's Kerne, van zuuden Dieryck Spetebroot

De voornoemde erfve ghemeene met d'aeldynghen van Jooris de Corthe ende de kynders van Bartholomeus de Baerdemaeker, metghaeders ghelick deel inde mueren ende haeghen zo die afghestopt zyn

Ghelast met zyn advenant in overdamsche schult

Vorts zuuwer goedt ende dit omme v schele parisis te godtspennynck –
vj pond parisis lyfcoope
item iij pond parisiis voor svercoopers huusvrowue ende xl schele parisis voor't joneste
dochterken vanden zelven vercooper
al 't scoopers laste ende vn principael coope de somme van xij pond grooten vlamsch
tvoorsyede te betaelen zuuwer ende ghereet ghoet metten halme
aldus ghehalpt met erfve , dach ende daete voorschreven

10 maart 1614 - Noel de Toulouse, Poperingenaar – SAP 331

Gheconsenteert Noel de Toulouse residentie te houden ende contineuren totten jste van de
maent van ougtst eerstcommende ende niet langhere up arbitraire correctie
actum ter camere den xde maerte xvc xij

14 maart 1614 – 't Leeuwken op de oude markt – Renten SAP 396

Alzoo proces gheresen was voor burghmeesters ende schepenen deser stede tusschen Cornelis
Pierens heescher ter eender zyde ende Pieter Craye, verweerder ter andere ende dit ut cause
dat den voornoemde Craye inden jaere 1608 vercocht hadde anden voornomden Pieren tderde
vnder erfve metgaders ghelyck deel inde materialen staende ende ligghende ter oude marct
deser stede ghenampt tleuken wylen toebehoorende Joos vander doene waerinne den
heecher sustineerde dat den verweerder ghehouden was hem te doen jouysseren van tzelve
ghecocchte derde ofte anden heescher zoude restitueren de somme van achtenveertich ponden
parisis over de cortheede aldaer bevnden metghaders faict van zyne pennynghetzydert den
coop oock mede restitueerden vantderde vande lyfcoop ende hoofcleet ghelt idts den heescher
maer en kende ghemeten hebben possessie van een vierde vanden erfve ende materialen
voorschreven – den verweerder sustineerde ter contrarie dat hy maer vercocht en hadde zulcx
als hem competeerde met meer andere redenen by zyne ghediende ghementioneert waer inne
zoo verre gheprocedeert es gheweest als dat eyndelynghe patine gheordonneert zyn gheweest
te vergaderen present ghecommitterde vnder wet omme dezake afgheleit te zyne int
vriendleicke ter welcken ordonnancie partijen voldoende ende comparerende voor Andries
Makeblyde de burghmeester ende jacob Roelens schepene der voornomde stede zyn partijen
by tusschenspreken vereenst ende veraccoordeert vanden voornomden differente ende
proesse inden manieren zoo hier naer volcht

Te weten dat den voornomden Pieter Craye keren ende restitueren zal anden voornoemde
Cornelis Pierens de somme van veerich ponden parisis te poperynck feeste naer paesschen
eerstcommende zuuwer ghelt ende toedien betaelen te gheleghe de somme van es ponden
parisis ten laste vanden voornomden Craye met welcke somme den voornomede Cornleis
Pierens hem tevreden houdt in vuldoenynghe van alzulcke corthede van lande als hy hem dies
wiste te beclaghden, latende den voornomden Craye in zyn gheheel omme zyne pretense groote
te recouvreren volghende zyn deellot daer endezoo hy te raede wert renunchierende midt esen
den voornoemde Cornelis Pierens van eenighe voordere pretensien in erfve ende cathelen,
houdende hem met voornoemde accoordt tecreden,

Aldus ghedaen present de bovenschreven burghmeesters endee schepenen opden xiiijde marty
1614

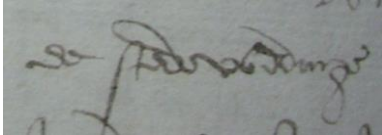
16 maart 1614 – 't Watermeulenhof - Halmen – Watermolen

Den zelven halmdaghe de 18 maerte 1614

Clays Tlam heeft ghecocht

jegens **Claude de Muelenaere** als machtich by procuratie van Mayken als zijne moeder weduwe van Jaecques de Muelenaere dezelve procuratie ghepasseert voor voocht ende schepenen der stede van Ypere in date vande xjde october 1605 – gevasesteert met eenen zegel vande voochtde – alhier ghesien ende gelezen

Eerst vyf vierendeelen gerslant teenen sticke liggende inde stede van Poperinghe op de **Leverstraete** emmers de plecke zoo die gelegen is met de droghe ende opgaende als van ouden tijden daermede gaende palende met **de nortende jegens twatermuelenhoff** toebehorende de heere van Ste. Bertins – tzuutende de stedewedinge

en tlant van Lowys vande Goosteene -

dostzyde de scipvaert –

de westzyde de Leverstraete –

belast met 1 pond xiiij schele tsjaers erfvelicke rente ten proffitte vande heere dezer stede – dachterstellen te zuuveren by de vercoopeghe tot de dach van erfvenesse – tselve noch in pachte den tyt van zeven jaeren emmers naer tutwyzen vande pachtbrieff tot xlij pond paris is tsjaers gevallen halff maerte 1614 tot proffitte van de vercooper

Item eenen vierendeel elstlant immers de plecke alsoo die ghelegghen is met de taillie daer up staende liggende inden Hamhouck met den zuutende int waterloop – dostzyde telst van Fransyn Folcke – de westzyde daeldinghen Pieter Verstechele – tnortende de beeke – laest ontbloot by Franchoys Verdoot.

Item negen vierendeel zaylant immers de plecke alzo die gelegghen is ten twee sticken neffens andere liggende inden Helhouck palende met de zuutende op de Casseldreve – tnortende tlant van Pieter Quaghebuer - doostzyde de dreve – tselve lant noch ten huere vier jaeren tot xxvj pond tsjaers tot Baefmesse 1614 ten proffitte vande vercooper

Item vyf vierendeel ij roeden elstlant liggende in den Hamhouck – bloot van erfve metgaders xxx boomen staende op de ertbort op tselve elst palende van noorden jegens den Barbelbal – dostzyde telst van Guillaume Rouverroy – de westzyde telst vanden clooster vander Duene – tzuutende telst van daer de Peereboomedreve duer lopt alle deze voorschreven partijen zyn vercocht voor vj pond paris den aermen

Xxx pond paris te lyfcoop

Xvj pond ij schele voor de vercopege een hofcleet

Erfven ende onterfven al ten laste vande copere ende van principalen coop de somme van ijc viij pond groote vlaems - Zuuver goet – dies es de vercooper gehouden over te nemen in betaelinghe een losrente van zes pond groten tsjaers sprekende op een vij marscip tot Waesten toebehorende Joos de Scalck enJjan de Hoorne daer vooren hij copere blijft borge ende principael voor de insuffisantheit vande zelve rente makende over tprincipael iiijxxxvj pond groten ende tresterende bedrage hondert ende xij pond groten vlaems in vulle betalinghe moet hy cooper tselve betaelen gereet gelt metter erfvenesse

Gehalmpt over erfve dach date als vooren.

16 maart 1614 – De dismeesters geven een lening aan Maillaert Bekaert en Cathelyne - SAP 396 - Folio 132

Maillart Bekaert ende Cathelyne zyne wettelicke huusvrauwe comparerende in persone -

verkennende ende belydende wel ende deuchdelick vercocht te hebben an **Cornelis Pierens - Nicolais vander Doene ende Nicolais Tlam** inde qualiteit als **dischmeesters inde kercke van Sinte Bertins** binnen deser stede ten proffyte- oorboire ende behouve vanden zelven disch - eene erfvelicke losrente van zes ponden parisis by jaere - den pennynck zesthiene – voor de somme van acht ponden grooten vlaemsch by de vercoopers haerlieden contentemente ontfaen – innegaende heden date deser wanof teertse jaer vallen ende verschynen zal den xix maerte int jaer xvjc vichtiene- ende alzoo voorts van jaere te jaere - eeuwelick ende erfvelick ghedeurende - emmers totter effectuele lossynghe van diere die zal moghen gheschieden tallen tyden alst de vercoopers haerlieden hoirs ende naercommers ofte andere cause ende actie hebbende ande naervolghende hypotheque goet dyncken zal – al teenen payemente midts opleghende de voorseide capitale pennynghen metten verlopen van dien naer rate van tyden in goeden ende ghepermitteerden ghelde - verbyndende daerinne twee ghemeten - een lynne ende xx roeden hofstede ende meersch mette huysynghe ende drooghe cathelen daerop staende - gheleghen inde Wipperhouck deser jurisdictie daer nu jeghenwoordelick op woont Anthoine Rousseau - streckende metten zuuthende tlant vande kercke van Onse Lieve Vrouwe - tnoorthende int waterloop - van oosten tlant vande zelve kercke ende van westen Jan Huyghe - belast van te vooren met vier schelle parisis by jaere ten proffyte vanden zelven disch van Sinte Bertins - zonder breeder last ende voorts met zulcke innynghen als men heeft van landspachte al volghende de costume deser stede in ghelycken gheuseert - Actum present Guillaumes Floor - burghmeester vander wet - Jan Maerten ende Jaecques Caura schepenen vervanghende Andries Makeblyde burghmeester vande commune ende Jan de Schottere voorschepene desen xix maerte xvjc veerthiene

17 maart 1614 – Erf op de Gasthuisstraat tot tegen het Ingelstraatje – Halmen
---

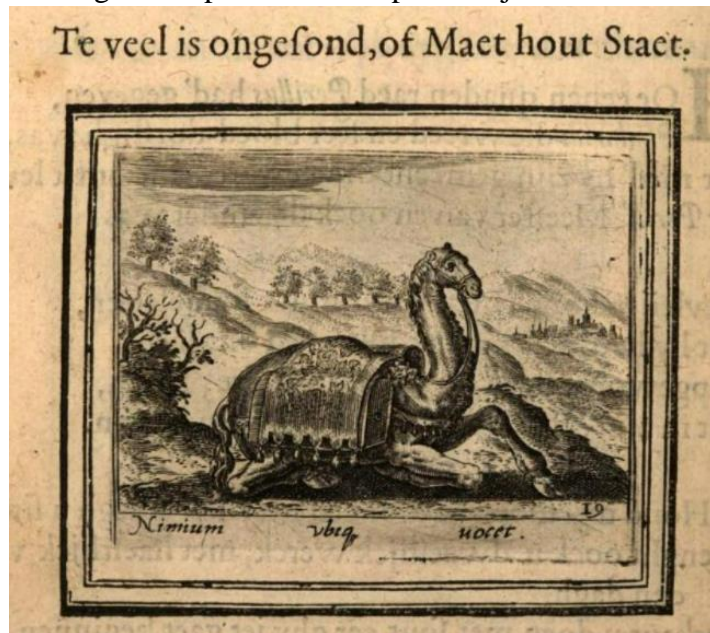
Ten halmdaeghe den xvij maty 1614 present Floor, Roelens, Rebault, Denys, Slype ende jan maerten, schepenen

Andries Makeblyde

heeft gecocht jeghens **Maycken de wedewe van Joos de Buzere** gheassisteert met **Pieter van Noeuville** haeren schoonzoone ende bystaenden man tderde van een erfve lighende inde **Ghasthuusstraete** daer wylen thus ghestaen heift vande wedewe Jan de Reckemaeker ende jeghenwoordelick betimmert by Boudewyn Oudegherste – ligghende de zelve erfve ghemeene metten cooper ende de voorseide Boudewyn streckende de gheheele partye zuut ende noort – tzuuthende opde straete ende streckt achterwaert over de beeke tot jeghens **Ingelstraetken** met een steirt ofte happe begrypende halfd de poorte – de zelve poorte ghemeene met Pieter Diedeman – van westen langhs derfve vander cooper – van oosten derfve vnden voorseide Diedeman – by coope jeghens den zelven Boudewyn – zuuver goedt ende onbelast – dan noch met diversche jaren cheyns wylen ghegheven byden voorseide Buzere anden voorseyden Boudewyn Oudegherste – welcken cheyns moet sorteren zyn vulcommen effect voor x pond parisisi tsjaers – de loopende jaerschaere tscoopers proffytte ende dit al over de

somme van hondert ende t zestich ponden parisis te betaelen zuuver ende ghereet ghelt metten halme

Aldus ghehalmpt over erfve opden xvij marte 1614

17 maart 1614 – Deel van brouwerij op de Overdam gekocht – Halmen

Jan Bollaert heeft ghecocht jehens **Abraham Devos**, in huwelicke begrepen hebbende Françoise filia dheer Jan Tatse, tachtsten deel van een huus ene brauwery Ghestaen ende gheleghen op den Overdam deser steede met ghelyck deel vander erfve, metghaeders alle zyn toebehoorten, zo inde huuse, als van tghonne dat het allame vande brauwerye gheraecht, niet ghezondert nochte ghereserveert,

tzelve al gheemeen metten cooper, Jacob Deberch, ende Jacques de Lansheere alsnu byden zelve cooper ghebruuckt en bewoont

Makende den houck van de nieuwstraete,

streckende achterwaert langhs de zelve straete tot inde schipvaert,

welcke achter deel van huus, brauwerije ende erfve competeert 't vercoopers kynderen by opdraeghte van hemlyeden ghedaen van **Jaenneken Tatse**

zal by den moye maternel zyn

over zulcx den voornoemde **Abraham** als vader van zijne kynderen gheautoriseert totter

voorsejde vercoopinghe ende alienatie van weghens oppervooght, burghmeesters,

lanthouders, schepenen ende kuerheers der stede van Veuren,

blyckende by acte vanden zelve consente, inhoudende specialiteyt in date van den xxvj frebruary 1614 onderghetekent Schynkel hier ghesien

Met conditie dat de penninghen an deesen coop clevende zullen gheemploieert zyn tot profyfte vande zelve zyn voorsejde kynderen,

volghende tlast vande voorsejde acte van autorisatie

Daer en boven heeft den voorsejde Bollaert noch ghecocht jehens de voorsejde Abraham over hem zelve een ghemet zaeylants liggheende inden Lyssenthouck

van westen op de westcoulterstraete

van noorden ende van oosten Willem vanderNuwelaere

van zuuden Franhois Lebbe, zuuver goedt,

welcke voorschreven partijen, zo int huus, brauwerije ende gronden zyn tsamen verocht ende den voorsejde Bollaert ghecedeert by verlock ende halme, ende dat al omme x schele parisis te godtspennynck

item xvij pond parisis te lyfcoope

metghaeders xlij pond parisis voor tsvercoopers huusvrowue,

toedien vj pnd parisis voor beide zontjens vanden vercooper

als tscoopers laste ende vorts van principaelen coope voor de somme van vijf en sestich pnden

grooten vlamsch, tvoorschreven te betaelen eenenvychtich ponden grooten vlams ghereet

metten halm, ende tsurplus over de vulle betalinghe te Poperinghe ommeghanck

erstcomende 1614

Zuuver ghelt boven de heerlicke renten advenant tvercochte partie zoude moghen belast bevonden zyn
Aldus wettelick ghepasseert ende ghehalmpt over erfve
Open voorschreven xvij marty 1614

20 maart 1614 - Velgen en naven – SAP 120A – nummer 6 – Proces

Voor myne heeren burgmeesters, schepenen der stede van Poperynghe
Ghezien by **Luc Desluzeune**, verweerder,
de poincten van eede ghedient by **Rogiere van de Fonteine**, ende daerup procederende zecht tnaervolghende
In den eersten dat hy accepteert de eedt by den heescher den verweerder ghedeserceert, als dat hy niet en heeft ghehadt up de pleck van **meester Joos Pyl**, vyf voeren velghen ende naven
Nemaere kent den verweerder aldaer ghehadt thebben twee voeren velghen ende naven met twee peerden ende een voer tacken met een peerdt;
Zulcx dat den verweerder mach ghehadt hebben drye en dertich paer naven ende thoudt van een hondert velghen die hy al ghereet heeft tzyne kosten,
boven tvoornoemde voer tacken.
Inder voughen van inghevalle den heescher dannaff verzouct rekenynghe, den zelve heescher zoude altooren oock den verweerder moeten rekenynghe doen van alle de houtten by hem ter voorseyde plecke ghevoert, ghemeene met den verweeder, midts welcken den verweerder concluderende,
tendeert ten fyne van niet onttfangelick, met cause in kosten, vutterlick ten tauxactie – implorerende

26 maart 1614 – Een huis in de Noordstraat - SAP 396 - Folio 133 verso

Nicolais Gommin comparerende in persone - kendt wel ende deuchjdelick vercocht te hebben an **Charles de Vos** ten desen present ende accepterende –
een huys staend inde Noortstraete binnen deser stede op derfve toebehoorende **de paters vande societeit Jesu tot Ypre** -
aboutterende metten noorthende opde voorseyde straete - metter oostzyde jeghens derfve van Jan Liebaert - tzuuthende ende westzyde derfve van Clais de Vos
ende dat omme v schele te godtspennyng ende van principalen coope vyfentwytnich ponden grooten vlaemsch -
danof den voornomende eersten comparant hem kendt te vreden ende voldaeen zyne
Item zulck recht ende actie als hy heeft ande voorseyde erfve daerup tvoornomde huys ghetimmert staet -
die den zelve Gommin in cheynse ghenomen heeft jeghens voorseyde paters den tyt van vyftich jaeren voor vyf ponden parisis tsjaers -
twelcke den voornomden Charles - coopere neemt tzyne lase ende belooft de voorseyde paters dannof jaerlicks te contenteren ende den voornomden Gommin danof tontlasten midts conditie indien de voorseyde eersten comparant binnen eenen jaere naer date deser kende oplegghen ende furnieren de voorseyde vyfventwyntich ponden grooten - zal in dien ghevalle moghen an tvoorseide huys handt slaen -
metgaders oock anden voorschreven cheyns ende zyn proffyt daermede doen ende anderssins niet
Actum present Jan Maerten vervanghende Jacob Verslype schepenen desen xxij maerte xvjc veerthiene

26 maart 1614 – Twee bayde peerdebeesten - SAP 396 - Folio 134

Mayken de huysvrauwe van Mahieu Kestier comparerende in persone verbyndt in handen van **Mahieu Louaige** –

ten desen present ende accepterende –

twee bayde peerdebeesten

eene waghene met alle hare toebehoorten end voorts alle hare goedynghen - mueble ende immueble - gheene ghezondert noch ghereserveert

ende dat in verzerkthede ende bewarenese vander somme van zesthien ponden grooten vlaemsch daer vooren den voornomnde Mahieu Louvaige hem boorghe ende principal ghestelt ende gheconstitueert heeft over den voorseide Mahieu Kestier ten proffyte van

Jan Lebbe filius Caerles - procederende van coope van peerden

omme in cas van beschathede de zelve daeranne te verhalen ende recouvreren al volghende de costume deser stede in ghelycken gheuseert

Actum present Andries Rebault vevanghende Jan Denys - schepenen –

den xxvj maerte 1614

8 april 1614 – Dood van de proost **Francois Hircoulx** proost van Poperinge – tome III Dom Ursmer Berlière

*Volgens Dom Ursmer Berlière in zijn Monasticon Blege, zou het **Francois Hircoulx** of Hirschoulx, zijn die in de jaren 1598en 1599 proost van Poperinge werd. Hij werd in 1569 of 1570 geboren en op de 1de september 1584 nam hij het habijt aan in de Sint-Bertinsabdij. Na enkele tijd kapelaan*

geweest te zijn van de abt Vaast de Grent, werd hij 'grainetier' van zijn abdij.

Op 3 december 1603 wordt hij als prior van Saint Pry gesignaleerd.

*Toen zou hij weer door de **François De Persenville** vervangen geweest zijn hier in Poperinge.*

Hij is in Poperinge gestorven op de 8ste april 1614.

François de Persenville wordt dus de nieuwe proost in Poperinge. Hij zou in proces geraken met de huidevetters en hij stierf te Poperinge op de 10de december 1617.

9 april 1614 – De Gouden Pot – Renten

Jan van Heule, comparerende in persone kendt in goeden ende loyalen cheynse ghegheven te hebben an Nicolaes de Pays eene verbrande erfve liggende upde noortstrate binnen deser

stede daer eertyts ghestaen heeft den gouden pot, streckende zuudt ende west in derfve van jaecques Floor, noort de Potterstraete ende van oosten de voornoemde Noortstrate – een tyt ende termyn van vijftwintich jaeren wanof teerste jaer vallen ende verschynen zal te halfmaerte zesthienhondert achtene ende alzo voorts van jare te jare tot den expireren vnde voornomde xxv jaren ende dat omme te godspennynghe vijf schelle parisis ende van principale heure vierentwintich ponden parisis by jare – boven noch eenen dobbelen ducat voor de huusvrauwe vande voornomede Heule een hoffcleet ende noch een par schoen voor de zelve huusvrauwe ende van ghelycke een par an zynen dochtere zonder payment - - dies es besproken ende gheconditioneertt dat den voornoemde Nicolaes de zelve erfve moet betimmeren binnen de twee eerse jaren ende heeft tzynen proffyte alle de materialen staende op de voorseide erfve metgaders het huuseken daer Pieter Desruelles nu woont, belovende de voornomede comparanten dit voornomde accoord van cheynse te houden goet, vast ende van werden totten expireren vande voornomde xxv jaren
actum present Guillaume Floor, vervanghende Andries Makeblyde de burghmeester desen ix april xvjc veerthiene.

12 maart 1614 – Impositien op graan voor het delven van de zuidleie - SAP435 - folio 37 verso

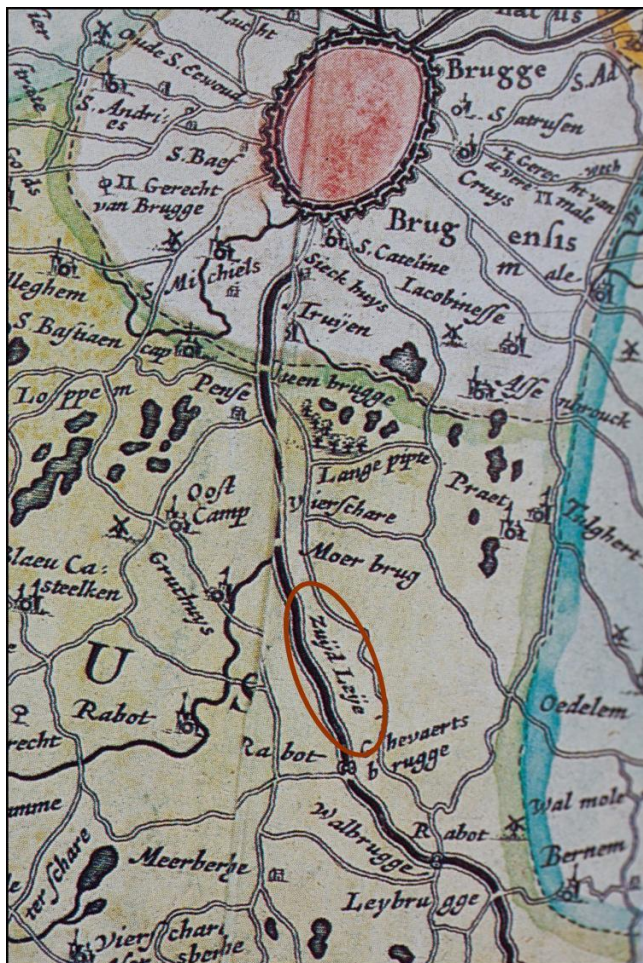
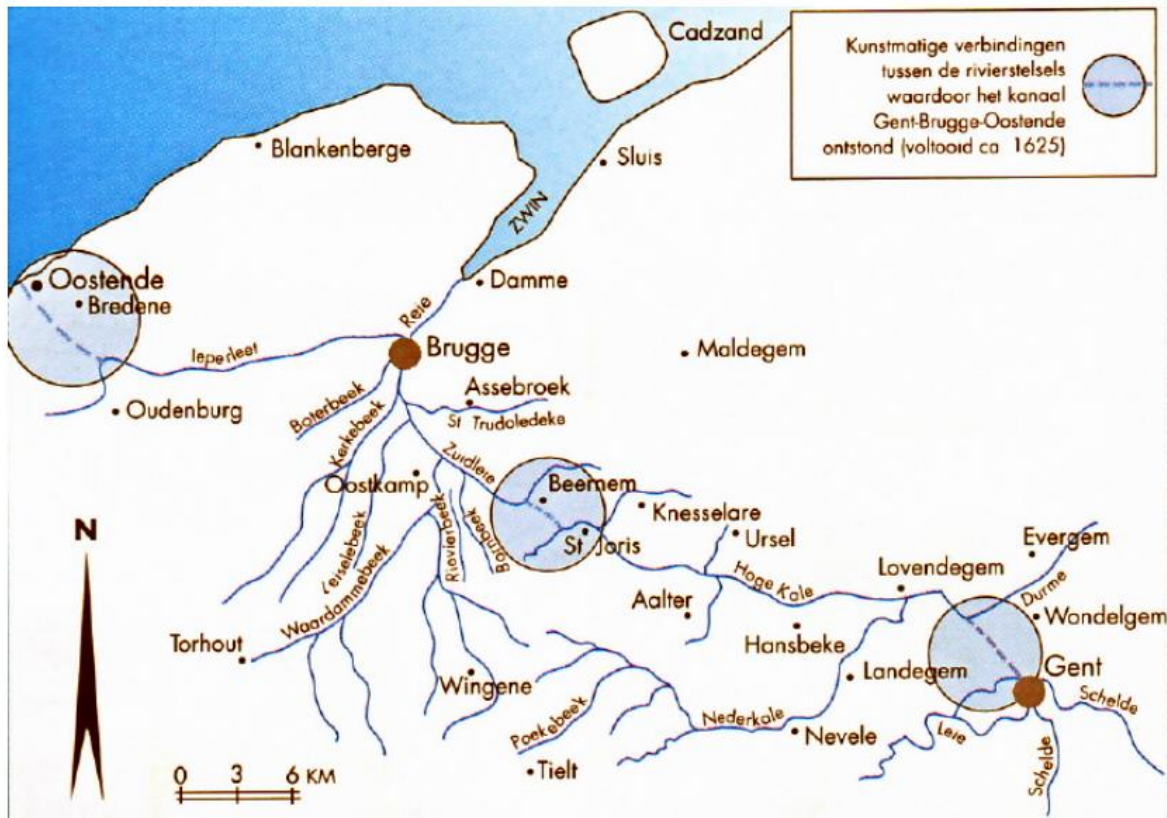
Verpachtynghe van de nieuwe impositien van thien stuvers op elcke rasiere graen – mate deser stede - commende ten ovene ende verbackt zynde voor eenen tyt van zes maenden inneghaende den xijde van maerte ende eindende den xijde septembris beede int jaer xvc xiiij - ghedaen by burghmeesters ende schepenen tot betaelinghe vande lasten de stede pghecommen ter cause van haeren quote inde twee eerste derden vande vjc duisent gulden byde staten vande lande haer heren hoocheden gheconsenteert **totten ghedelve vande zuutleye** wannof djste ende ijde keersse ghebrandt zyn upden xijde maerte voorseid

De zelfve impositien zyn hoochtst inneghestelt by billette by **Jan vander Goosteene** upde somme van xc l pond x schele parisis
Niet verhooght ende midsdien op hem ghebleven met vutghaen vande tweede keersse danof ghemynt over de stalpenninck - lxxvij pond x schele vj deniers blyft zuuver ten proffyte vande stede
xiiijc lxxij pnd xix schele vj deniers parisis
aldus ghedaen ende verpacht upden xj maerte voorseit.

http://valleivandezuidleie.be/wp-content/uploads/2009/11/Ontstaansgeschiedenis_kanaal.pdf

en

http://valleivandezuidleie.be/wp-content/uploads/2009/11/Ontstaansgeschiedenis_kanaal.pdf

De zuidleie is een onderdeel van het kanaal Brugge – Gent.
 Let op de Ieperleet tussen Oudenburg en Brugge.

De zuidleie op een kaart van Bleau

Compareerende in persone **Jan Appele**

verkennende ende belydende wel ende deuchdelick verheurt te hebben an **Pieter Katrice** – die van ghelycken kend in goeden ende loyalen huere ghenomen te hebben vanden voornomden Jan

eene behuysde hoofplecke ghenaeamt **den Biezebilck** - groot drie ghemeten ende een vierendeel gheleghen inden Hellehouck binnen deser jurisdictie –

aboutterende van oosten ende zuuden de elsten van Loys Makeblyde ende van noorden de **Casselstrate**

ende dat omme te godspenninck twee schelle parisis –

te lyfcoope xlij schele parisis

ende van principale heure de somme van zes ponden grooten vlaemsch by jaere te betaelen de voornoemde zes ponden grooten voor elck djaer heure altyts in twee egale paymenten –

te weten te Sint Jansmesse in juny ende te kersmesse daernaer in elck jaer ende dat voor eenen termyn van zes jaren al achter een ligghende wanof t'eerste jaer beghinnen zal te halfmaerte xvjc twaelfve ende verschenene es te halfmaerte xvjc derthiene

ende also voorts van jaere te jaere ende paymentn te payemnte totten expireren vande voornomde zes jaren ende is gheconditioneert alzoo desen heurde dit verheurde huys vyngt al nieuwe ende wel gherefectioneert

dat hy dat zelve moet onderhouden van veursten - placken - staecken ende wazoenen tzyen kosten -

zonder afslach van pachte ofte heure ghedeurende desen zynen pacht –

noch moet hy heurdere op dese verheurde drie ghemeten een vierendeel hofstede voeren alle jare thien voeren mersch ende

boven zyne heure moet den heurdere alle jaere gheven anden verheuree een paer volwassen kiecken -

voorts alle straetschauwynghen - zettyck kosten moet hy heurdere houden an hem selve al naer pachtersche wyse

ende noch is besproken indien het eene payment het andere achterhaelt –

te weten dat het een payment niet altyts vul betaelt en es –

ende het ander payment valt verbeurt den heurder zynen pacht dyncket den verheurder goet - ende en mach den heurdere gheenssins desen pacht voorts te verheuren ten ware by consente van den verheurdere

Item is noch besproken als desen heurder ut desen pacht zal scheeden –

te weten inde maendt van maerte –

alzoo het expireren van elck jaer hier vooren spreeckt –

vermacht den verheurdere ande heurder drie ghemeten gherslant handt te slaene te bamesse voor tverhuysen van desen heurdere

ende dat al zonder schemp ofte fraulde

Actum present Jan Bouve schepene - vervanghende Andries Makeblyde - burghmeester desen
xj april 1614

21 april 1614 – Verkoop van 't Haentjen - Halmen - Haantje

Ten halmdaeghe xxj april 1614

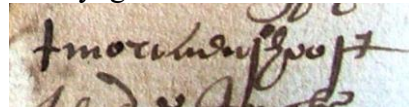
Gilis de Roode

heeft ghecocht jehens **Augustyn Liebaert** ende jehens zyne huusvrouwe,
t'vijfste van een vierde deel van eene verbrande hofsteede ghelegghen ter **Noortstraete**

eertydts ghenampt **thientjen**,
jehens over de Hontstraete,

ghemeene tzelve vierde ende onverdeelt met Jan, Margriete ende Bartholomeus Liebaert,
dannoff dander drye deelen inde zelve erfve competeren d'aeldynghen van Jooris de Corte,

streckende de gheheele erfve achterwaert totter erfve van
't Moriaenshooff,

de noortzyde derfve van Maximilken de Jonghe,

ghelast int 't gheheele met xx schele parisis tjaers den heer

vorts zuuver goetd ende dit al omme xv pond parisis van principaelen coope te betaelen

zuuver ende ghereet ghelt metten halm

metghaeders ij schele voor godtspennynck,

dies heeft den coop oock zulck eel ende materyaelen als den vercooper competeert ter zelve
hofstede,

zynde hier mede doot ende extinct de pretense hure ofte tachterheyt van lanspacht die den
zelve coop querelleerde totten dach van hedent

aldus ghehalmpt dach ende daete voorschreven

21 april 1614 – Akte voor de heerlijkheid van de Coppernolle - Halmen 367- folio 205

Andries Rebault

heeft ghecocht jehens **Franchois Metsu ende Jan Schrevele**

inde qualiteyt als voochden van **Sebastiaentjen, tkyndt van Jan Metsu**,

ende dat by substytutie ende verhooghynghen

oock mede by consent van Balliu ende schepenen vander heerlicheide van de Coppernolle,

blyckende by acte vanden zelve consent in daete vanden xxvde maerte 1614,

gheteket **Pieter Ellicul**,

te weeten een lynde gherslant liggende inden Haghebaerthouck

gheneene met de voorseyde weezen, broeder ende zuster gheprocreert bij de voorseyde Jan

Metsu met Catheryne van de Walle, hemlieden moeder

streckende oost ende west, van westen Maerten Pladys,

van oosten Jaeckemyne Moenaerts

van noorden de beeke

ghelast inde **cornemeersch** rente anden heere van Poperinghe ende dit al omme iij schele te
godtspennynck,

item iij pond parisis te lyfcoop

ende voor principaele de somme van lxij pond parisis te beaelen ghereet ghelt metten halme,

dies zij de voorseyde voochden ghelast byden inhouden vander voornoemde acte van consent de pernynghe daer af procederende temployeren int onderhoudt vanden voornoemde kynde; doende bewijs ende aelis qua naer coustume, ghelast tvoornoemde lant met noch vijf jaer huure by Gillis de Puudt filius Pieter tot xij pond paris is tghemet de loopende jaerschaere, tscoopers proffytte aldus gheerft ende onterft naer style opden xxi april 1614

21 april 1614 – Gevecht aan de watermolen – Processen – SAP 120A – nr. 1

Extraict van proceduren vut trolle vande camere onderhouden voor Burghemeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Up den xvjste van july 1614 – **Pieter vande Goosteene filius Joris** jeghen **Domyn vander Muelene**

Baptiste over den verweerder ontkent sheeschers heesch ende midsdien dheester ter faucte Actum den ijden ougst 1614

Meeres – purgieren

Dilay dofficie den xxijste octobris 1614

Gheconsenteert dheescher dacte van constaincte omme zijn oriconde te comilleren in oircontschepe – actum den xxix ste ovtrobris 1614

Vervought van preuve par heescher copie – Baptiste actum vde maerte 1616

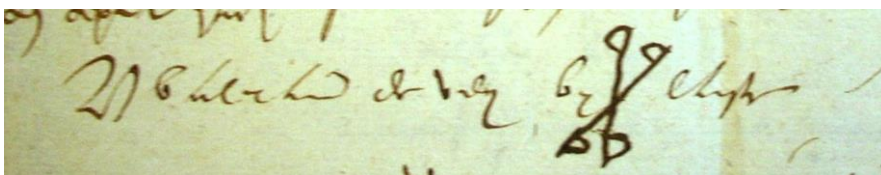
Meeres – purgieren – xxijste april 1617

Informatie preparatoire, gehoord van wegen **Domyn vander Meuelene**

ten laste van **Pieter vande Goosteene** nopende zeker faict ghecommiteert byden zelve Pieter ande persone van **Joris VanderMeuelene**, de zone Domyn, opden xxjste april 1614

Maerten de Vey, landsman van zynen style, oud 50 jaren ofte daerontrent, oirconde, up eedt gheexamineert – verclaert dat hy wesende tsynen huuse op den xxjste voornoemd – ghehoort seker gheruchte ende vut huuse, heeft ghezien loopen den persoon van **Pieter Vande Goosteene** tusschen de watermeulen ende 't speyhuus – ten welcken tyd hy hoorde Jacob den broeder van de voornoemde Joris roupen achter den zelve Pieter:

Staet, ghy moordnare, staet ... ende niet verders wetende – sluit zijn depositie – toorconde den xxj april 1614

A photograph of a handwritten signature in brown ink on aged paper. The signature is written in a cursive script and appears to read 'Maerten de Vey' followed by a large, stylized flourish or initial.

Godelieve Cupers, oudt ontrent 18 jaren, jonghe dochter te huwen,

verclaerde op haer vrouwelicke waerheyt ende trouwe up haren lichaam warachtigh te zyne dat zy ten voornoemde dagh, wesende in haren huus, hoorde **Domyn vander Meulene** roupen op **Pieter Vande Goosteene**,

ghy moordnare, ghy wilt mijn zone vermoorden in zyn huus –

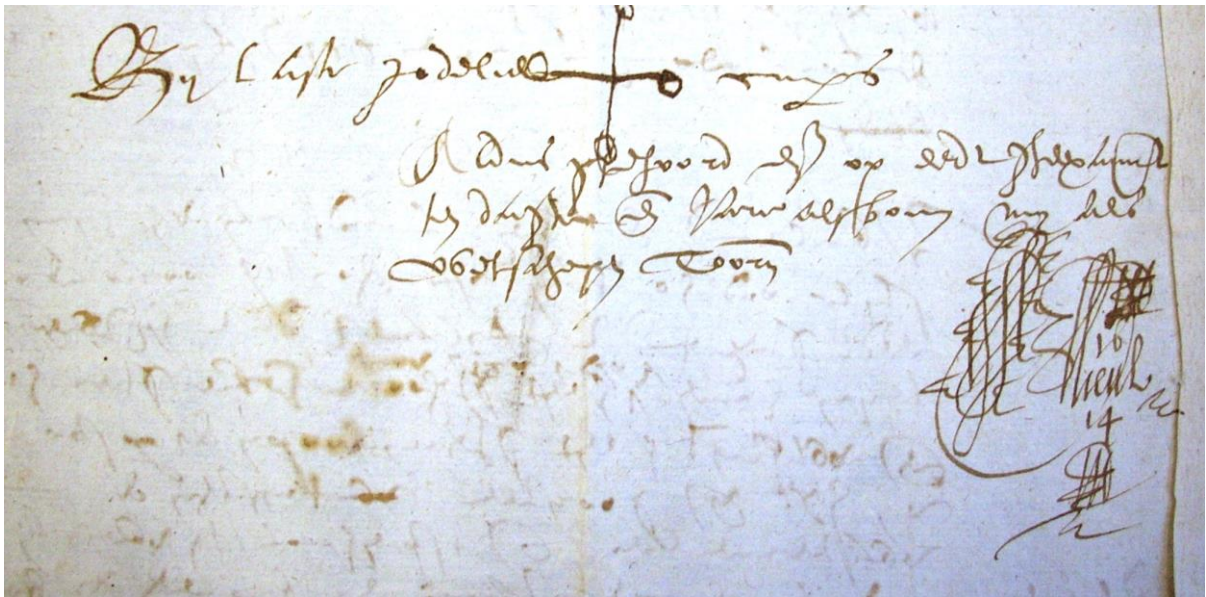
daeroppe hy zeyde – ghy zecht daer omme ende alzo den voornoemde Domyn

repliceerdende, vraghende of niet waer en was – zeyde hy Pieter vande Goosteene jeghens

den voornoemde Domyn – **comt met u cogghen over** – ik zal u oock zoo veele gheven –

tooghende midsdien zyn blooten snyder

Slutende haere depositie – toorconde

<http://www.debinnenvaart.nl/binnenvaarttaal/woord.php?woord=klu#kogge>

Aldus ghehoord ende op eedt gheexamineert ten daghe ende jaere als boven – my als wetschepen – toorconde Ellieul

Intendit omme ende van weghen **Domyn vander Meulene** over Joris zynen zone, heescher Jeghens **Pieter vande Goorsteene**, verweerder, dienende voor ulieden, myne heeren burgemeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Inden eersten tot verstande van de zake voor handen, es warachtich dat den verweerder sheeschers zone ghesteken heeft in zynen rriche; hem daarby inflicerende een groote wonde opden xxjste april 1614, welcke wonde ghecureerd es gheweest by meester Joos, chirurgien. Ende also den verweerder den voornoemde Joos niet en heeft daeraf ghecontenteert, heeft hy meester Joos den verweerder, betrocken in party – zulcx dat de voornoemde meester Joos ten laste van den heescher ghegroot heeft, ende acte vercreghen voor de somme van ... (niet ingevuld) blyckende by de de zelve acte hiermede gaende – cotte A.

Ende also naer heesch dezen verweerder heeft ontkend, d'heeschers zone de voornoemde wonde gheincureert thebben , es d'heescher daeroppe gheadmitteert ter preuve.

Omme de welcke te doene believe myne heeren te hooren ende op eedt t'examineren de persoon alhier ten marge (Godelieve Cupers) up den inhoudt van haer depositie ghedaen voor notaris hiermede gaende ende ter marge gheteeckent met B

Dezelve recollerende ende ondervraeghende of 't inhoudt der zelve nu warachtigh en es ende up het point daer dheescher den verweerder tzeelve ter laste leyd – daer oppe den verweerder tzelve kend – zeggende: comt met u cogghe over, ick zzal u wel zoo vele gheven – midsdien tooghende eenen blooten snyder.

Item de gonne in deze marge (weduwe jan declercq) of zy niet en heeft den verweerder de zelve propositen horen spreken ende wat zy breedters daeraf weten, met haeren redenen van circumstantien daertoe dienende.

Mids welcken conclushein heeft de heescher ten fyne den verweerder gevoucht er mede betalynghe vande somme over d'inflique van de zelve wonde met de costen zoo vande originele als van deze instantie – imploratie ende protestatie naer style - biedende den heescher den eedt van zynen voorseide zone, nu supplicerende van preuve.

Mayken, de weduwe van Jan declerck, oudt lij jaeren, ofte daeromtrent, oriconde, ghedaeghvaert, ghewyst ende gheexamineert, upden voornoemde intendit, zecht ende affirmeert bye eede, warachtich te zyne dat over haer inhouden, den justen tyt daertoe wesende met memorie, de zone van Domyne Vandermeulene alsook heescher, wesende den zelve zone gheenaemt Jooris – inden avont thuys ghecommen is, zeere ghekwetst, ghewoont achter in zynen rugghe, twelcke hy Jooris zeide ghedaen te zynen by Pieter, de zone van Jan van Goosteene, zynde daernaer gheschiet dat den zelve Pieter ghecommen is lancs de vaert deser steede, tot jehens overe **het escot ofte peerdemeulene** van de heescher over d'ander zyde van de vaert, jehens welken pieter den zelve Domyne zeide – ghy fielt, comt overe, ick sals u wel zooveele gheven – dreighende den zelve Domyne met eenen blooten snyder – die heescher Pieter in zyne handt hadde – sluytende daermede haere depositie – present Nicolaes vander Doene, schepene upden 19de november 1614

Godelive, de dochter van Jan de Cuuper, oudt xviii jaeren ofte daeromtrent, ghewyst ende gherecolleert up hare voorgaende depositie metten voorseyde intendit overgheleet – zecht ende affirmeert bye ede, de zelve haere depositie inde vorme ende maniere warachtich te zyne Actum ten daeghe – presentie als voren

***ESSEKOT**, o. Zie ORSEKOT.

ORSEKOT (uitspr. *ossekot*, even als *osbare* bij N. Despars voor Orsbare, rosbaar, zie RS), o. Een gebouw waarin molensteenen om graan te malen, of heiblokken om olie te slaan, bewogen worden, niet door zeilen die in den wind draaien, maar door een peerd dat in eenen cirkel gedurig rondgaat; anders ook nog Rossekot en Peerdekot geheeten.

— Eenigen zeggen *assekot* en *essekot*.

— Het woord Ors is hetzelfde als Ros, peerd. Zie META-THESIS.

— **ORSEKOTEN** (uitspr. *ossekoten*, *assekoten*, *essekoten*, zie RS), *orsekootte*, *heb georsekoot* (wvl. *ossekòtte*, *geossekòt*, zie KLANKVERKORT.), o. w. Graan malen in 't orsekot. We gaan een beetje orsekoten. Bezig zijn met orsekoten.

— Zie **ROSSEKOTEN**.

Mei 1614 - Andries Schoonaert pachter van den impost op de bieren – SAP 120A – Nr. 4 - Proces

Andries Schoonaert

heescht **Augustyn Liebaert**, verweerder

over zyne slete van de bieren van de ouden dobbelen impost van de saisoene ingaende 1ste may 1611- de somme van xvpond paris is 1 schele

Den zelve als pachtere van de nieuwe impositien van de saisoene innegaende 1ste november 1611, heescht den voornoemde verweerder over zyne slete van e bieten ghelycke xv pond parisis i schele

Den zelve als pachter van de ouden dobbelen impost van twee saisoene – 't jste innegaende 1ste november 1612 ende het 't ijde innegaende 1ste may 1613 over zyne sleten van de bieren ten advenante van xv pond parisis i schele van elcke saisoene – comt xxx pond parisis ij schele

De zelve heesscht den voornoemde Liebaert een moudt ghedaen ter meulen den xiiij ste september 1612 by billette – v pond ij schele parisis

Hier up es ontfanghen by den heeschere van de verweerder een coehuudt weghende xxxiiij pont ten advenante van v schele vj deniers parisis 't pont - comt ix pond vij schele parisis

12 mei 1614 - **tHaendenesse** – Renten – SAP 396 – Folio 138

Jaspar de Pape comparerende in persone verbyndt in handen van jan de pape, ten desen present ende accepterende zyn persoon ende alle zyne goedynghen – roerende ende onroerende – gheene ghezondert nocht ghereserveert – ende by speciale eene bayde merrie met eene blesse, twee coyen danoaf deene heeft voorhaer regheede met witte plecken ende dander vooren zwart bachten zwart ende inde middel wit.

Item onderhalf ghemet groene coorne, staende op den grondt van Guillaume Floor

Item een ghemet boonen, staende op den grondt vanden voornoemde Floor

Item twee ghemeten havere staende alsovooren op den grondt van Guillaume Floor

Item drie vierendeel ofte daerontrent groene coorn stande alfvooren op den grondt van

Guillaume Floor

Item een vierendeel ofte daerontrent lynzaet staende als vooren op den grondt van Guillaumes Floor

Het is wat raar dat men hier spreekt van een vierendeel lijnzaad – terwijl dit dus niet anders dan vlas kan zijn.

Item eene cedlues sprekende ten last van Frans de Bouf bedraghende zelsthien pnden grooten vlaemsch procederende van coope

van een grauwen hincxpeert ghedateert vanden xiiijde octovris 1613 ende byden voornomden De Bous onderteeckent

Ende dat in verzekert hede ende bewarenesse vanden jaerliksche landspacht van eene behuude hofstede ghenampt **tHaendenesse** – groot van lande twaelf ghemeten byden voornoemde eersten comparant in pachte ghenomen jeghens Guillaumes Floor voor de somme van vichtien ponden grooten vlaemsch daervooren den voornoemde jan de pape hem boorghe ende principal ghestelt ende gheconstitueert heeft ende dat voor de ntyt van zeven jaren, danof vier jaren ghevallen zyn ende tvyfste jaer vallen zal te baemesse 1614 naestcommende omme in tcas vanbeschathede de zelve daeranne te verhalen ende recouvreren al voghende de bosutme deser stede in ghelycken gheuseert

Actum present Jan Bouve vervanghende Andries Rezbault, schepenen den xijde meye 1614

15 mei 1614 – Warandise van de weede, meede en andere coleuren – Resoluties – SAP 469 – folio 94

Statuut ende ordonnancie rakende de warandise ende loye van de weede, meede ende ander coleuren met tgonne danof dependeert, ghemaect ende gheresolveert by myn heeren baillui, burghmeesters, schepenen ende raden deser stede opden xvde meye xvjc veerthien

Alvooren es gheordonneert ende ghestatueert dat men naer costume jaerlicx stellen ende committeren zal totten warandise vande **weede, meede ende andere coleuren** vijf persoonen de welcke gehoorelick ghe-eedt zynde, zullen vermoghe te loyen wesende in ghetale van drie metter adsistentie van haerlieden knaepende ende niet min, omme ter loye te voldoene.

Item dat alle de gonne hemlieden beneerende ende doende **den styl van vaerwen**, ghehouden werden voor t'indoen van eenighe sticken meede binnen haerlieden beloken, emmers binnen xxiiij euren daernaer, de zelve te doen warranderen op de boete van iiiij pond parisis.

Verbiedende oock alle draperien eenighe **raeuwe ofte blaeuwe wolle** te wercke te legghen tenzy dat de zelve alvooren ghewarrandeert zy vande weede ofte meede opde boete van x pond parisis ten proffyte vande voorseide officieren.

Ende indien de zelve wolle bevonden wort niet behoorelick **gheblaeut** te zyne zal gheordonneert zyn de zelve te verbeteren, de welcke naer de verbeteringhe andermael zal moeten ter loye ghepresenteert zyn eer men de zelve zal moghen verwercken – by faulte van welcken zullen de gonne de contrarie doende voeten x pond parisis ten proffyte als vooren.

Alle lakenen groote ende cleene, doucken, **stametten**, bayen¹ ende sayen² waer die ghereet ofte ghedrapiert zyn, wesende ghevaerwet binnen deser stede, zullen moeten ghewarrandeert

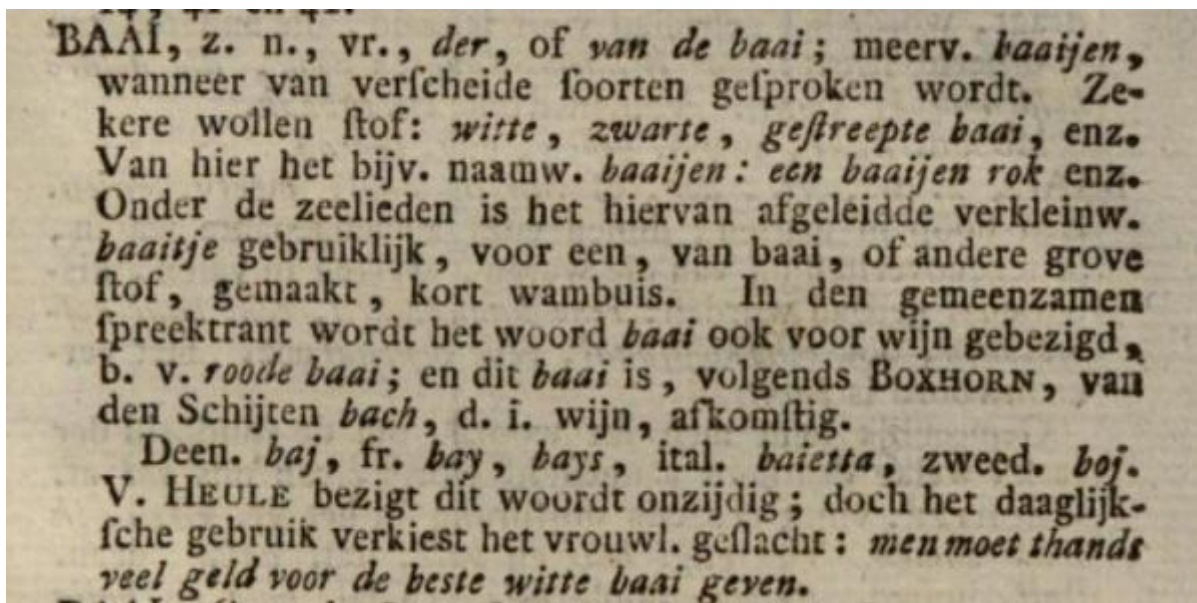
1

[0 Recensies](#)[Review schrijven](#)

Nederduitsch taalkundig Woordenboek, Volume 1

Door Petrus Weiland

2

zyn vande weede ende meede ter eure ende plaetste ghecostumeert op de boete van iij pond parsiis van elcken sticke ten laste vande vaerwere de welcke draghen aullen voor vaerweloot de wapenen vande stede.

Ende zullen de zelve ghewarrandeert ende gheloyt zyn ter plaetse daertoe gheordonneert op **houtten peerdekens** verlegghende de zelve van ploye te ploye ende snydende in eenighe ployen twee ofte drie sneekens ter difinitie vande loyers, omme te bemercken of de zelve behoorelick gheperceert zyn ofte niet.

Indien datter twee sneekens goet bevonden worden, zullen voor goet gheloyt zyn, nemaer in diender twee quaet ende maer eene goet bevonden worden zullen ghewesen zyn te verbeteren. Elcken vaerwere die tgoet vebeteren moet by wysdomme ende tzelve tr tweede waerf niet verbetert en zal hebben, wert tzelve goet gheloyt naer discretie. In welcken ghevalle wert den vaerwere ghehouden schade te betalen ter judicataire vande loyers.

De ghecostumeerde eure is ten teen naer noene ende zullen de vaerwers die enech goet ter loye willen presenteren tzelve te kennen moeten gheven ande knape vande voornomde loyers voor den thien euren voor noene ende tzelve goet in tyden ende wylen beschicken ter plaetse daertoe gheordonneert op de boete van x schele parisis

Folio 95

Wanof den zelve knape schuldich wert de loyers tadverteren omme ten dien te veldoene op ghelycke boete.

Ordonnerende de zelve loyers goede ende pertinente notitie te houden van haerlieder warrandatie, ordonnerende beterynghen ende boeten tot bewaerensse van elckx rechte waer vooren zy hebben ende ontfanghen zullen voor salaris een schelle parisis van elck laken, douck, stamet³, bay ofte say ende van elck stick meede, twee schelle parisis ende van elcken zack blaewe wolle van ghelicke ij schele.

SAAI, z. n., o., *des saais*, of van het **saai**; het meerv. *saaijen* wordt gebruikt, om onderscheidene soorten aan te duiden. Eene soort van wollen stof. *Luiksche saai*. Van hier het onverbuigb. *saaijen*, dat van **saai** gemaakt is: een *saaijen borstrok*; figuurl., iemand, die niet vlug is, ook langzaam in het spreken: *hij is een saaijen vent*. Zamenstelling: *saaihal*, de plaats waar de stukken **saai** gelood worden; *saaifabriek*, enz.

SAAIJEN, zie **saai**.

SAAIJET, z. n., o., *des saaijets*, of van het *saaijet*; meerv. *saaijetten*. Garen van **saai** gesponnen; zamengesteld uit **saai** en den basterduitingang *et*. Van hier het onverbuigb. *saaijetten*: *saaijetten kousen*.

3

[0 Recensies](#)[Review schrijven](#)

Alsser eenighe schade by hemlieden ghewesen wert, ende dat den drapier daerof billet van rectificatie verheescht datmen naempt schaelbriefkens, zullen ehbben voor elck billet twee schelle parisis

Verbiedende ende interdicerende alle vaerwers wie zy zyn, eenighe lakenen, bayen, sayen ofte ander stoffen te blaewen voor hemlieden eighen inde weede, meede ofte andere coleuren, hoedanich die zouden moghen zyn omme die te penighen ende vercoopen byden elle ten ware by gheheele sticken ende dat opde verbeurte vande zelve lakenen, bayen, sayen ende andere stoffen ten proffyte vanden disch van Ste. Bertins, ende boven dien de boete van neghen ponden parisis – een derde den heere, een derde den anbrynghere ende tander derde ten proffyte van de voorseide officieren telcken reise dies bevonden zynde.

Verbiedne insghelicx alle vaerwers te ghebruycken eenich houdt van brasil, provens schuse, aerde ofte andere valsche ofte bedrieghelicke stoffe, omme daer mede te vaerwen die zy oock niet en zullen vermoghen thebbende in haerlieden huusen ofte vaerwerien, opde boete van neghen ponden parisis telcken reise dies bevonden zynde te bedeelen als vooren wannof de voorseide loyers zullen vermoghen bezouckte doene in de vaerwers huusen ende vaerwerien, tallen tyden alst hemlieden goet dyncken zal.

Ghepubliceert den vijde juny 1614

15 mei 1614 - SAP 470 - Folio 16

Nopende het looden der baeyen

Ceuren, statuitten en ordonnanties omme d'officieren van de hooghe loye

1

Eerst alle baeyen die men bringhen zal om geloyt te zijn ofte ghetuyt zalmen de selve moeten bringhen voor den een uren, aler d' officieren vergaederen sullen, op de selve van dien daghe niet gheloyt te werden.

2

Item alle bayen die men bringhen sal omme ghetuut te zijn, sullen moeten wesende suffisantelick ghespoelt, gheruwet, ghedroocht, ghenopt, ghecnopt ende gheplaviert zij, alsoo wel als de baeyen commende ter loye, als is ter discretie van de officieren ende officieren sullen vermoeghen de selve te corrigieren van alle missitten alsoo wel int tuutten als int loyen.

3

Item de loyen die men zal willen root varwen, sullen moeten eenparich zijn van couleure zonder strepen, die men tuutten zal, met een R, ende anders geene, ter discretie van de officieren, wanof de voornoemde officieren alst hemlieden duncken zal, sullen de drapyer moeghen over gheven ter perickele van de drapier of zij daerof root ofte swart maecken willen

4

Item is verboden eenighe bayen te varwen om root die stekelharich zijn, op correctie van de officieren

Folio 17

STAMET, *flammet*, z. n., o., van het *flamet*; meerv. *flametten*. Fijn gesponnene en getweerde wol, fijn laaijet, in het fr. *estame*, ital. *flame*: wat breidt gij daar kostelijk *flamet*? Al wat van zulke wol gemaakt is: daar liggen al de *flametten*, de verschillende soorten van *flamet*, waaromtrent dit meervoud alleen gebruikt worden kan. Van hier *flametten*, al wat van *flamet* vervaardigd is: ik ga, in plaats van zijden kousen, *flametten*, of *bratten*, dragen.

5

Item alle bayen commende ter opperloye ende tuutten zullen soo wel de poortteekens ende de loon vernaeyt zijn als de marcken op de boete van vijf schele parisis, ende moeten oock souffisantelick ghebryest zijn, met de naeme ende toenaeme van den drapyer ende t' goet in tloot vernaeyt zijnde op ghelicke boete

6

Item geen officieren en sullen van nu voortaan, moeghen vermeersen haerlieden loon niet meer in extraordinarisse dan int ordnaire ende dat opde boete van drye pond parisis en proffiete van de aermen.

7

Item alle bayen commende ter loyte om heurlieden vutterste loot moeten breet zijn ongereet zeven quartyer ende indien zij niet soo breet bevonden en waeren ter opperloye bij de officieren sullen verliesen haerlieden poortteeken van smalheyt ter discretie vande officieren.

8

Item alle poortteekens vutghesneden zijnde sal men setten een cleen prentien inde schaert
Verwijs/Verdam: Schaer = zoom – schaerd = opening of breuk
Ende daermee drucken het vutterste loot naer weerde van dien, tzij middel, fijn, ofte bay, ende int persloot ghemunt, waerof de selve baeyen ghecorrigeert zijn ende met sulcken bytreecken als daer af datse vervallen zijn als van groufficheyt met een schaere van dinheyt met een D en van smalheyt met S.

9

Item sullen oock alle bayen moet souffisantelick ghewasschen ende gheruwet zijn, ofte daer niet men salze gheven te verclaersen

Folio 18

Ofte te versueren ofte vervullen, de eerste reyse zonder boete ende indien men de tweede reyse moet doen verbeteren met de boete van vijf schele parisis ende de derde reyse niet suffisantelick ghebetert zijnde, zal men de selve corrigeren ter periculum vande selve die de schaede sal ghedaen hebben, die van **verslemt**,

Verwijs/Verdam: verslemt = naam van een gebrek in de lakennijverheid
breiden ofte deurmaecktheyt ofte andersins ten discretie van de officieren.

10

Item niemant en sal moeghen eenighe bayen reken op de langhde ofte op de bredde, noch onder en boven aen het reck slaen, noch aen beede de einden, naer datse vuyt de vulerie commen op gheachterhaelt te zijn als van valsscheyt ende dat op de boete van vj pond parisis. Item sullen oock de selve baeyen moeten ghelick zijn tusschen twee onderslaeghen van wulle, soo wel achter ter middel waert als vooren op boete van xx schele ende voorts ghesneden te zijn in drye stucken ghehouden dat het een loot versneyden is van wulle en van haere van elck stuck sal hebben loon naer weerden, ende gheobediert zijnde met het steken van een gat, tusschen elcke differentie van wulle ende van hayre, breet zijnde een tallie ofte daer ontrent en sal niet boeten, maer sullen ontfaen loon naer weerden van elcke differentie naer discretie van de officieren.

11

Item is verbooden eenighe baeyen langher te maecken en te bringhen ter loye dan veertich ellen drye quart op boete van 2 schele van elcken quarte te lanck zijnde

Folio 19

en den meestere sal meeten ende munten tot tweeen veertich ellen toe, den welke op zjonne eedt wiert ghehouden die over te gheven aende officieren voor t'meten van de selve bayen

12

Item is verbooden dat niemant wye hij zij en sal moeghen reeden baey schabben zonder loot dan beneden de vijf ellen ende dat op den boete van iij pond parisis ende die boven de vijf

ellen zijn, werden ghehouden loot te draeghen op ghelicke boete ter discretie van de officieren.

13

Item wanneer eenighe bayen mishandelt commen in teerheden ofte deurmaecktheyt zullen die ghepuniert werden met af trecken van een ofte breede de lysten ter discretie van de officieren en de lysten van alle d'ebayen sullen ghegheven worden aen de dischmeesters ten proffiete van de ghemeene aermen.

14

Item men consenteert alle bayen voor d'eerste reysen gheloyt, zijn zonder vut te slaene, indien de drapier redelick dunckt wederomme te loye te puteren omme haerlieden avonteure te ghenieten, een reyse zonder meer, stellende daermee een byteecken voor de tweede reyse omme die te bekennen ende die de selve noch eens wilde senden ter loye naer dat die ghebrandt zijn van den officieren op de boete van xx schele telcken alst ghebeuren zal.

15

Item is gheordonneert dat elck die schaede doet, schaede beteren moet, wye hij zij, omme alle gheschillen te neder te legghen

16

Item alle onderslaeghen ende baeyen zullen moeten voeren en achter met een endeschoote
Folio 20

ghemaectt zijn ende van outrefynen ghelicke delicten, naer tusschen de lysten een eindschoote ende dat op de boete van vijf schele parisis ende dat omme alle suspitien te weiren

17

Item soo wye bevonden wert eenighe valscheyt doende in draperie, soos al men dien persoon vutten ambachte bannen ten eeuwigen daeghen en bovendien ghecorrigeert te zijn bij den heere en weth naer t'bevinden van de zaecken.

18

Item is gherodonneert van nu voortaan dat een ieghelick drapier sal zijne bayen weefven met twee roeden pijplooden, omme de lanchde ende ganghen daermee te drucken ende de selve pijplooden souffisantelicke aendoende datse onweerelick zijn op de peine da de selve niet gheloyt en werden.

19

Item dat een ieghelick drapyer omme van zijn bayen het vutterste loot t'hebben, ghehouden werden een prente aen te doene van redelicke grootte met eene ghespleten pin begrippende beede de coorden van de voorseyde prente zonder daer toe andere te ghebruucken op peine van bin dien daeghe niet gheloyt te zijne.

20

Item es wel ende scherpelick verbooden aen ieghelick wye hij zij eenighe officieren het zij van minsten totte meersten ter cause van heurlieden officieren ende exercitien van dien eenichsins te injurieren met woorden ofte wercken op de boete van vj pond parisis ende arbitrairelick ghecorrigeert te zijn ter discretie van de heeren ende weth naer de gheleghenheit vande zaecke, ende int overtuughen van de ghejurieerde persoonen, sullen ghelooft zijn bij heurlieden eede, ende indien de injurie gheschiede bij onbejaerde kynderen zal men de selve boete verhalen op vader, moeder, meester ende vrouwe, welcke boete zal ghegheven zijn ten proffiete van de aermen.

Folio 21

21

Item indien eenighe bayen hadden vijf gaeten, tzy van deurmaeckte ofte gheschaerde gaeten, men zal zij gheven alsoo veel over loon als daer gaeten innen werden, nemaer datter meer

gaeten inne bevonden werden, men sal dye vutsnyden haerlieden poorteecken ofte ontlysten, ter discretie van de officieren ten laste van hem die de fraude ghedaen sal hebben.

22

Item alle bayen ter opperloyde commende ende te dunne bevonden zijnde by de officieren, men sal se het poorteecken weiren end vutsnijden ende de prente afdoen, nemaer soo over dunne ende breet moghen de selve bevonden zijn, d'officieren vermoeghen de selve bayen te doen vervullen tot heurlieden discretie ofte te corrigeren breeder naer heurlieden discretie

23

Item dat van nu voortaan niemand, wye hij zij, eenighe bayen sal moeghen reeden ofte doen reeden ofte drapieren ofte doen drapieren van eenighe tynderlinck en dat op peine van ghecorrigeert te zijn van valscheit ter discretie van de heere ende weth naer t'bevinden van de zaecke ende sullen bovendien sulck bayen by de selve officieren rondtomme ontlijst worden en langher deuren op den hoesele ghesmeten alles naer t'bevindt van de zaecke.

24

Folio 22

Item dat van nu voortaan int loyen van de bayen d'officieren sullen useren drye verscheyde loon te gheeven ende sullen elcke baye verleen loot naer weerden; te wetene de beste bayen sullen inne prente ghemunt zijn met den steeken fin loye, de tweede soo goet niet bevonden zijnde, sal ghemunt zijn middel loye, de derde ende slechte soorte zal ghemunt zijn met den stekene loye, waervooren d'officieren sullen ontfanen voor sallaris ende warranderen de selve penne parisis van elcken sticke lanck zijnde de 25 ellen,

en onder de vijftwintigh ellen sullen ontfanghen drye penningen parisis van elcken sticke, ende d'officieren en sullen de looden niet oopen sniden,

niet voor sententie ghegheven is welke bayen men terstont meeten zal,

ende den meeter zal ontfanghen ses penningen parisis van elcke sticke zonder meer en men sal geene bayen open sniden niet voor die ghemeten zijn omme alle suspicien te weiren end dat alle de boeten van 5 schelle parisis ten proffiete van de aermen deser stede

25

Item is wel ende scherpelick verboden dat niemand wye hij zij en sal moeghen ontvremden eenighe bayen die ongheloyt zijn, bij aftrecken van pijplooden ofte vuyt sniden van poorteecken, ofte bij afscheuren van de eersten einde en bij verdonckeren van eenighe marcken ofte andersins bij eenighe gedeckte ende valsche middelen ende dat op de boete van vj pond parisis ende daeren boven ghestraft te zijn als van valscheit bij den heeren ende weth naer tbevindt van de zaecke

26

Folio 23

Item is wel scherpelick verboden dat niemand wy hy zij hem en vervoordere eenighe pijplooden op ofte aen te doen naer het eerste aendoen ende dat op de boete van vj pond parisis

27

Verbiedende oock eenighe byteeckens bij de officieren ghegheven, vut te schrabbelen ofte vut te cloppen ofte vut te slaen op ghelicke boete van ses ponden parisis.

28

Item is gheordonneert alle baeyen ende heurlieden vutterste loot hebben wijt zijnde, ende den gonne die de selve toebehooren zal wye hij zij,

wil hij dye bayen doen varwen, werden ghehouden de selve bayen te bringhen voor officieren, omme den selve te doen tuutten ende daernaer ghevarwt zijnde,

sal men de selve bringhen voor officieren omme de selve te warranderen ende sententie te ghenieten end indien de couleure niet goet bevonden en zijn,

sal men die gheven te verbeteren, deerste reyse sonder boete, ende andermael commende ende niet verbetert sal men de tweede reyse zenden, met de boete van vijf schelle parisis, ofte de selve corrigeren ten laste van de varwers, bij vervallen van couleure ontfanghende bij de officieren voor sallaris ses ponden parisis.

29

Item is verboden de selve officieren eenighe bayen te loyen ofte te tuuten, jugierende, ofte corrigerende; zij en sijn en minste vijf officieren in ghetalle en dat op een boete van x schele voor elcken officier dye ter contrarie bevonden wert doende; de selve boete te verbeuren ten proffytte van de aermen deser stede.

Folio 24

30

Item is wel ende scherpelick verboden alle officieren dat zij van nu voortan niet en sullen moeghen staen over heurlieden eyghen goet, omme danof sententie te gheven ende dat op de boete van twyntich schelle parisis ende de gagien ende ghewin van dien daeghe ten proffiete van de collegie.

31

Item alle bayen commende ter hooghen looyen ofte te tuuten, sal men daermede doen behoorelick gelt ende dat op de boete van vijf schelle parisis

32

Item alle bayen commende ter opperloye met witte ofte grauwe lysten omme heurlieden last ende het vutterte loot hebbende, werden officieren ghehouden op de steert van de prente te slaen de letter van het tuyt loot, waertoe sulck een baye bequaeme wert omme te varwen zonder breeder loon daervoren te heben

33

Item alle oulterfyne bayen comende om heurlieden loot sullen breet moeten bevonden sijn bij officieren zeven quartyen en half, ende soo wat outrefyne smalder bevonden werden salmen het poorteecken weiren van smalheyt ter discretie van de officieren

34

Item alle bayen ofte outrefyne die het poorteecken gheweirt ofte vut ghesneden sijn salmen daerby inde loon slaen waerof de selve het poorteecken gheweirt ofte ontlyst sijn, omme bij die letter te kennen de faulten van de bayen

Folio 25

35

Item alle outrefyne bayen commende ter loye salmen aendoen een prente met twee neusen, ende indien daer eenighe andere onbheoorelick prente aenne waeren sal boeten de somme van vijf schele parisis ende bin dien daeghe niet gheloyt sijn

36

Item dat nu voortan geen officieen en sullen vermoeghen eenighe outrefyne bayen het poorteecken ghewaert zijnde ander prente inde schaert te stellen dan den bayprente op de boete van thien schelle parisis ende inden ghelicke alle bayen het poorteecken gheweirt zijnde, en sullen geensins vermoeghen ander prente inden schaert te stellen dan een overloot prente ende dat op ghelicke boete van thien schelle parisis ten proffiete van de ghemeene aermen deser stede te verhaelen op d'officieren die tselve doen sullen.

37

Item alle bayen die commen om heurlieden vutterste loot ende indien eenighe byteecken inne tselve bayen bevonden sijn by de officieren sullen vallen in de boete van vijf schelle parisis

38

Item dat men van nu voortan sal moeghen reeden voor een premie ende tot wederroupen langhe baye tot loy iij quart

Ghecollationeert jehens zijn originele, rustende

Folio 26

Onder de officieren van de bayloye der stede van Poperynghe ende daermede bevonden t'accorderen bij mij greffier der selve stede – M. Lottin

Vervolg nopens de baeyen

Ander copie

1

Naer den de clachte ghecommen is aende gouverneurs van de weefambachte, met gaders aen de officieren van de hooghe loye ende twaelf mannen vande draperie deser stede van differente coopliden woonende soo binnen de stede van Andtwerpen, Ryssel ende andere omliggende quartieren, dat zij groote faulte, bedroch en frauden ghevonden hebben inde bayen alhier ende in andere plaetsen ghereedt ende ghevrocht;

hebben de selve gouverneurs van de selve clachten, t'collegie van de weth daer naer gheadverteert ende aen hemlieden versocht daer jehens te remedieren ende omme de voorseyde faulten t'eviteren ende te beletten oock willende daermede voorsien hebben den balliu, burghmeestes, schepenen ende raeden der stede van Poperinghe, gheordonneert ende ghestatueert, ordonnerende ende sattuerende bij desen, dat van nu voortgaen geene drapieren wye zij zijn woonende binnen de voorseyde stede ende jurisdictie van Poperinghe hemlieden te vervoorderen eenighe wolle te drapieren ofte te wercken te legghen,

Folio 27

nochte bij iemant te doen drapieren ofte te wercke te doen legghen dan elck nature van wolle op zijn eeghen selve, zonder eenighe mingelynghe van pommelsche met spaensche, nocte vachtwolle met pomelsche ende dat omme de redenen voorseyt.

2

Belastende ende bevelende wel expresselick van weggen tvoornoemde collegie van de weth aen alle de drapieren, wye zij zijn veerthien daeghen naer de publicatie van desen, dat elcken drapier ghehouden wert de bayen die zij sullen vutbringhen ende presenteren ter loye daeraenne te stellen een bay prente, boven de oultrefyne prente, ende welcken baye die van spaensche wolle ghevrocht wert, zal ghedruckt wesen, dit N

Van spaensche wolle, ende tijtbayen, sal men drucken dit S

van tijtwolle ende alle de gonne die contrarie desen - emers soo voorseyt is, bevonden werden, sullen verbeuren voor d'eerste reyse 18 pond parisis ten bedeelen in dryen, een derde den heere, tweede de kercke van St. Bertins, ende het derde de hooghe loye ofte die daerof beslach doen zal

ende voor de tweeden reyse ter correctie vanden weth, naer t'bevinck ende meritte van de zaecke, sullen oock alle de voorseyde drapieren ghehouden zijn haerlieden marcq inde bayengoet te doen aenden coopman op peine van bij de voornoemde coopliden

Folio 28

de schaeden ende interesten die op de selve bayen zouden moeghen vallen aen de voornoemde drapieren die tloot van de bayen toebehooren zal te verhaelen naer het bevinck vande zaecke consenterende midts desen naer de publicatie met de poincten van dien, de voornoemde gouverneurs van voornoemde weefambachte t'amplieren ende adjudieren tot hemlieden statuyt,

Actum ter vergaederynghe van de voornoemde balliu, burghmeesters, schepenen ende raeden der voorseyde stede van Poperynghe

Inde schepen camer der eersten februari xvjc achte

Ende ghepubliceert ten pretesque t'sondachs den derden selve van de voorschreven jaere 1608 onder gheteeckent J? mazeman filius Jans

Ghecollationeert

Ander statuut ende ordonnantie vacherende d'officieren van den hooghe loye, ghemaect, ghesloten ende ghestatueert, bij baliu, wetten ende raeden op den xv meye 1614

1

Alvoren es gheordonneert ende ghestatueert dat niemant en sal moeghen eenighe bayen reken op de langhde ofte de bredde noch oock onbehoorelick vuthanghen noch onder ander boven aen het reck slaen, noch oock aen beedede eynden, naer datse vutte vulderie ofte varwerie ghecommen werden op de boete van ses ponden parisis, de twee deelen ten proffite van de officieren van der loye ende t'andeer derde van de aenbringher ende toedien ghecorrigeert te zijn als van valscheyt.

2

End alsoo de loyers daegelicks bevinden groote faulden ghecommiteert te zijn inne outrefyne gayen ghedruckt van vacht ofte vlamsche wolle die ter loye gheputeert worden metter witte lysten ghelick of de selve ghereet waeren, van pomelsche, spansche ofte tijt wolle, soo ist dat men volghende de voorgaende ceuren ende statuitten daertoe ghemaect, iterativelick alle drapieren verbiedt en iterdiceert eenighe bayen te reeden ende drapieren van vacht ofte vlamsche wolle tenzij met een roode lyste naest het bay, ende daernaer eene witte lyste ende te **werinck**

Eene blauwe lyste, op dat de selve bayen daerdoore moeghen bekent zijn, ende alle frauden, ghe-eviteert en dat op de boete van drye ponden parisis voor elcke gaye ten proffiete van de voornoemde officieren.

3

Item alle bayen, blauwe blijvende ende insghelicx alle ghemeede bayen sullen moeten te hooghen loyte gheputeert zijn omme aldaer ghejugiert te zijn van reckengaeten ende andere faulten en ghebreken, ende daernaer ghemeten te zijn, op de boete van iij pond parisis van elck stick, ende buuten de stede bevonden zijnde onghewarrandeert als voren, sullen verbeuren dobbel boete, niet jeghenstaende dat die voor goet ghewarrandeert zij nbij de officieren vanden cleen loye.

Folio 30

Ghepubliceert den viij juny 1614

Phl. Raulé

50d - bestuur 1614

15 meye 1614

upden xvde meye xvjc wii
es geresolveert by bailliu, wetten ende raeden te maken statuut daerby gheordonneert is alle
gonne houdende zeker feesten ende
bruyloften tzy datmen inden zelve ghaste ontfanck ofte niet
schuldich weerden te betaelen trecht vande stede vande wynen ende bieren aldaer
ghedroncken ende inneghelaen
wanof zy schuldich werden te haelen billet vanden tresorier
voor t'indoen vanden zelve wynen ende bieren ende dat upde boete van vj pond parisis van
elck vat ofte tonne - groot ofte cleen -
ende de verbeurte vanden zelve dranck wanof een derde commen zal ten proffyte anden heere
- een ander derde ten proffyte vande kereke
van St. Bertins ende tlaetste derde ten proffyte van den aenbryngher

Raekende de pretensien van Jaecque Floor procuderende van zeker vacatien ghedurende de voorleden troublen ghedaen by Lambrecht vander Doene de voornoemde colielgien en verstaen die niet schuldich te zyne

nopende de kuere ende statuut vande sayloy overgheit byde officieren in een quohier - de raeden ghedraeghen hemleiden dien anghaende in tgonne dat tcolielgie vande wet daerinne doen ende ordonneren zal.

22 mei 1614 – Een nieuwe Poperingenege – SAP 331

Gheconsenteeert **Anthouette Fentrele** wedewe van **Pieter de Carne** te wonen ende hare residentie te houden binnen deser jurisdictie van Poperynghe tot wederroupen actum den xxijde meye 1614

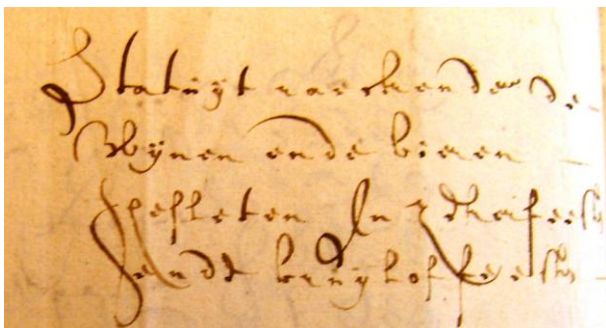
Burghemeesters ende schepenen consenteren **Jane Hossaert** t'woenen ende reisideren binnen deser jurisdictie van poperynghe tot wederroupen actum ter camere den xxvijde meye 1614

Burghemeesters ende schepenen consenteren **Anthoenis Louet** lyneweveve ende ... de dochtere van Jan Franchois zyne huysvrauwe te wonen ende resideren binnen deser stede ende aldaer haerlieder styl ende neerynghe te doen Actum ter camere den laetsten meye 1614

28 mei 1614- Renten ten laste van Vlaenderen - SAP 396 - Folio 141 verso

De weduwe van **Francois vander Maerle** gheadsisteert met **Ghilein vander Maerle** in dezen haeren bystaenden man - cedeert ende transporteert ten proffyte - oorboire ende behouwe van **Claude de Muelenaere** present ende accepterende - twee distincte losrenten - d'eene ten laste vande **lande van Vlaenderen** gheassigneert op den impost van Brugghe bedreghende iij pond x schele parisis by jaere - ende de andere ten laste vande demainen van haerlieden hoocheden int westquartier van Vlaenderen - bedraghende xlv schele parisis by jare - beede de voorseide renten de transportanten ghesuccedeert byden doot ende overlyden van den voornoemde Franchois - haeren man - commende uten stefhuuse van Frans vander Maerle d'oude - ende dat metten verlopen van elck twaelf jaeren - makende den voornoemde Ghelaude vande zelve renten etc. Actum den xxvij den meye 1614 - present Dyerick Spetebroot vervanghende Jan Wyts schepenen

8 juni 1614 – Statuut nopende wijnen of bieren op de bruiloften – Resoluties – SAP 469

Nopende wijnen of bieren in bruyloftfeesten verkocht

**Statuyt raeckende de wijnen ende bieren ghesleten in scherfeesten
ende bruylofffeesten – SAP 470**

Folio 201 verso

Omme t'obvieeren ende te beletten de frauden die der dikmals ghecommitteert werden bij de
gonne bruyloften houdende omme de rechten van de stede t'ontgaen van wijnen ende bieren
aldaer ghedronken,
is van nieuw bij mijn heeren baillu, burghmeesters, schepenen ende raeden deser stede
ghestatueert ende gheordonneert
dat alle de gonne van wat qualiteyt ofte conditie die zijn, die van nu voorts eenighe
scherfeesten ofte bruyloften houden, zullen schuldich ende ghehouden werden te betaelen
d'accijsen ordinaire ende extraordinare de stede bij octroyen van de hooghe

Folio 202

Hoocheden competerende van alle wijnen ende bieren die in haerlieden scherfeesten ende
bruyloften ghedroncken ende ghesloeten werden, tzij dat men in de selve bruyloften gifte
ontfangt ofte niet wanof zij ghehouden werden te haelen billiet van de thresorier voor 't
indoen van de selve wijnen ende bieren ende dat op de boete van vj pond parisis van elck
stick ofte tonne t' zij groot ofte cleene, ende de verbeurte van de selve dranck te bedeelen den
derde ten proffiete van de heere, een ander derde ten proffite van de kercke van St. Bertins
ende t'laste derde ten proffyte van de aenbriengher
Ghepubliceert den viij juny 1614
Phl. Raulé

12 juni 1614 – De brouwerij van Chrispiaan Moeraert – Rente SAP 396 – folio 140

Chrispiaan Moeraert comparerende in persooene verbyndt in handen van **Jan Moeraert** zyn
vader –

incontrezeker van alzulcke boorchschap als hy verkendt heeft over den voornomden
Christiaen jehghens **Michel Charlottes** voor de somme van zeven hondert ponden parisis
Item in verzeckerheit van thiende byden voornomden Chrispiaan jehghens den voornoemde Jan
Moeraet ghecocht, -

bedraeghende ter somme van twaelf ponden vyf schellynghen grooten

Eerst **het brauwallaem** met zyn toebehoorten

ende naementlick den grooten ketel, de pange, de cupe, den coelback ende voorts al dat ter
brauwerie wezende hem Chrispiaan toebehoorende,

metsgaders noch de groene hommelt op de persse staende, op twee ghemeten slants
ligghende in de **Peselhock** by den voornoemde Chrispiaan gheheurt jehghens **Willem de
Snepere** –

omme in tcas van beschathede ofte non betalynghe de voorseide beschadicheyt ende somme
daeruppe te verhalen nar de costume deser stede in ghelycken gheuseert.

Actum present Jan de Schottere ende Jacob Roelens, schepenen desen xijde wedemaent 1614.

**26 juni 1614 – Pieter van Damme en Magdaleene nemen een lening bij Charles vander Clyde
– 't Corteloopken in de Hamhoek - SAP 396 - Folio 140 verso**

Pieter van Damme filius Matheus ende Magdaleene zyne husyvravue comparerende in
person verkennende ende belydende wel ende deuchdelick vercocht te hebben

Chaerles vander Clyde ten dezen present ende accepterende

eene erfvelicke losrente van twaelf ponden parisis by jaere - den penninck zesthiene -

voor de somme van zestien ponden grooten inneghegaen zynde ter half maerte xvjc xiiij
laetstleden -
wanof t'eerste jaer vallen zal ten halfmaerte xvjc vichtiene
ende alzo voorts van jare te jare - eeuwelick ende erfvelick ghedeurende -
emmers totter effectuele lossynge van diere -
die zal moghen gheschieden tallen tyden alst de vercooper haerlieden hoirs ende naercommers
ofte andere cause ende actie hebbende ande naervolgende hypotheque goet dyncken zal al
teenen payement -
midts opleghende voorseide capitale penninghen metten verlopen van dien naer rate van
tyde
in goede ende ghepermitteerden ghelde verbyndende daerinne tvierde van eene behuysde
hofstede - groot zeven ghemeten een vierendeel v roeden onder ghers ende zaylant -
ghelegghen inen Hamhouck gheuaemt '**t corteloopken**
wannof de behuysde hofstede - groot twee ghemeten een vierendeel vyf roeden streckt zuut
ende noort -
aboutterende van zuuden de Groene straete - van noorden meester Pieter Makeblyde ende
van oosten tlant vande Gasthuys deser stede
Item onderhalf ghemet zaylant streckende als vooren van westen tlant vanden voornoemde
gasthuys - van noorden de voornoemde Makeblyde - van oosten ende zuuden den zelve
Item zeven vierendeel zaylant streckende alvooren - ligghende rondsomme inde landen van de
heere -
Noch zeeven vierendeel - strckende alsvooren - van zuuden Pieter Jacob ende Ghelein van
Damme - van westen de zelve - van noorden den disch van Sinte Bertins ende van oosten den
heere -
wesende de voornoemde hofstede ende landen - voor desen belast in eene rente van neghen
ponden paris by jare ten proffyte van Pieter vanden Peerebome - waerinne tvierde vande
voornoemde vercoopere draghen moet zyn advenant -
toedien noch een ghemet landts - nu queeckerie zynde -
streckende als vooren - van oosten Wim de Paepe - van zuuden de beke - van westen den
vercoopere ende van norden wylen Eloy Moreel ligghende inden voornoemde houck -
met innynge naer style
Actum present Jan de Schottere - Jan Denys - Jan Maerten - Schepenen vervanghende
Guillaumes Floor burghmeester ende Andries Rebaut schepenen
den xxvj juny 1614

28 juni 1614 – Franchois Dierycx van Leyden - SAP 396 - Folio 141 verso

Alzo zeker proces gheresen was tusschen **Franchois Dierycx** - woonende tot Leyden in
Hollant -
machtich by procuratie over **Chaerles Dierycx zynen broedere ende Lauwerens van
Cakeghem** van Niepoort - causa uxoris
ende **Jan Bortier** ter eendeer zyde
opgheroupen hebbende **Franchois Hancx ende Jacques Widoot** ten garante van tvoorseide
proces -
zoo ist dat den voornomden Franchois Dierycx vervanghende zyne consorten - cause ende
actie hebbende ter cause van tvoorseide proces -
int vriendelicke veraccordeert zyn van alle voorgaende zwaricheden hem ende zyn consorten
competerende ter cause van zeker vier lynn zaylant in Proven ghelegghen ind'en Zuuthouck
- aldaer betoost de stede ende straete daer Chrsitien Dierycx eertyden woonde - de zuutzyde
ande erfve van wylen Jan Roels -

zoo ist dat den voornomden Franchois Hancx ende Jaques Widoot gheven ende jonnen vut
 zonderlynghe affectie ende anne alle voorgaende zwaricheden te laeten doot ende extinckt
 ende omme vriendschap te onderhouden -
 elck van hemlieden by zonder begheeren te gheven anden voornoemde Dieryck elck een
 dobbel Albertin ofte de weerde van dien -
 belovende den voornoemde Deiryck hem Frans Hancx ende Jaecques Widoot ter cause van
 tvoorseide proces elck int bysondere te garrandeen ende indemneren van tvoorseide accoort
 houdende tgonne voorschreven goet vast ende van weerden –
 gheschiet inde presentie van Jan Denys schepenen deser stede ende Jan Maekeblyde - de
 desen xxv juny 1614 -
 wettelicke verkennt present Guillaumes Floor - burgmeester vander wet ende Jan Denys
 schepenen
 den xxvij juny 1614

30 juni 1614 – Franchois Lebbe - SAP 396 - Folio 142

Mayken de weduwe van Franchois Lebbe - gheassisteert met **Andries Lebbe** haren zone -
 in desen haeren bystaenden man - comparerende in persone –
 cedeert ende transporteert ten proffyte - oorboire ende behouve van Andries Rebault -
 ten dezen present ende accepterende –
 eene erfvelicke losrente van twaelf ponden parisis by jaere - den pennynck zesthiene -
 eertyden ghecocht by **Christiaen Lauwyck jehens Cornelis Stilte ende Marie** zyn wyf
 opden xvden in hoymaent xvc zessendertich –
 ten paseren van dezen ghesien -
 de voornomde transportante competerende by acte van decreet ende afwiinnynghen in daten
 vanden 17de septembris xvjc xij onderteckent
 A. Makeblyde -
 van ghelycken ten passeren van desen ghesien ende byden voornoemde Andries in
 bewarensse ghegheven houdende de voornoemde transportanten haer dannof voldaan -
 makende etc...
 Actum present Jan Denys schepene vervanghende Guilauems Floor burghmeester den laetsen
 jyny 1614

4 juli 1614 - 50d - 1614 - Bestuur - De boterkuipjes

Ordonnancie anghaende de bootercuupkehs - 1614
Onse lieve ende beminde bailliu ende schepenen van Poperynghe

De president ende raedslieden vande ardshertoghen van oostenryck, hertoghen van Bourgondien, van Loteringhen, van Brabant, graven van Vlaenderen
Lieve ende beminde

Alsoo de ghemeene coplieden van botere ende caes residerende binnen de lande van Vlaenderen ons by supplicatie te kennen ghegheven hebben,
dat zy niet jegenstaende ons voorgaende drye distinctie briefven, ende ordonnancien in datum van 29 marty 1571, 20 juny 1595 ende ijde juny 1601 an ulieden ghesonden ende ghepubliceert, upt 'faict van yhet maekcen, ghewichte, mercken, gaugeren, ycken, branden ende vercoopen vande botercuupkens, bevinden daeghelickx de selve ordonnancie seer quaelick onderhouden - te fyne , soo by de cuupers, yckers ende vercoopers van de voorseide cuupkens als byde pachters huerlieden botere daerinne legghen - ende vercoopende, midts dat eenighe vande voroseide cuupkens dicmaels wegghen by viij - ix jaer, x ponden inde plaetse dat die maer en behoorden te wegghen vier ponden, diemen den coopman ofte den huusman van hemlieden de boere coopende, daervooren ghemeenlick maer af en staet, metten twee ponden voor de pekele ende watere daerinnen wesende - tsamen bedraeghende zes ponden ghewichte up elck cuupken - ende thalfve naer advenant. allesins reduuderende tot grotoe schadde ende interesse van het aerme ghemeetne ende leerendetot ongheoorlooft prouffyt ende ghewin vande voorseide pachters - de welcke oock notoirlick gheschieden moet ofduer corruptie van voorseide yckers of negligatie ende conniuentie van de officiers vande plaetsen, huereliden eedt qualyck guycten int executeren van voroseide ordonnancie versouckende midtsdien de voorseide supplianten dat ons believen zoude dvan niex darinne te voorsien by verversschynghe vande zelve ordonnancie ende anderssins - so wy est bevinden zouden te behoiren soo eyst dat wy ulieden van niex ontbieden ende van haerlieden hooggheden wegghen wel scherpelick ordonneren , lasten ende bevelen terstont te publiceren ende vercondighen in alle plaetsen van ulieden jurisdictie daermen ghewone es publicatie te doene dat in conformiteyt van onse voroschrven briefven ende ordonnancie allede cuupers, zoo welde gonne wonende binnen der stede als te nplatten lande binnen de casselrye ghene botercuupkens meer en zullen vermoghen te maekcen en waerer in houtte van vier ponden van ghemeenen ghewichte van vlaenderen van xij oncen int pondt, elck cuupken ende het halfve naer advenante ende omme betere te becommene ende beletten de voorseide faulten, abusen ende frauden, dat zy ghehauden zullne zyn de zelve cuupkens tzy gheheel ofte halfve te teecken emt huerlieden ghewoonlicke ende wel bekent meerck ende de gone wonende ten platten lande, de selve te bringhen ofte zenden inde vrye stede naer huerlieden residentie omme aldae gheyck de cuupàkens vande cuupàes wonende binnen dezelve stede ghegaugeert - gheyckt ende ghebrant te wordene upden bodemen ende up een vande duughen terzyden, byde gheswoorne yckers daertoe ghestelt ofte by ulieden te stelen - indien daer gheene ghestelt en zyn, welcle voroschreven yckers ofte huerlieden ghecomitteerde van nu voortsan oock ghehouden zullen wesen te stellen neffens huerlieden voroschreven merck eenen lettere vande A B C ende tzelve alsoo jaerlicx cotnineren ende

voorts stellen totten eynde vande voroseide A B C - dat al upden sallaris van oudts daertoe ghestatueert ofte by ulieden van
nieux te stellen, endevoorts dat de voornoemde cuupers mniet en sullen vermoghen
tevercoopen eenighe cuupkens tzy gheheele ofte halfve - sodner alvooren
gherect ghegaugeert, gheyct ende mette letter vande AB C ghebrant te fyne als boven - niet
meer binnen der stede dan daer uyt
alles up peine van te verbueren voor elck gheheel fote half cuupken de somme van vj pond
parisis
soo inschelicx deselve boete verbueren zullen de pachters ofte andere wye zy zyn, huerlieden
boter daerinne legghende ende ten vente bringhende ofte oock
inde oude cuupkens daerinne te vooren botere innegheleyt es gheweest, midts dat die duer de
pekele duerweect zynde, swaerdere moeten weghe ende
voorts oock de gonne die de zelve cuupkens twee ofte drye daeghen int watere zullen gheleyt
hebben, omme daer duere swaerdere te wordene
alle de voorschreven boeen te applicieren een derde tot proffyte van huerlieden hoogheden -
tweede derde tot prouffycyte
vande officier die daerof dexecutie ofte calaing zal doen
ende tander derde tot proffycyte vande aermen vande plaetse daer de calaing ende executie
gheschieden zal, verbindende voorts de voorseide cuupers ene yckers eenighe bodemen,
duughen
ofte partien van cuupkens te meercken, ycken ofte branden eer anderstont die volamctzyn o
pde verbeurte van ghelicke peine ende
arbitraire correcite
auctoriserende dienvolghende de respectivelicke bailliusende officiers vande zelve plaetsente
mogen visiteren dhuusen
craemen ende wynckels - soo wel vande voorseide yckers als cuupers - metghaders oock de
opene marcten daer de voorseide cuupkens
tzy ydele ofte mette botere te coope ofte anderssins ghebrocht ofte bevonden sullen worden,
soo dicmaels alst hemlieden goet duncken zal,
omme de ondersoucken ende besiene oft alle de voorseide cuupkens wel ende behoirlick
ghemaect gheyct ende met de mercken ende de
letteren vande voornoemde A B C ghebrant ende gheteekent zyn, ende de cuupers als oock
de pachters ende lantslieden de elve met botere
innegheleyt hebbende ofte ghedaen innelegghen
ordonnerende uliden hier inne zoo te quytene als dat tproffycyt van tghemeente daerinne
gheconserveert zy, ende
de supplianten gheen occasie noch redene en hebben van uliedne meer te beclaeghen sonder
dies te fyne in ghebreke

lieve ende beminde, godt sy met ulieden
gheschreven te Ghendt den ijde july 1614
Masseau

15 juli 1614 –De Magdalenakapel ruilt huis in Sint Jans Kruisstraat - Halmen
--

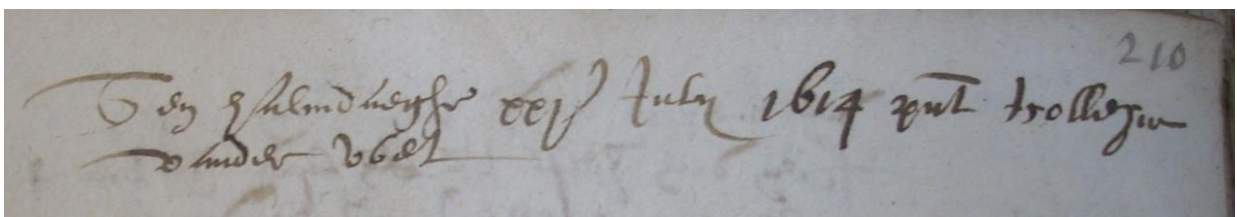
Comparerende voor bailliu, burchmeesters ende schepenen dezer steede den xxv july 1614
Franchoy's Pieren, Jan van Zande, cappellemeesters van Madeleene capelle – de welcke
hebben hemlieden ontuut ende onterft by consente van mijn eerweerde heere de prelaet van
Ste. Bertins by apostille op requeste in date vanden xste july 1614 – geteekent Philippe abbe
de Ste. Bertins - alhier gesien in handen van Clays Baelden van

een huuseken en erfve staende in St. Jans Cruce – de vornomde capelle toebehorende
daer Barbele Cupers ende Janne Lueners jegenwoordelic wonen alzo tselve van ouden
tyden ghebruct es geweest
waer vooren hy Clays de vornomde meesters heeft ghegeven in rechte wederlage een haelf
gemet vier roeden hofsteede in Reningelst onder de nort vierschaere met het derde van de
huuse ende het derde van alle de groene catheelen daer op staende al volgende de alege daer
aff gedaen tot Reninghelst den vijste sprokele 1614 ende aldar gheregistreert.
Actum den xv july 1614
Present als vooren

18 juli 1614 – Het testament van Janeken de weduwe van Bouduyn Oudegherste – SAP 396 -
Folio 145

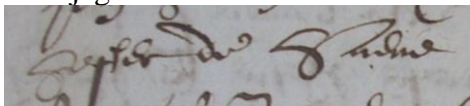
Janeken - de weduwe van Bouduyn Oudegherste - ligghende cranck te bedde -
hebbende noch goet verstant ende memorie - heeft by **forme van testamente ende uterste
wille** ut pure joonste ende affectie
die zy is draghende de zeven kynderen van **Pieter Everaert** gheprocreert by **Mayken hare
dochtere** -
de zelve kynderen gejoont ende ghegheven - zoo zy doet by desen - elck vyventwytich
ponden grooten vlaemsch -
die zy heffen ende proffyteren zullen als zy zullen commen ten huywelicke ofte tot eenighe
anderen legitimen ende gheapprobeerde staete -
daermede den vornomden Pieter Everaerd ende zyne vornomde huysvrauwe vadere ende
moedere vande vornomde kynderen -
belastende ende daerinne verbyndende alle haer goedynghen die zy thaeren overlyden
achterlaten zal -
omme devoorseide testamentre daeranne te vehalen ende recouvreren naer coustume in
ghelycken gheuseert
Actum present Jan Wyts ende Jacob Verslype schepenen desen xvij de july 1614

21 juli 1614 – Hommelhof in de Leverstraat – Halmen

Ten halmdaeghe xxj july 1614 present tcollegie vander wet

Franchoys Diedeman heift ghecocht jeghens Mailliaert de Haene filiius Kaerles als procureur
ende machtich over ende vuter naeme van Jan van Houtte ende Maycken zijne huysvrauwe
Item jeghens Daneel de Faet – zo over hem zelve als machtich inschelycx by procuratie over

Sester de Haene zijne huysvrauwe, de zelve procuratien
speciael ende irrevocable ghepasseert voor Pieter Gheens notaries publyck dres graeffschepe
van Hollant in daete vnganden xxvij juny 1614 ten passeeren van deesen ghezien ende
gheleesen

Eerst een helft van drye vierendeel ofte daer ontrent emmers de pleck zo die ghelegghen es hommelhof zijnde liggende inde Leverstraete metghaeders derfve onder thuus van Jan Roens ghemeene metten cooper – van oosten de voornoemde Leverstrete – van westen tCorte Ghervelgat vande noorden Christien Maezen – van zuuden Andries Rebault

Alzulck part ende deel als de voorseide vercoopers ende hemlieden kynders toecompt in eene verbrande erfve commende van westen opde Yperstraete metten oosthende ende de zuutzijde op tCoddenaertstraetken ende van noorden d'aeldynghen van Gheleyn de Conynck ende Jacques van Oudegherste tzelve deel hemlyeden opghecommen ende ghesuccedeert by der doot van Christyne Staessens huerlyeder moeder ende vande doot van Christiaan - Gheleyn ende Lyncken Kestelote huerlyeder oome ende moye ghemeene metten voornoemde Diedeman ende Maximiliaen Ellieul

Item tvierde van een half ghemet hommelhof opde Couttere ghemeene metten voornoemde Franchoyts ende Maximilyaen van zuuden de Coutterwech - tnoorthende den mersch vanden heere van oosen

Item deen helft van een lynde ende vier roeden hommelhof – ghemeene metten voorseide Diedeman comende metten noorthende op tcleene bruggestraetken tzuuhende Jan Denys de westzijde Pieter de Witte – d'oostzijde

Ende dat omme te godtspennynck xx schele parisis - de lyfcoope viij pond – item iij pond parisis voor den ghemeenen aermen van Poperynghe ende ghelycke iij pond parisis voor den aermen van Leyden, zes ellen in carnaet stamet voor Maycken ende Zester – beide de dochters vanden voornoemden Mailliaert ende van principaelen coope de somme van zessenveertich ponden grooten vlams boven de coutterrente ende alle andere daer op zynde te betaelen zuuver ende ghereet ghelt metten halm.

21 july 1614 – Jan van Ackere uit Leiden – Rentens – SAP 396

Comparerende in persone Jan van Ackere filius Caerles, woonende jeghenwoordelick inde stadt van Leyden in Hollant, den welcken naer eedt by hem ghepresteert gheseit ende voor de waerheit verclaert ende by eede gheaffirmeert heeft – dat hy es eigen oom materieel van Abraham van Hove filius Matheus, coordedrayter, wonende binnen deser stede,

zegghende tot breederen verstande van dien dat de moedere vanden zelve Abraham ghenampt Colyne was de eigen zustere van hem attestant wanof den zelve Abraham verzocht heeft letteren van certificatie in forma

Actum present Jan Wyts vervanghende Jacob Verslype, schepenen den xxjste july 1614

21 juli 1614 – De derde splete van de Helhoek – SAP 396 - Folio 145 verso

Verslippe Marie comparerende in persone –

kent ende belyt ghepacht thebbene jeghens **de proost deser stede in name vander heere - de derde splete van de Helhouck** emmers de thiende van diere voor de jeghenwoordighe jaere ende ougst xvjc veerthien -

voor de somme van hondert twyntich ponden parisis te betaelen by zulcke payementen als men ghewone is sheeren thienden te betalen -

omme wannof de selve proost wel ende ghetrauwelick te bewaeren ende verzekeren -

zoo heeft de voornomde comparant ter acceptatie van Charles Laurens over den zelve proost daerinne verbonden -

specialick verobligiert-

een peert ende vier coyen hem toebehoorden omme by ghebreke van betalynghe de voorseide somme daeranne te verhaelen ende recouvreren in style ghelycke gheuseert

Actum present Guillaume Floor - burghmeeser vande wet ende Jacob Roelens - schepenen
den xxj july xvjc xiiij

28 juli 1614 - Hommelhof inde Leverstraat – Halmen

Ten halmdaeghe den xxviii july 1614 present Floor, burghcmeester, Roelens, Rebault, Denys
ende Jan Wyts, schepenen

Mahieu Waels heeft ghecocht

jeghens **Michiel Maes ende jeghens Catherine Vlamynck** zijne huusvrauwe alzulck recht
ende actie als hen competeert te rause van zijne voornoemde huusvrauwe in eene partye
hommelhof ligghe inde Leverstraete jeghens over thuis vande aeldynghen van
Jaekemyne de Roode overleden huusvrauwe van **Pieter de Clerck** metghaders ghelyck
recht inde groene ende drooghe catheylen ende toedien de hommele met de persen zo die nu
groeierende es – oock mede alzulck recht als den vercooper competeert inde keete staende daer
neffens opden gront vnde wedewe van Franchoys de Vos – tzelve partye den voornoemde
Mahieu opgghecommen ter cause van zyne huusvrauwe byder doot vanden voorseide
Franchoys de Vos haeren grootvader belast met staende pennynckrente ten proffytte vanden
heere deser stede als van ouden tyden dachterstelen te zuuveren by den vercooper totten dach
vn heeden – vorts zuuwer goedt ende dit al omme ij schele vj deneirs de godtspennynck
Item xxx schele parisis te lyfcoope ende van principaelen coope voor de somme van lxxij
pond parisis tvoorseide erve en catheyl te betaelen zuuwer ende ghereet ghelt metten halme

De koop wordt even later te niet gedaan omdat Franchoys Vlamynck de naerheyt opeist.

4 augustus 1614 – Baelde te Leyden verkoopt hofstede in de Lyssenthouck – Halmen

Ten halmdaeghe den iiijde ougst 1614 present tcollege vande wet

Jan vande Zande de jonghe

heeft ghecocht jeghens **Steven Canin** zo over hem als vut crachte van procuratie van

Franchynken Baelde filia Franchoys zijne huusvrauwe,

de zelve procuratie ghepasseert voor schoudt, burchmeesters, schepenen ene raeden der stede
van **Leyden int graefschap van Holandt** in date vanden xvjde july xvjc xiiij ghezeghet
meten zeghel van zaeken dervoorseide stede in groenen wasse ende ter zyden ghetekent J.
Van Sanenburch, hier ghesien ende ghelesen

te weeten **eene behuysde hofstede inden Lyssenthouck** – bewoont by Mahieu Ledour, -
groot onder bomghaert leengoedt, gherstlandt ende zaeylandt elf ghemeeten ofte daer ontrent
in diversche stycken met alle groene ende droghe cathylen dar o pstaende – danoff de
hofsteede metten huuse groot dry ghemeten een lynde leen es gehouden vanden hoove van
Poperynghe ende es schuldich zynen heere trauwe ende waerheede al volghende den rapport
dannoff synde

ende de resterende zeven ghemeten liggen in diverssche partyen dannoff den voorseide
Steven zeker deel ghecocht heift anno 1610 jeghens magdalena syne zuster,

eerst vier lynden ende lxxj roden gherstlandt ende es den voorseide bomghaert vander
hofsteede commende met de westzyde jeghens de Westoulttertraet – d'oostzyde jeghens
tvoornoemde leen

Item lvij roeden ghestlandt streckende oost ende west – twesthende de voorseide partye –
toosthende de hofsteede van Franchoys Lebbe – de noortzyde tvoorschreven leen – de
zuitzyde tnaervolghende

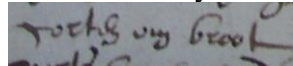

Item drye vierendeel ende xlij roeden teenen stcke – streckende oost ende west – toosthende de voorseide hofsteede van Franchoys Lebbe – de noortzyde ende twesthende tvoorschreven lant

Item zeven vierendeel preter xij roeden gherslandt al teenen tstyck – streckende oost ende west – toostzyde d'aeldynghen vanden voorseide Lebbe – de zuutzyde den heer – twesthende de Westoultstraete – de noortzyde tvoorschreven lant² – belast met iij schele parisis ende een capoen tsjaers anden heere

Item noch belast met vj pond parisis tsjers ten proffytte vande ghilde vanden heylighen sacrament losrente den pennynck xvj

Item drye vierendeel ende acht roeden zaeylants teenen stick streckende oost ende west – toosthende de Lenestraete – de zuutzyde joncker Charles Clays – de voorschreven gherserye ghenempt den **voorbomghaert** – es ghelast met de helft van xvij schele tsjers metghaeders de helft van drye rasieren ende zeven bunderen havere metghaeders twee hennen ende acht

corten om broot verachtert twee jaeren tlaestste 1614 anden heere deser stede – vorts zuuver goedt

Item een ghemet preter vj roeden zaeylant streckende oost ende west – tooshende Jan Melis – twesthende twaterloop – de noortzyde de voorseide melis – noch een ghemet ende l roeden zaeylants in twee sticken teen an tander streckende oost ende west – toosthende de westoultstraete – de zuutzyde Loys vande Goosteene – de noortzyde Bernaert de la Faille – twesthende – belast noch met viere

Folio 213

Jaeren pacht ofte huere an Mahieu Ledour – tlaeste verschenen te baefmesse 1616 ende noch met een ander nieuwen pcht van neghen jaeren – teerste jaer verschijnende te baefmesse 1617 voor neghen pont parisis ghemet – de lopende jaerschere vallende baefmesse 1614 – tsvercoopers proffytte

Ende dit al omme vijf schelle parisis te godtspenninck

Item voor tsvercoopers huusvrauwe zes guldens metghaeders zes pont parisis voordien zoon vanden vercooper ende toedien een gouden angeloot voor Matheus Trystram al tscopees laste ende van principaelen coope de somme van dryentwyntich grooten vlams elck ghemet boven den voorseide rente van de sacraments ghilde ende de renten vanden heere ende boven zes ponden grooten te lyfcoope

Te betaelen de principaele somme meet de oncosten zuuver ende ghereet ghelt metten halme. Belovende de vercooper den voorseide coop ter erfven te doene inde voorseide drye ghemeten ende een lynde leen liggende onder het leefnhoof van Poepringhe

Voor baillie ende mannen van de hoove tallen tyden dies vezocht zijnde ende naer dien cooper ende vercooper bye ede verclerst hadden dat alle de conditien ende bespreken oock mede tdesbours vande oncosten hier vooren ghementionneert waeren warachtich inde voughen ende manieren als voor ghelesen was

Zo es den vercooper dannaff ontuut ende onterft vande partyen gheen leen zynde ende daer inne ghe-erft naer costume in zulcx gheuseert janvnde Zande de jonghe

Als cooper ende dien volghende den ahlm ghelockt

Present tcollegie vander wet

Actum iijj ougst 1614 voorschreven

50d - 1614 - Bestuur

6 augustus 1614 - Moulage

Ter vergaderynghe van wetten ende raeden upden vj ougst 1614

Is goet ghevonden ende gheresolveert by tcollegie vande wet andermael te verpachten de molaige jeghenwoordelick loop hebbende voor eenen tyt van zes toecomende maenden inneghande den xijde deser maent Tcollegie vande raede daerup ghehoort is van advise ende vint gheradich de zelve molaige achter te laeten - vyndende expedi dat de lasten vande stde te vynden up breeder van lande zoo voor desen gheresolveert is gheweest

12 augustus 1614 – Erf op de nieuwe Markt – Halmen

Burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe hebben gecocht ten proffitte ende orbore vande vernomede stede jegens Gheleyn vande Walle ende jegens Petronella z-syne huusvrauwe
Item jegens Franchoys Vermoote ende Pieter de Rycke ende jegens hemlieden huusvrouwen een huus ende erfve ghestaen ende ghelegen op de nieuwe mart hemlieden vader ende moeder overleden zynde –
commende met de voorhofde op de nieuwe marct –
van zuuden derfve van Joos Sez doude ende Clays Beeke met een vrie waterloop duer derfve van voornomde Sez ende thuus van wilent Jacop Bastinck -
Van westen thoff van Sint Sebastiaensgilde – van noorden Charles de de Ram - hiermede gaen drie coutsen – een portael – een achterkueken
tzelve huus ende erfve belast in xij pond parisis sjaers ten proffitte vande heere van de disch van St. Bertins - den penninck xvj – vorts zuuve r goet – gereserveert de grontrente ende is gegeven omm et godspenninck iij pond voor den disch van St. Bertins – van gelycke drie pont voor de voornoemde Beeke – te lyfcoop xxxvj pond parisis -
voor een hoet voor de vercoopers drie dobbel ducaeten
Item noch verschooten by de coopers xlix pond x schele
Ende van princpaelen coop verthien hondert gulden te beaelen met den halm vijftich ponden goroten vlams – gereet ende vorts by vyftich ponden grooten tsjaers waer aff 't jste jaer vallen zal van date dezer in een jaere ende de twee laetste jaeren vier hodnert guldene tsjaers waer op het laete jaer zal vulldoen tcapitael van de voornomde rente welcke de vercopers alle de vercoopers zuveren zullen tot de dach van de halm
Een ganck tusschen thuus van Chaerle de ram ende dezen huuse es halff ende halff tselve huus ende erfve blijft belast ende verbonden inden handen vande vercoopers voor den afgaen payemente tot den zelve zullen vol betelt zyn – hant daer anne te salene by de copers te baefmesse erstcommende 1614
Gehalmp over erfve dage date als vooren.

19 augustus 1614 – Jan Galois pacht een hof langs de Coppernollestraat - SAP 396 - Folio 149

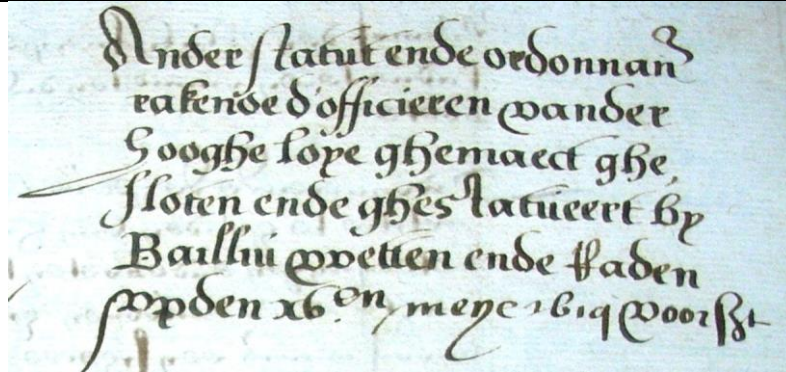
Compareerde in persone joncker **Jan Baptiste Bulteel** ter eende zyde ende **Jan Galois** te andere-
verkennende ende belydende den zelve Galois in goeden ende loyalen title van pachte ende heure ghenomen t'hebbende - jegens den cornoemde joncker Jan -
eene behuysde hofstede - groot van lande zes ghemeten en half ende thien roeden - daer Adriaen Canen up woont
ende dat eenen tyt ende termyn van **neghen jaeren**
wanof teerste jaer innegaen zaal te baefmesse xvjc xiiij naestcommende voor de somme van twaelf ponden thien schelle parisis van elck ghemet tsjaers -

te betaelen ten ougste naer elcke ghevallen bamese –
 up verbeurte van pachte indient den verheurdere goet dynct -
 dies es den voornoemde pachtere schuldich ende ghehouden jaerlicx te doen oplegghen ende
 verdecken een hondert gley tzyne kosten
 ende danof bewys te doene by behoorelick quitantie
 ende indien hy min dede verdecken het één jaer - wert ghehouden tzelve te doene het andere
 jaer daert den verheurdere ordonneren zal -
 elcken gley dicke zynde xij palmen Poperynghsche mate –
 daertoe hy pachtere ghehouden wert te leveren metten banderoen ende naghels
 ende wert ghehouden de landen te ghebruycken pachtersche guyse sonder eenich ghers te
 moghen breken zonder t'consent vanden verheurdere -
 Item met het stick voor het hofstedeken - groot een ghemet ende half -
 streckende mette noorthende opde Coppernolstraete - doostzyde Loys Makeblyde –
 een ghemet daerof hove maecken binnen zyn drie eerste jaeren
 endede hommelen laten ten afscheeden ende alsdanne tzelve anden proprietaris overlaten by
 prise naer costume
 toedien zal den pachtere ghehouden zyn de huysynghe ende stallen te onderhouden van
 veursten zonder afslach van ghelycke hiervooren besproken
 ende oock onderhouden van placken vander osie nederwaerts ende bovendien de scheure te
 placken naer het vermaken ende zal de werkliden betaelen ende zal hem afslach doen
 op zyne eerste baemesse
 Item zal den zelven pachtere ghehouden zyn de vette inden pit te laten naer prisie zonder
 eenighe vruchten van thofstedeken te voeren ofte elders te slyten ende zal den pachtere
 supporteren straetschauwynghe - crayenseten - kosten van zettynghe ende poinctynghen
 zonder afslach -
 bovenal twelcke den zelve pachtere gheven moet anderen verheurdere acht ponden parisis te
 hofcleede voor zynen huysvrauwe waervooren hem boorghe ende principael ghestelt ende
 gheconstitueert heeft -
 zoo hy doet by desen –
 Frans Galois met belofte van indemnatie naer style
 achtervolghende welcke beloften ende verbanden hebben wy schepenen onderghenomt ende
 den voornomde Jan Galois ende zyne boorghe ende elck van hemlieden zoneerlynghe met
 haerlieden consente int onderhout van dien ghecondemneert ende condemneren by desen
 Actum present Andries Rebault ende Jan Wyts schepenen
 desen xix ougst 1614

12 september 1614 – Pieter De Worm betaalt zijn schuld – Renten SAP 396

Mayken de wedewe van Jacques de Worm, comparerende in persoone stelt ende constitueert
 haer boorghe ende principal over Pieter de Worm, haren zone voor de somme van een hondert
 veertich ponden parisis die zij Pieter schuldich es, anden bailliu, kerckmeesters van Ste.
 Bertins ende dienaeren vanden heere – reste van meerder somme daerinne hy Pieter
 ghecondemneert es gheweest ter cause van twercken van eene tonne biers inde heerberghe
 vanden Drie Coninghen zonder billet vander tresorier, contrarie tstatuut.
 Belovende ende haer strckmaeknde de zelve somme te betalen by twee egale paymenten –
 het eene binnen veerthien daghen naer date deser ende het andere te kersmisse
 naestcommende ende dat al zonder prejudicie ende innovatie vande acte van condemnatie
 voorseide ter heerelicke ende reele executie zonder anden solemniteiten van justitie deromme
 te moeten oorbooren dan dese jeghenwoordighe nietjeghenstaende styl ofte usancie ten dien
 contrarie wanof de voornomde comparante gherenunchiert heeft ende renunchiert by desen.

14 september 1614 – Oultrefyne bayen van vlaemsche wolle – Resoluties – SAP 469

Ander statuut ende ordonnancie rakende d'officieren vander hoghe loye ghemaect, ghesloten ende ghestatueert by baillui, wetten ende raden op den xvden meye 1614 voorseit

Ten voorsieden daeghe is oock gheordonneert ende

ghestatueert dat, niemant en zal moghen eenighe **bayen reken** op de langhde ofte breedde, noch oock onbehoorelick vuthanghende,

noch onder ende boven an het reck staende, noch oock an beede de einden naer datse vut de vulderie ofte vaerwerie ghecommen werden,

op de boete van zes ponden parisis de twee deelen ten profytte vande officieren vander anbrynghere ende toedien ghecorrigeert te zyne als van valscheit.

Ende alzo de loyers daghelickx bevynen groote fraulde ghecommitteert te zyne inde **oultrefyne bayen**, ghereet **van** vacht ofte **vlaemsche wolle** die ten loye ghesenteert worden met witte lyst en ghelyck of de zelve ghereet waren van pomelsche, spaensche ofte tyt wolle, zoo ist datmen volghende de voorgaende keuren ende statuten daerup ghemaect daerinne alles drapieren verbiet ende interdiceert eenighe bayen te reeden ende drapieren van vacht ofte vlaemsche wolle

ten zy met eene roode lyste naest het bay ende daernaer eene witte lyste ende ten utcante eene blauewe lyste,

op dat de zelve bayen daer deure moghen bekendt zyn ende alle frauden gheinteert ende dat op de boete van drie ponden parisis voor elcke baye ten proffyte vande voornoemde officieren.

Item alle bayen blauw blyvende ende insghelicx alle ghemeene bayen zullen moeten ter hooghe loye ghesenteert zyn omme aldaer ghejugiert te zyne van reken, gaten ende andere faulten.

14 september 1614 - **De catechismus** – Resoluties

Alzo myne heeren baillui, burghmeesters, schepenen ende raden deser stede

Ten huerliedder leetwesen vestaen,

zoo by rapporte vande pasteuren als anderssins de groote onachtzaamheit vande ouders int zenden van haerliedder kynderen omme onderwesen te worden inde leerynghe vanden catechismus

daer nochtans de zelve pasteuren haerliedder devoir doen alle zondaghe

omme den zelve vut te legghen ende de kynderen te instrueren in ons heilich catholyck ghelove noodich tot haerliedder zielenzaeligheit,

zoo ist dat myne voornoemde heeren

willende daerinne voorsien –

obtempererende ten verzoucke van myn eerweerdighen heere den bisschop van Ypre, hebben andermael gheordonneert ende ghestatueert,

ordonneren ende statueren by desen

dat alle vaders, moeders ende voochden van wesen,
zullen haerlieder kynderen ende weesen op alle zondaghen vanden jaere
zenden ter kercke omme inden voorseide catechismus gheleert ende gheustineert te zyne ter
heure daertoe byde pasteuren ghedestineert
ende dat opde boete van vyf schele parisis
te verbeuren by elck vande zelve kynderen in faulte zynde
Te verhalen op haerlieder ouders ofte voochden by haerlieder executie ende dat opt rapport
vande voornomde pasteuren zonder voorder preuve dezelve boeten tapplicqueren ter gheliefte
vande zelve pasteuren
Ghepubliceert den xiiijde septembris xvc xiiij

6 oktober 1614 – Samuel De Backere & huis op de hoek van de Hondstraat en 't Vroonhof -
SAP 396 - Folio 153 verso

Jan Fobert comparerende in persone
heeft ghecedeert opghedreghen ende ghetransporeert
zoo hy doet by desen
in handen ende ten acceptatie van meester **Samuel de Backere** ten desen present ten proffytte
oorboire ene behouve van **Pieter Broen**
eene erfvelicke losrente van vyfthien ponden parisis by jare -
croyserende den pennynck zesthiene –
byden transportant ghecocht jeghens Jan Jacobssone ende Margriete zyne huysvrauwe -
bezet op haer huys erfve ende cathelen staende ende liggende opt **Vroonhof deser stede** -
paelende van zuuden ande Hondstraete ende van noorden thuys ende erfve vanden
voornoemde Fobert al volghende de letteren van constitutien in daten vanden ijde sptember
xvjc ende zesse dies breedder ghewaghende -
makende de voornoemde Broen vandezelve rentem metten verloope nvan diere naert bevyndt
van dien vry acteur ende eighenaere
omme etc.
Actum present Andries Rebault ende Jan Denys schepenen desen vjde octobris 1614

6 oktober 1614- Nog een erf van de familie De Baccher – Halmen

Gilles Leroy, mandemaeker van zynen style
heift ghecocht jeghens den voorseide meester **Samuel de Backer** –
zo over hemzelve als inde voorschreven qualiteyt derfve zo die gheleghen es onder thuus
vanden cooper makende den houck vande **Papestraete** –
commende van oosten opde zelve straete –
van noorden de **Ghasthuysstraete** –
van zuuden Gheleyn van Elstlande – van westen –
zuver goet dan met zeker jaeren huere anden cooper –
volghende den pachtbrief dannof zynde ende dit al over iij schele te godtspennynck,
ij pond iij schele parisis te lyfcoope
een philips daelder voor een hoedt
erven ende onterfven al tscoopers laste ende van principaelen soope de somme van twaelf
ponden grooten vlams – te betaelen vier ponden grooten ghereet metghaders, den hoedt endee
xij pond parisis over de verachterheyt van een jaer lanspacht ghevallen te baefmesse 1614
ende de resterende acht ponden grooten te Poperynghe ommeghanck eerstcommende 1615
aldus ghehalmpt over erfve – date als vooren

Joryne Fobert, wedewe van Willem de Vos

heift ghecocht jehghens den voorseide **meester Samuel de Baccher** –
zo over hem als inde voornoemde qualiteyt vut cracht vande voorschreven procuratie
ghezeghelt ende ondertekent als vooren
Eerst een partye van drye vierendeel gherslant ghelegghen inden **Schoudemonthouck** mette
groene catheylen daer up staende metten zuuthende opde mersche van Onse vrouwen -
metten westzyde ande Zwynlantweddynghe – met de helft van ij schele vj deniers
metghaeders de helft van ij schele vj deniers ende half bunderen avere tsjaers –
dachterstellen te zuuveren byden vercooper
Item twee ghemeeten elstlandt erfve ende catheyl – de tallye oudt vier jaeren ligghe inde
Eeckhouck – streckende metten zuuthende totter Zwylantdreve – de oostzyde jehghens thelst
vanden heere ghenampt den **Zeiren Driesch**
Item noch een erfve ligghe binnē port opde Ghasthuustraete onder de catheylen van
Jooris Visage – streckende van vooren ter voorseide straete – achterwaert tot de presbystery
van Ste. Bertens kerk deser stede
Van westen Jan Quetstroy – van oosten de voorseide Visage –
ghevallen baefmesse tsvercoopers proffytte ende dit al omme
ij schele te godtspeynck
Item twee pont parisis den ghemeenen aermen
Ite m ghelycke twee pond de kercke van Ste. Bertens
Vij pond parisis te lyfcoope
Vj pond parisis voor een hoedt
ende in principaelen coope de somme van lxxvj pond grooten vlams – zuuwer ghelt –
alle onkosten scoopers laste – te betaelen by twee egale paiementen ende in permissie
ghelde – deerste helft ten daghe van de erfvinghe ende dander helft te Sincxen emmers ten
langsten te Poperinghe ommeganck eerstcommende 1615
Dus blyven alle de vercochte ghoederen in verbande voor het laste paiement ende belooft den
vercooper over te zenden metten eersen d'aggreatie vande oppervoochden int tregaerdt van
dese vercoopynghe over de drye onmondighe kynderen van **Hedewich de Baccher**
Aldus ontuut ende onterft naer style
Opden voorseide vj october 1614

Folio 215

Andries Rebault

heift ghecocht jehghens den zelven **meester Samuel de Baccher** zo over hem
als oock ghefondeert by speciaele procuratie zo over **meester Andries de Backere** zynen
vader
als oock by substitutie over diverssche andere hier ten voorghaende blaed ghementionneert
Eerst **eene behuude hofsteede ligghe inden Eedewaerthouck** met alle de groene ende
drooghe catheylen daer op staende – mortelvast – naeghelvast, wortelvast ende cavelvast -
groot van lande neghen ghemeten preter een vierendeel
metten oosthēde ant tlant van wijlen Rogier Pieter vander Stighelen –
met noorthēde op het **Beleetstraetken**
ende tzuuthēde op **de Robaertsbeke**
daerof datter twee ghemeten ende half ligghe in **Reneghels** in pachte ghehouden by Mahieu
de Zagher – noch vijf jaeren naer de baefmesse xvjc xiiij tot jc xx pond parisis tsjaers
Item een partye lants groot drye ghemeeten ofte daer ontrent tenen stick ghenampt **den**
Bucker met de zuut west ende noorthaeghe daer mede ghaende –
ligghēde inden **Hamhouck** in pachte ghehouden met meerder partyen byde wedewe Eloy
Moreel – noch zes jaeren naer baefmesse xvjc xiiij tot xxxvj pond parisis tsjaers vanden hoop

hebbende van oosten de St. Syxstraete – van westen Clays Baeroen – van zuuden Guillaume Rouvroy

Item een wellen hofstedeken liggende **opde Crombekestraete** – groot van lande zeven vierendeel ofte daer ontrent ghemet veele opghaende houtte ghehouden in pacht by Kaerle van Damme van wylen Eloy Moreel ghelycke zes jaeren tot tot xxx pond parisis tsjaers ende compt van oosten jehens de voorseide straete – van noorden ende westen Pieter Everert ende van zuuden Franchoys Diedeman

Item een ghemet preter een half vierendeel **elstlandt** gheleghen inden **Hamhouck** bet oost den Rogier – zuut ende noort an thelst van Andries Makeblyde – d'oostzyde Daneel Canen nu Jan Bouve belast met xij schele iij deniers parisis tsjaers den heer

Vorts zyn alle dander partyen zuuver ende onbelast ghezondert sheeren grontrent belovende tzelve alle te garanderen -

desen coop es ghedaen ome x schele voor een godtspennyck

iij pond parisis den ghemeenn aermen

iiij pond parisis de kercke van Ste. Bertens –

drye dobbel ducaeten ter lyfcoope –

vijf dobbel ducaeten voor eenen hoedt

de baefmesse die vallen zal 1614 tsvercoopers proffytte

Ende in principelen coope de somme van dryehondert ponden grooten vlaemsscher munte - zuuver ghelt voor de voorseide partyen van lande metten drooghe catheylen buuten blyvende - d'opghaende boomen ende taille van elste, die op voorschreven partye staen den coper by voorghaenden cope toebehoorende te betaelen comptant hondert ponden grooten vlams ende de resterende somme te Sincxen eerstcommende xvjc xv emmers ten langsten te Poperinghe ommeghanghe

met belofte de pennynghen te gheven naer de permissie ten contentemente vanden vercooper ende hem wettelick der van te verzekeren ende dat alle de vercochte ghoederen zullen blyven in verbande voor het laste paiement dies zal den vercooper overhanden metten eersten aggregatie vande oppervoochden int tregaerd van deese vercoopynghe over de voorseide drie kynderen van **Hedewyich de Baccher**

Aldus ontuut ende onterft naer style – present burchmeesters ende schepenen hier vooren ghedenommeert opden vj octobre 1614 voorchreven

Ten halmdaeghe **xiiijste octobris 1614** (*13 oktobe 1614*) present Guillaume Floor , burchmeester, Roelens, Rebault, Denys, Wyts, Bouve, Verslype ende Jan Maerten, schepenen

Jan Boullenois heift ghecocht jehens den voornoemde meester Samuel de Bacchere zo over hem als over meester Andries zynen vader, in conformiteyt van zijne procuratie hier vooren breeder ghespecifieert

Een portgrondt ofte bloot erfve gheleghen opde **Werfstrate** neffens de beeke welcker erfve Niclays Boullenois coopers vader in cheynse es houdende noch den tydt van xvij jaeren commende tzelve an derfve van Jan Bonnen ende dit omme xx schele parisis den aermen, xlj schele parisis de kercke van Ste. Bertens,

xl schele parisis te lyfcoope

ende in principaelen coope de somme van zeven ponden grooten vlamsch

te betaelen in ghereeden ghelde metten halm

op conditie dat den cooper moet ghedraghen alle d'oncosten zo van erven ende onterfven als andersins

Aldus ghepasseert ontuut ende onterft – dach ende date voorschreven

Andries Schoonaert heift ghecocht jehens de voorseide meester Samuel zo over hem als inde voorseide qualiteyt
by subgastatie ende verhooghinghe
twee ghemeten ende een lynde lants liggende in twee parceelen inden **Hamhouck**
dannoff teen parcheel groot es vier lynden ende xx roeden onder zaeylant ende mersch –
streckende metten westhende –
noortzyde an **een leengoedt** den voorseide meester Samuel toebehoorende
ende by hem anden cooper vercocht –
de oostzyde ende tzuuthende lant ende dreve vande wedwe meester Andries vander Clytte
Item noch **een ghemet preter xx roeden zaeylant** anden zelve houck streckende metten
zuuthende op thelst vande kynderen Nicolais de Houck –
van westen tlant van Pieter van Damme ende tghasthuus van Poperynghe –
tnoorthende ende d'oostzyde ant tlant ende de neve vanden voorseide wedewe van meester
Andries vander Clytte –
de voorschreven partyen zyn vercocht met noch ander xiiij ghemeten end een lynde leengoedt
zijnde **een behuude hofsteede** met alle groene ende drooghe catheylen daerop staende inden
Hamhouck ende tzelve te onterfven voor mannen van leene van thoff te Poperynghe op
conditie dat den coop zal gehouden tzyne particulieren laste
Eerst iiij pond parisis voor den ghemeenen aermen – ghelycke iij pond parisis voor de kercke
van Ste. Bertens ende vj pond parisis te lyfcoope
Toedien de oncosten van erven ende onterven metghaeders deffroy van mannen van leene
ende van principaelen coope de somme van veerthien ponden thien schellynghen grooten
vlams tghemet – zuuver ghoet –
te betaelen deen helft ghereet metten ahlme ende de resterende somme over de vulle
betalynghe te Sincxen eerstcommende ofte vuterlick ten ommeghanghe daer naer volghende
op hemlieden executive ende tvoorschreven goedt blyft verbonden in handen vanden
vercooper tot verzeketheyt van tlaeste payement –
zynde de zelve hofsteede met dese vercochte landen vut pachte ende zyn gheldende vij schele
parisis tsjaers ande kercke van Onse vrouwen dannaff den vercooper alleene moet purgieren
dachterstellen tot Baefmesse 1614
Aldus ghepasseert ende den vercooper onterft ende ontuut vande twee ghemeten ende een
lynde voorschreven – ter presentie van tcollegie vnder wet hier vooren ghedenommeert
Actum xiiij octobris 1614
*Jan Wyts 'beclaegt de naerheit' van dit stuk maar uiteindelyk mag Andries Schoonaert dit
stuk toch kopen.*

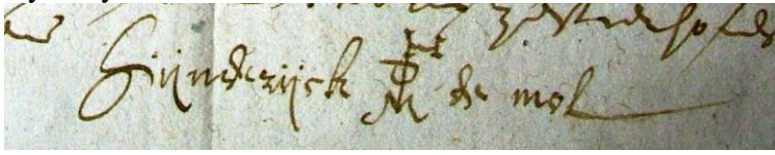
9 oktober 1614 – Liebaert gekwetst – Processen 120A – nr. 7

Meester Heyndryck De Mol

hebbende gheweest in oorcondschip inde zake van **Augustyn Liebaert filius Jacobi** –
alzo hy memorie heeft dat hy niet wel verzekert en was,
in wat arm de quetsure gheweest hadde ende verclaerde zo hem alsdan dochter dat dezelve
was in den slynksen arm –
hem zelve andermael bedynckende
ende oock anderszins menende op de wonde by hem ghecureert –
is hem in goede memorie gehcommen ende zonderlick inden zin gebrocht,
dat de wonde was inden rechteren arm
ende alzo de zelve Augustyn hem ghebeden hadde tzelve met zijn handtteecken te
bevestighen heefte hem deze verleent omme te valideren daer den noot zoude moghen
verheessen

toorconde den 8ste octobris zestienhondert veerthien
Hynderyck De Mol

Voor burghemeesters en schepenen der stede van Poperinghe
Augustyn Liebaert, heescher, hebbende vulcommen zyne prueve jehens Michiel minne,
verweerder

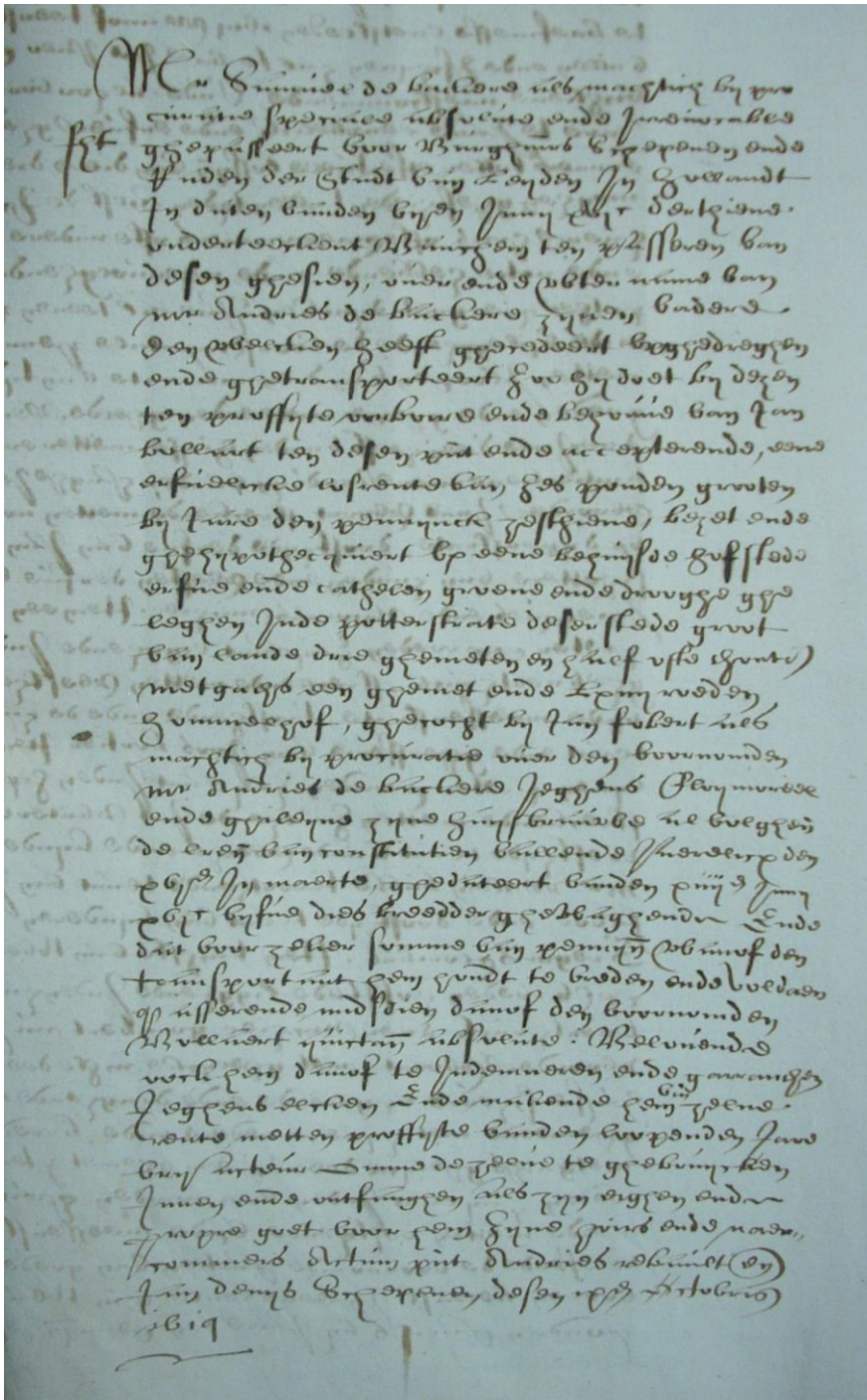
Alwaere onder andere min gehoord was meester Heyndrick De Mol, gheeft te kennen dat
naderhand den zelven int deposeren 't wyffelynghe was, in welcken arm de quetsure was,
ende over zulcx hem breeder bedynckende, heeft van hem heescher ghecennen, anderszins
menen ende bevonden (zoo oock 't zelve hem in zekere memorie gheocommen es) dat de
quetsure was inde rechter arm, blyckende by zyn attestatie by hem onderteeckent hiermede
gaende

't welcke dheescher (zoo veel 't zelve niet noodich en was, als de zake daruppe niet rustende)
heeft willen te kennen gheven om alle camillatien ende varieteytten te weiren
Mids welcken, enz...

9 oktober 1614 – Samuel Debacker – Renten – SAP 396 – Folio154 verso

Meester Samuel de Backere

als machtich by procuratie speciale absolute ende irrevocable
ghepasseert voor burghmeesters, schepenen ende raden der stadt van Leyden in Hollandt
in daten vanden vijde juny xvjc derthiene
onderteeckent Banchem
ten passeren van desen ghesien,
over ende vuten name van meester **Andries de Backere**, zynen vadere,
den welcken heeft ghecedeert, upghedreghen ende ghetransporteert –
zoo hy doet by dezen ten proffyte, oorboore ende behouwe van **Jan Bollaert**
ten desen present ende accepterende
eene erfvelicke losrente van zes ponden grooten by jare den pennynck zesthiene,
bezet ende ghehypothequert op eene behuysde hofstede, erfve ende cathelen,
groene ende drooghe, gheleghen inde Potterstrate deser stede –
groot van lande drie ghemeten en half ofte daerontrent,
metgaders een ghemet ende lxij roeden hommelhof –
ghecocht by Jan Fobert als machtich by procuratie over den voornomden meester **Andries de
Backere** jehens **Eloy Moreel ende Ghilayne** zijne huysvrauwe
al volghende de letteren van constitutien vallende jarelickx den xvjde in maerte ghedateert
vanden xiiijde juny xvjc vyfve
dies breeder ghewaghende
ende dat voor zeker somme van pennynghen wanof den transportant hem houdt tevreden
ende voldaan
passerende midsdien danof den voornomden Bollaert quictantie absolute.
Belovende oock hem danof te indemneren ende garranderen jehens elcken ende makende
hem van zelve rente metten proffyte vanden loopende jare vry aucteur –
omme de zelve te ghebrucken innen ende ontfanghen als zyn eighen ende propre goet voor
hem zyne hoirs ende naercommers
Actum present Andries Rebault ende Jan Denys, schepenen desen ixde octobris 1614

21 oktober 1614 – Herbergen moeten wijn inslaan – Resoluties – SAP 469

Alzoo myn heren baillui, burghmeesters, schepenen ende raden dese stede bevynden dat de weerden bezittende de pincipale heerberghen der zelve stede, dickmael haerlieden heerberghen ende kelders onvoorzien laten van wynen, considerende t'groot ongheryf dat daredeuere ghecauseert wort voor den reysenden man, commende aldaer logieren, ende het groot intereset dat de stede daerby doocht ende supporteert in haere assysen, weillende daerinnen voorsien, hebben van nieuw gheordonneert ende ghestatueert – ordonneren ende statueren by desen, dat de weerden ende heerberghiers vande Wildeman, Rooden Hert, Zwaene, Haentgen ende de Drie Conynghen, metgaders alle andere die naer desen hereberghe

houden zullen ter Oude maert deser stede, int wat huysen dat eht zey, hem ende leck respectivelick zullen voorzien van goeden ende drynckelicken wyn binnen veerthien daghen naer de puclicatie van desen ende haerlieden kelders continuelick van ghelycken wyn ghestoffeert houden

Ende dat op poen van ghesuspendeert te zyne van haerlieden neerynghe ende haerlieden heerberghen ghesloten te worden voor den tyt van drie maenden

Ghedaen ende ghesolveert ter vergaderynghe vande voornoemde baillui, wetten ende raden opden xjste octobris 1614

Andermael ghepubliceert den xide novembris 1618

23 oktober 1614 - De vernieuwing van het magistraat - SAP 435 - folio 38
--

De wet deser stede vermaect by myn eerweerde heere Guillaumes de Loemele, abt van Sinte Bertins, heere temporele deser stede
up den xxijde octobris 1614

Burghmeester vande commune - Andries Makeblyde

Burgmeester vande wet - Guillaumes Floor

schepenen:

Jan Fobert - Nicolais vander Doene - Andries Rebault - Jan Bollaert - Pieter van Dale - Gillis de Roode - Jaecques Wydts - Nicolais Tlam - Jan Mazeman - Francois Widoot

Tresorier - Jan vander Fosse

Raden deser stede vernieuwt ende ghecooren by myne heeren burghmeesters ende schepenen upden **xxste octobris 1614**

Meester Jan vander Fosse, tresorier - Pieter vanden Peerebome - Guillaumes Rouvroy - Jacob Roelens - Frans Diedeman - Cornelis Pierens - Nicolais Babelare - Jan Denys - Jan Makeblyde - Christiaen Mannen - Jan Wyts - Loys vande Goosteene

Quartier vanden berecht van burghmeesters ende schepenen vnaden jaere beghinnende den xxvste octobris 1614

1° Andries Makeblyde, burghmeester vande commune - Andries Rebault - Frans Widoot

2° Jan Fobert - Pieter van Dale - Jan Mazeman

3° Guillaumes Floor - burghmeester vander wet - Jan Bollaert - Jaeques Wyts

4° Nicolais vander Doene - Gillis de Roode - Nicolais Tlam

Notable deser stede ghecooren by burchmeesters ende schepenen ten voorseide daghe

Andries Makeblyde, burchmeester vande commne - Willem van Beveren - Jan de Schottere -

Frans Keerne, brauwere - jan Folcke d'oude - Jan Berteloot- Ghilein van Elstlande - Maillaert

vande Goosteene - Chrsitiaen Moenaert - Ghilein Diedeman - Dieryck Spetebroot - Jan Bouve

- Jacob Verslype - Jan Maerten - Jaecques Melis - Frans Folcke - Ban Quetstroy - Frans

Pierens - Jacob de Berch - Frans Hancx - Boudyn Beuten de jonghe - Jan van Damme, drapier

- Jan Jacobssone - Jan van Heede, drapier

Refectiemeesters ghecooren ende ghedenomeert by burchmeesters, schepenen ende raden deser stede upden xxvj octobris xvjc veerthiene

Gillis de Roode - schepenen

Chrsitiaen Mannen, raedt

Contrerolleur - Nicolais Babelaere

Andries Rezbault ende Gillis de Roode refectiemeesters vanden voorleden jare zyn ghetaxeert by wetten ende rade nover haerlieden gaige ordinaire elck xxiiij pond parisis ende toedien ten regarde vane groote ende lastighe wercken ten zelven jare ghedaen, elck xxxvj pond parisis -

makende tsamen - iijxx xvj pond parisis

Nicolais Babelaere als contrerolleur vanden voorgaenden jare is ghetaxeert xxiiij pond parisis

den zelven Babelaere ter cause van tpreteren ende gaugieren vande wynen ende bieren ten zelven voorgaende jaere ghevent ende ghesleten inde heerberghen is ghetaxeert xij pond parisis

27 oktober 1614 – Het nieuwe magistraat – Halmen

De halmdaeghe 27 oktober 1614
Nieuwe halmen op ghescherven inden jaer 1614
beghinnende te Lucas daeghe ten voorseide
jaere zynde alsnu int tcollegie ghestelt
Andries Makeblyde, burchmeester vande
commune, Guillaume Floor, burchmeester
van schepenen, Jan Fobert, Nicolays
vander Doene, Anries Rebault, Jan
Bollaert, Pieter van Daele, Gillis de
Roode, Jacques Wys, Clays Tlam, Jan
Mazeman ende Franchoys Wydoot,
schepenen

Ten halmdaeghe 27 oktober 1614

Nieuwe halmen op ghescherven inden jaer 1614 beghinnende te Lucas daeghe ten voorseide jaere zynde alsnu int tcollegie ghestelt Andries Makeblyde, burchmeester vande commune, Guillaume Floor, burchmeester van schepenen, Jan Fobert, Nicolays vander Doene, Anries Rebault, Jan Bollaert, Pieter van Daele, Gillis de Roode, Jacques Wys, Clays Tlam, Jan Mazeman ende Franchoys Wydoot, schepenen

28 oktober 1614 – Verpachting van de stederechten – SAP 435

Verpachtynghe vande stederechte vande calcyde, ghebranden wyn, azyn ende seysere, wettelick ghedaen upden xxvij octobre xvjc xv ghedaen den tyt van een jare innegaende Sint Luxdaghe int zelve jaer - present burghmeesters ende schepenen upden xxvij octobris 1614

Den pacht vande calcyde es naer instellynghe ende diversche verhooghynghen ghebleven up Pieter van Stavele voor de somme van xlvij pond

Folio 40

Den pacht vanden ghebranden wyn es ghebleven by Adriaen du Ployts voor de somem van iijxx iij pond paris

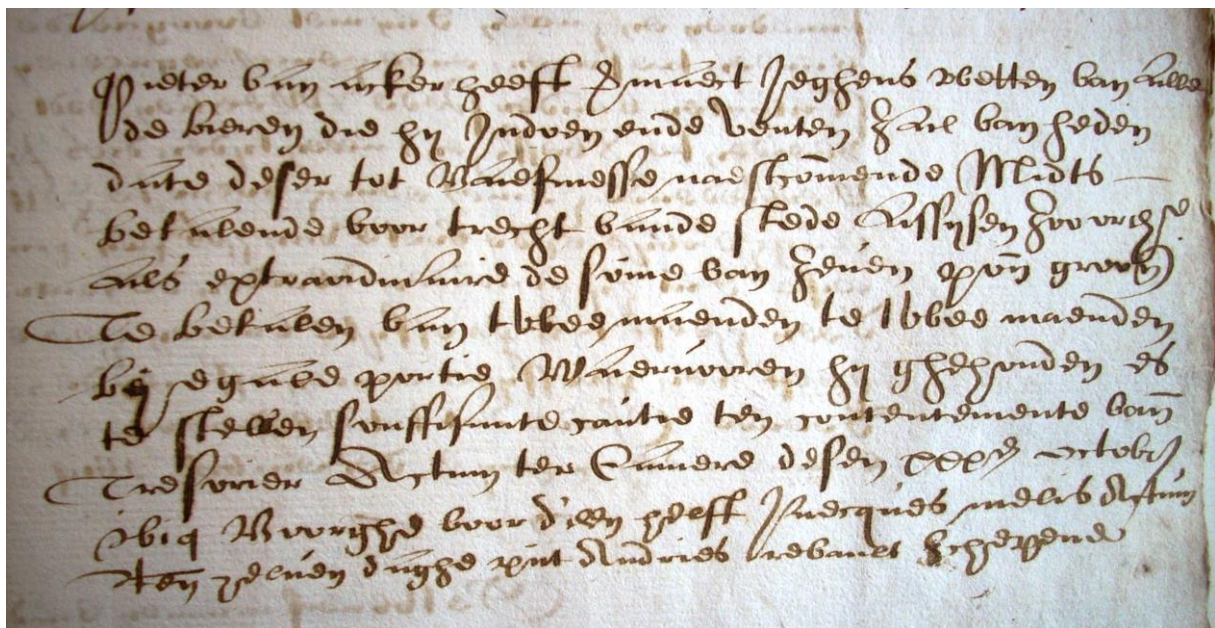
Den pacht vande assyse op de azyn es ghebleven up Jan Jacobssone voor de somme van xxxj pond

Den pacht vande assyse upt seysere , meeyken ende clarette es ghebleven up Passchier Verschoote voor de somme van vi pond x schele paris

De twaelf mannen vande draperie ghecooren ende ghedenomeert by burghmeesters ende schepenen upden xiiijde janaury xvc vichtiene

Boudewyn Beuten - d'oude - Jan Roens - Jacob vn Damme - Michiel Staessen - Frnaois Vermote - Jaecques Liebaert d'oude - Jacob de Berch - Jaecques van Waterleet - Ghilein vande Peereboome - Jan vande Zande - Clais Beeke - Lambert Bocquet

30 oktober 1614 – Pieter van Ackere gaat bier venten - subalterne wetten

Pieter van acker heeft vemaectt jehens wetten van alle de bieren die hij indoen ende venten zal van heden date deser tot baefmesse naestcommende midts betalende van trecht van de stede assysen soo ordinarie als extraordinaire de somme vna zeven ponden grooten te btalen van twee maneden te twee maenden, by egaele partien waervooren hij ghehouden es te stelen souffisante cautie ten contentemente van de tresorier

Actu mten camere desen xxde octobris 1614

Boorghe voor d'een helft jacques Meli

Actum ten zelven daghe present Andries Rebault schepene

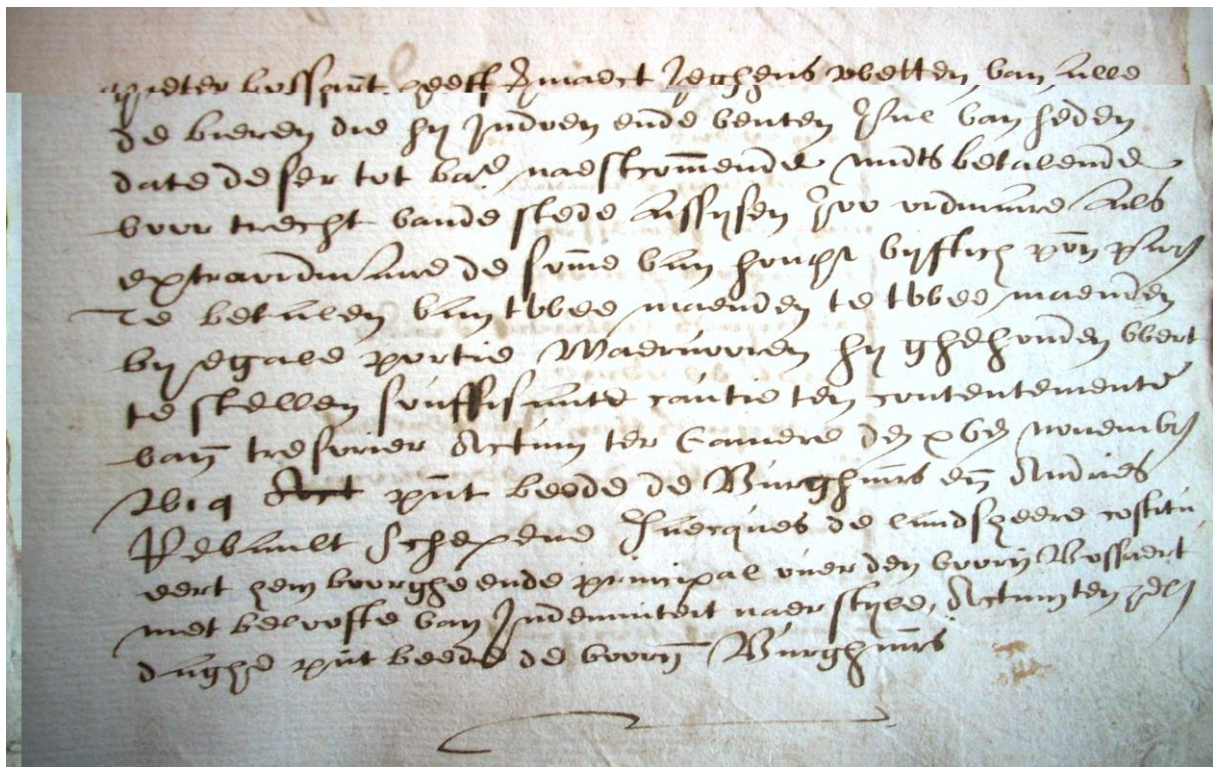
8 november 1614 – Koop van stamet en bay - SAP 396 - folio 155 verso

Jan Fobert compareerende in personne cedeert ende transporteert ten proffyte - oorboire ende behouve van **Jaecques Elle** de somme van xxx pond parisis hem transportant competeerende ten sterfhuysse van joncker Bernart de Beustere – reste van meerder somme procederende van **coope van stamet ende bay** byden zelve Bustere ghecocht omme daarmede **een ravabyt** te doen maken naer toverlyden van Jonckvrauwe Marie vande Coornehuysse zynen huysvrauwe – houdende hy transportant hem danof vande voornoemde Elle ten vullen ghedaen ende betaelt met ghelycke somme van xxx ponden parisis - passerende hem mids dezen danof quitantie absolute ende makende hem danof vry acteur omme de selve somme te innen ende ontfanghen als zyn eighen ende propre goet
Actum present Andries Rebault vervanghende Pieter van Dale - schepenen – den viijde novembris xvjc veerthiene

15 november 1614 – Lening op de oud dubbele impost - SAP 396 - Folio 156 verso

Genoveve de weduwe van Mahieu Voet gheadsisteert met **Jan Wyts** in desen haren bystaenden man – de welcke cedeert ende transporteert ten proffyte – oorboire ende behouve van **Pieter vanden Peereboome** ten desen present ende accepterende - eene rente van drie ponden parisis by jare haer competerende in eene meerder rente van xxij pond grooten by jare - ghemeene met diversche inzetenen deser stede ende andere - bezet opden ouden dobbelen impost op tlet van Brugghe – mette verlopen naert bevyndt ghereserveert de neghen jaren die dheer Archilles Spronckholt over dese stede ontfanghen heeft - die zyn ten proffyte vande transportanten indien zyde zelve ontfanct binnen haren levenden lyfve dies niet zullen redunderen opden voornoemde Pieter – makende hem midsdien vande zelve rente vry acteur omme de zelve te ghebruycken innen ende ontfanghen als zyn eighen ende propre goet – voor hem zynen hoirs ende naercommers
Actum present Andries Makeblyde ende Guillaumes Floor - burghmeesters – desen xvde novembris xvjc veerthiene

16 november 1614 – Pieter Bosschaert verkoopt bier – subalterne wetten

Pieter Bosschaert heeft vermaect jehens wetten
van alle de bieren die hij indoen ende venten zal
van heden date deser tot baemesse naestcommende
midts betalende voor trecht van de stede assysen
soo ordinaire als extraordinaire
de somme van hondert vyftich ponden parisis
te betalen van twee maneden te twee maenden by egale partie
waervooren hij ghehouden wert te stellen souffisante cautie ten contentemente van de
tresorier
Actum ter camere den xvde novembris 1614
Present beede de burghemeesters ene Andries Revault schepene
Jaecques de landsheere costitueert hem boorghe ende principal over den voorschreven
bossaert met belofte van indemniteit naer style
Actum ten selve daghe present beede de voornoemde burghmeesters

17 november 1614 - Donatie voor de kinderen – Renten – SAP 396

Jane de weduwe van Jan Devym

gheadsisteert met **Chrispiaan de Buusere** in desen haren bystaenden man
kendt ende belydt wel ende deuchdelick schuldich te zyne
Hansken ende Copken hare kynderen gheprocreert by Jacob Brouck
buuten huywelicke

de somme van twaelf ponden grooten vlaemsch de zelve kynderen ghejoont ende toeghestaen
by den voorseide **Jacob de Brouck** haerlieden vadere -
onder de voornomde comparante noch rustende

welcke somme de zelve comparante belooft hare voorseide kynderen goet te doene ende betalen als zy commen zullen ten huywelicken state te weten an elck deen helft bedraghende zes ponden grooten, verbyndende daerinne tot verzekethede ende bewaerensse vande zelve hare kynderen een hofstedeken behuust ende behoft – groot in lande neghen ghemeten ofte daerontrent – ligghende inden Hipshouck daer de zelve comparante jeghenwoordelick woont voor desen belast met vier ponden grooten losrente den penninck zesthiene – Actum present Andries Rebault vervanghende Jan Fobert, schepenen den xvijde novembris 1614

26 november 1614 – Verkoop van een zwarte blaerde koe - SAP 396 - Folio 157 verso

Nicolais Parent comparrende in persooone –
kendt ende belydt vercocht thebben an **Nicolais Bocquet**
eene zwarte blaerde coe - een witgryze coe - een roogryze ende een brungryze -
al calf draghende - metgaders eene witgryze veerze van ghelycken calf draghende - twee roo calvers van dezen jaere - teene een stierken tander een veerzeken -
voor de somme van eenentwyntigh ponden grooten in minderynghe van eene acte van codemnatie die den zelven Bocquet ter cause van zyne huysvrauwe heeft vercreghen voor burghmeesters ende schepenen deser stede –
bedraghend een hondert vier ponden gooten vlaemsch -
Item kendt vercocht heben anden zelve Bocquet in midnerynghe als boven vier ghemeten groene coorne van tlant voor xx pond grooten bedraghende tzamen xlj pond grooten ende nopende tsurplus vande zelve acte –
zoo vebyndt den voornomde Parent in handen vanden voornomden Bocquet ter acceptatie van Pieter Ellieul als last hebbende vanden voorseide Nicolais Bocquet -
eenen waghén - een zole - drie laden - twee plumen bedden ende generalyk alle zyne mueblen - roerende ende onroerende - upt goet daer den voornoemde Parent woont ende voorts al zyn goet - present ende toecommende -
waert ghestaen ofte gheleghen is
omme by faulte vande betalinghe vande reste vande zelve acte de zelve daeranne te verhalen by heereycke executie zonder ander wettelickheden daeromme te moeten ghebruycken dan dese jeghenwoordighe
Actum present Gillis de Roode ende Franchois Widoot schepenen –
desen xxvj novembris xvjcc veerthiene

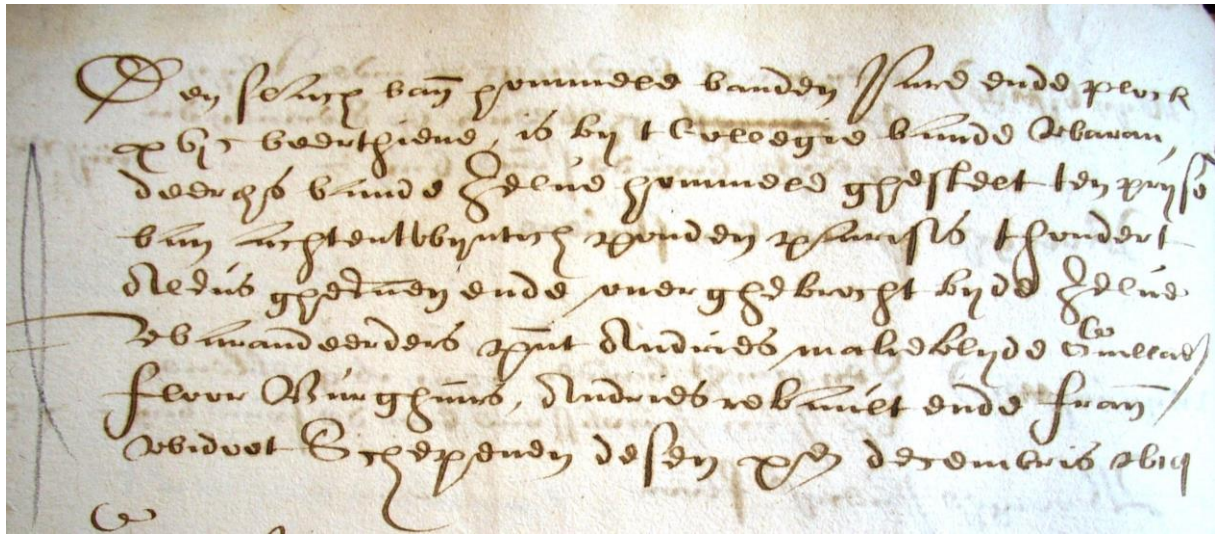
29 november 1614 – Schulden omwille van de thiendepacht - SAP 396 - Folio 158

Bouduyn Herewyn ende Mechelyne zyne huysvrauwe comparerende in persooone -
kennen ende belyden wel ende deuchdelick schuldich te zyne
an Jan Bouve ten desen present ende accepterende -
de somme van acht ponden vyf schellynghen ende thien penninghen grooten vlaemsch van huysheure - gheleenden ghelde ende betalynghe byden zelve Bouve over de voornoemde eerste comparten ghedaen **anden proost deser stede van thiende pacht** -
belovende de zelve somme te betaelen ter gheliefte vanden voornoemde Bouve –
verbyndende daeranne eene witricte coye - eene zwarte veersse - twee jaren utbrynghende - een drycnkelynck ende voorts alle mueblen ende catehlen thaerlieden huysse ende hove zynde - gheene ghezondert nocte ghereserveert omme etc.
Actum present Jan Fobert vervanghende Andries Rebault schepenen

den 29ste november 1614

10 december 1614 - De slag van de hommel – subalterne wetten

Den slach van de hommele vanden jaere ende plock xvic veerthiene is by tcollegie vande warrandeerdere vande zelve hommele ghestelt ten pryse van achtentwyntich ponden parisis thondert aldus ghedaen ende over ghebrocht by de zelve warrandeerdere present Andries Makeblyde, Guillaume Floor, burghmeesters, Andries Rebault ende Frans Widoot, schepene dese xden decembris 1614

19 december 1614 - SAP 396 - Folio 161 verso

Joncker Franchois de Blonde comparerende in persooone -
kendt ende belydt wel ende deuchdelick schudich te zyne mevrauwe **Hoossyne de la Royere** abdesse vande cloostere ende convente vander Haeghe binnen der stede van Ghend⁴ –
ter acceptatie vande eerszamen **Jaecques Wyts** haeren gheommitterden ten desen present -
de somme van zessendertich ponden grooten vlaemsch over vier jaeren verloop van rente tlaetste ghefallen den tweeden meye xvjc veerthien laetstleeden bezet ende gheypothequeert op eene hofstede van twyntich ghemeten landts ofte deerontrent gheleghen inden **Oosthouck** deser jurisdictie -
daer **Anthone Dore** nu op woont welcke somme den voornoemde joncker Frans belooft by desen te betaelen ande voornoemde Abdesse ofte en voornomden Wyts by twee gegale paymenten wannof teerste bedraeghen zal achthien ponden grooten vallen ende verschynen zal ter vryue jaermarkt deser stede naer paesschen naestcommende –
ende de resterende achttien ponden grooten over de twee laetse jaeren te baefmesse daernaer volghende -
beede int jaer xvjc achtene ott verzeckerthede van welcke twee laetste jaeren verloop metgaders vanden loopenden jaere dat vallen zal den tweeden meye xvjc vyfthiene naestcommende -
heeft den voornomden joncker Frans ten proffyte vande voornomde abdesse verbonden ende by speciaele verobliigert den gheheelen landspacht vanden goed ende hofstede by den

⁴ https://nl.wikipedia.org/wiki/Abdij_Ter_Hage

voornomde Andthoine Dore van hem in pachte ghehouden vanden loopenden jare vallende te baemesse xvjc vyfthiene voorseid -
bedraeghende int gheheele veertich ponden grooten vlaemsch vande welcke den voornoemde Joncker Frans midts desen cedeert ende transporteert ten proffyte vande voornomde abdesse de somme van zevens en twyntich ponden grooten in betalynghe van de drie laetste jaren verloop vande voorseide rente ghevallen alsvooren -
de welcke en voornoemde Anthone Dore ten desen present midts desen belooft te betaelen ande voornomde abdesse ofte haren voorseide ghecommitteerde naert vallen vande zelve baefmesse metgaders de costen by de voornoemde abdesse ghedoocht int afwinnen vande voorseide hypothecque naert bevynd van dien
Actum present Andries rebault vervanghende Jan Fobert schepenen
den xix decembris 1614

De abdij Ter Hagen bevond zich in de Molenaarsstraat te Gent en heette eigenlijk het huis der vreugde van Maria.

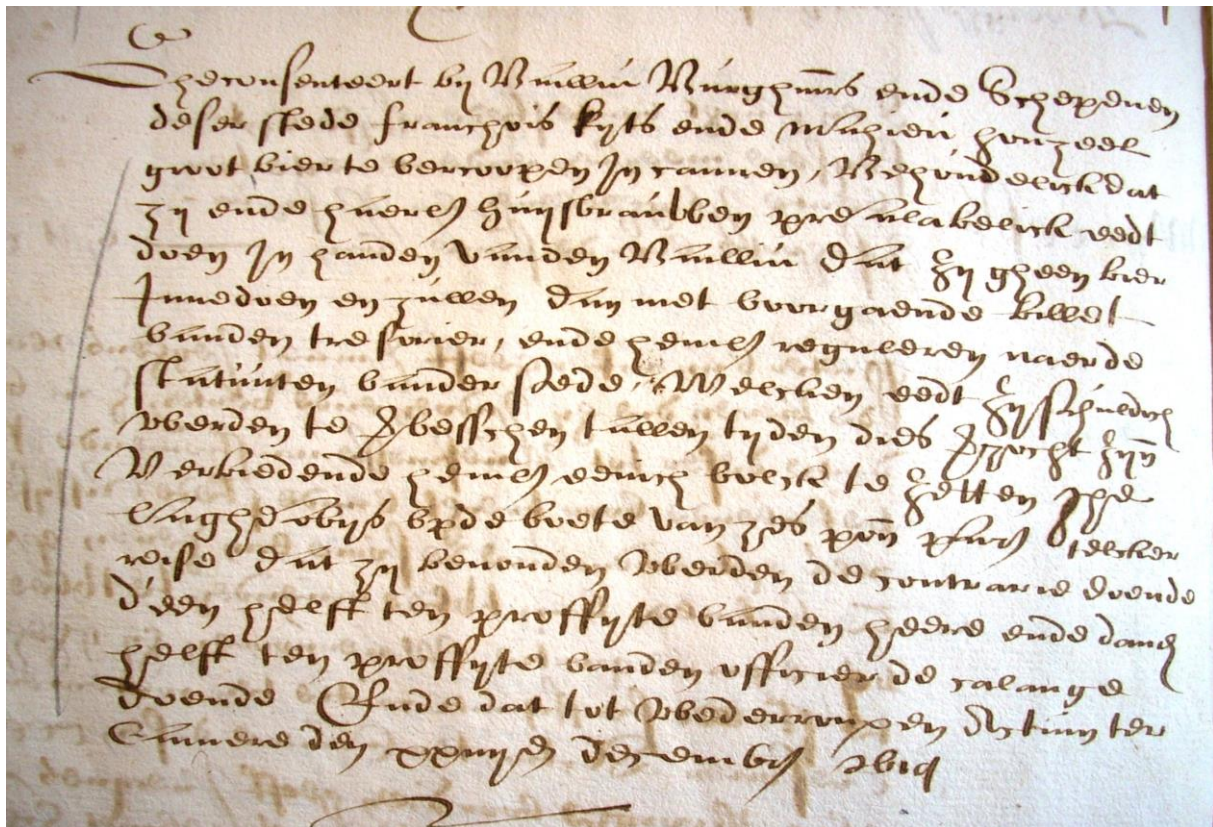
22 december 1614 – **De costumen van Poperinge** op schrift gesteld – Resoluties – SAP 468

Ter vergaderynghe van bailliu, wetten ende raden, is goet ghevonden ende gheresolveert metten eersten te stellen ende redigeren in behoirelicken oordre by gheschifte **de costumen** deser stede,
zoo rakende de styl ende costumen van proceduren als andere
Omme de zelve daernaer ghezonden te zyne an myn heeren vande Raede in Vlaenderen ten fyne van daernaer by hare doorluchtichste hoocheden te doen emologieren ende declaereren volghende d'ordonnance vande zelve hoocheden –
ghementioneert byden 1ste artickel van haerlieden **eeuwich edict** vande xijde july xvcj
Actum den xxijde decembris xvjc xiiij

Ghecommitteert daernaer ten fyne voorseits Charles Vande Clyte, bailliu, Andries Makeblyde, Guillaumus Floor burghmeesters ende Jan Fobert voorschepene vu tcollegie vande wet
Ende vut tcollegie van de raden Jacob Roulens, Franchoys vande Diedeman ende Nicholais Babelaere metghaeders den griffier vande stede
Actum den xxijste cecember xcjc xiiij

23 december 1614 – Verkoop van bier in kannen – Subalterne wetten

Gheconsenteert by bailliu, burghmeesters ende schepenen deser stede,
Francois Kyts ende Mahieu Houzeel,
groot bier te vercoopen in kannen,
behoudenlyck dat zij ende haerlieden huysvrouwen prealabelick eedt doen in handen vanden bailliu dat zij gheen bier innedoen en zullen dan met voorgaende billet vanden tresorier ende hemlieden reguleren naer de statuuten vander stede,
welcken eedt zij schuldich weerden te verversschen tallen tyden dies verzocht zijnde,
verbiedende hemlieden eenich volck te zetten ghelaghe wijs op de boete van zes ponden paris is telcken reise dat zij bevonden werden de contrarie doende
d'een helft ten proffyte vanden heere ende dander helft ten proffyte vanden officier de calange doende ende dat tot wederroupen
Actum ter camere den xxijden decembris 1614

De rekening van 1614 van de dis

Uit de Gasthuisrekening van het jaar 1614 blijkt overduidelijk de samenwerking tussen de dis van Sinte-Bertens en het gasthuis, zowel bij het plaatsen van weeskinderen als in de tussenkomst bij zieken.

Zo lezen we in de volgende post:

Betaelt Jacques Berk over de helft van zeker accoord bij **dischmeesters** met hem ghemaect van t'onderhouden van de kynde van Mailliaert Borthier tot dat tselve kynt ghecommen ist tzyne jaeren ende suffisant om zijne costen te winnen ofte dat tselve sterft, zonder dat hy tselve ghashuuse ofte disch niet sal moghen heessen ter rade van t'onderhout van tselve kynt – 36 pond

En voor de zieken lezen we het volgende:

Betaelt de moeder vande ghashuuse over d'alimentatie van diversche siecke persoonen int gashuus ghedaen by **disch** ende **gashuusmeesters** ghedeurende tjaer deser rekenynge tot den 20ste novembris 161, by onderrekenynge ghedaen met de moedere ende volghende de notitie op huere bouck utbrynghende al tsamen 136 daghen tot 6 schellingen daeghes over tcontingent vande ghashuuse.

Betaelt de zelve moedere over d'onderhoudenesse van Cathlijne Taverniers den tyt van drie maenden en half ende den tyt van een jaer van Ghelien Haezaert beide tot huere overlijden ten advenante van 72 pond van elke persone, 't part vande ghashuuse

Betaelt aen diversche schamel persoonen die welcke zeker ghelt ontfanghen van **den disch** ende 't gashuus om hemlieden te onderhouden conforme de notitie vande gashuusmeesters danof ghehouden de somme van 135 pond

En nog eentje:

Betaelt Merlynck over zeker accoort ghemaect bij **dischmeesters** met den zelven Merlynck ter rade van t'onderhouden van cost ende cleederen van tkynt van Jan de Weirt en leeren zijn ambacht tot dat hem zelven zal connen ontdraeghen - brief vande 23 ste Marty 1614

En we merken hier in deze rekening ook nog het volgende:

Betaelt den zoone van Pieter Desruelles studerende tot Douay omme te coopen boucken tot vervoorderynghe van zyne studien by recommandatie an de pastor – 6 pond.

Betaelt aen Willem de Snepere, schamel student, tot voorderynghe van syne studien by vorme van aelmoese hem ghejont ende ghelegateert by wetten (magistraat) - - 6 pond

Dus we zien dat de Gasthuismeesters, in het algemeen verantwoordelijk voor de 'arme lieden' ook stappen zetten om enkele van hen verder te laten studeren. Dit zal wel met de bedoeling geweest zijn om van hen priesters 'te maken' maar het is toch tekenend voor deze tijd, dat men dergelijk initiatief nam.

En in 1614 was er reden tot feesten:

Betaelt Jan Queval, de jonghe, over de leverynghe van 13 stoopen wyns die ghehaelt ende ghepresenteert zyn geweest ter conynckfeeste van zuster Catelyne de Roode, jeghenwoordich moeder van de Gasthuuse – 17 pond 6 schellingen.

*En er komt ook een **nieuwe 'Beyaert'** of passantenhuis, want we lezen:*

Betaelt Andries de Vos als aenghenomen hebbende te maecken den nieuwen Beyaert, lanck vichtigh voeten ende twintigh voeten breed ... ende 3 pond voor zyn zoone eenen hoedt. – 154 pond. *En dus krijgen we verschillende posten over de bouw van dit huis.*